

**200 LET
KOSTELA SV. JILJÍ V BOHUŇOVĚ
1820 - 2020**

„Pane, ke komu bychom šli?“ odpověděl mu Šimon Petr. „Ty máš slova věčného života...“

Jan 6, 68

PODĚKOVÁNÍ

Následující řádky sepsal a vlastními chybami opatřil Stanislav Švejcar, kronikář obce Bohuňov a učitel Základní školy Litomyšl, Zámecká, který děkuje všem farníkům a přátelům, kteří mu s přípravou publikace jakýmkoliv způsobem pomohli. Zvláště pak děkuje P. Michalu Polendovi, RNDr. Aloisu Nebojsovi a vedení obce Bohuňov. Bez jejich důvěry a podpory by tato kniha nevznikla. Stejně tak chce autor poděkovat P. Zdeňku Veithovi, který jej kdysi k víře přivedl a pomohl mu vytvořit vztah k místu, z něhož pochází – a které pro něj znamená více, než dokáže slovy vyjádřit. Největší poděkování však patří manželce Kláře – za její lásku, pochopení a trpělivost, byť to vždy nebylo (není) jednoduché.

ÚVOD

V roce 2020 uplynulo dvě stě let od počátku stavby kostela sv. Jiljí v Bohuňově - pro mnohé současníky zajímavé historické památky, pro další místa meditace, pro jiné prostoru, který navštíví kvůli vánočnímu koncertu.... Křesťanský kostel ale byl, je a vždy bude především místem setkání s Bohem, jakkoliv klikaté cesty k němu mnohdy vedou. Je místem modlitby, přiznání vlastních chyb, stejně jako místem naděje na jejich odpuštění. Pro věřící je kostel srdcem farnosti, stejně jako jsou oni pulzující krví v něm.

Na následujících řádcích se pokusím přiblížit jeho historii. Historii, kterou psali především věřící a jednotliví kněží ve farnosti působící. Každý z nich tu zanechal svoji stopu. Někdy jasně znatelnou, jindy už pokrytou prachem zapomnění. A přece historii stále živou – vždyť dodnes do našeho kostela přicházejí lidé hledající a toužící po setkání s živým Bohem.

Při pátrání po kořenech života bohuňovské farnosti se přidržím zejména Vlastivědy moravské, obecní kroniky, farní kroniky, ale i rešerše pramenů Biskupství brněnského, které doplním vyprávěním několika pamětníků. Možná se někde dopustím nepřesností, možná se někde spletu. Ačkoliv je Bohuňov relativně malou farností, přeci jen se informace v její historii prolínají a splétají natolik, že je někdy obtížné dohlédnout na jejich začátek či konec. Snad mi to vnímavý čtenář odpustí.

Bohuňov na pohlednici z počátku 20. století (pohlednice byla napsána 22. 1. 1917)

FARNOST BOHUŇOV

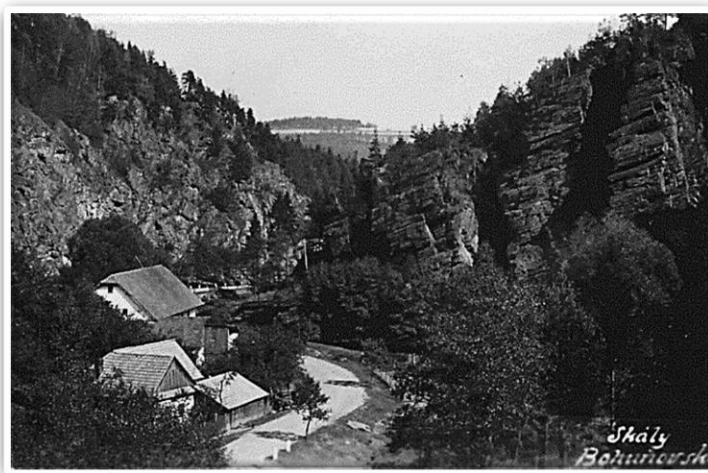
Novodobá duchovní správa byla v Bohuňově obnovena v dubnu roku 1787. Tehdy vzniklo lokální kaplanství, jehož součástí byly od počátku také Horní Poříčí a Veselka (všechny uvedené vesnice do té doby náležely pod duchovní správu ve Křetíně). O farnosti Bohuňov se oficiálně hovoří od roku 1885 (Biskupství brněnské uvádí na svých webových stránkách jako součást farnosti Bohuňov též osadu Hutě¹. Jedná se však o omyl – Hutě jsou součástí farnosti Svojanov, která spadá pod Královéhradeckou diecézi.).

Pojďme si tedy spolu s historií kostela a farnosti připomenout i historii těchto tří obcí – byť jen v základních bodech.

BOHUŇOV

Bohuňov je malá obec ležící na hranicích Čech a Moravy, rozprostírající se po obou březích řeky Křetínky v nadmořské výšce 408 m.

První písemná zmínka o obci se váže k roku 1382 (ve tvaru Bohunyow /tedy „Bůh Nový“/ - záznam nalezneme v Zemských deskách (ZDO IV, 221))², kdy Bohuňov náležel pánům z Lomnice. Pravda, kdybychom opustili jakoukoliv historickou kritičnost, mohli bychom směle prohlásit, že kořeny Bohuňova spadají až do doby cyrilometodějské, k níž se váže půvabná místní pověst...

Zemská brána z Moravy do Čech (v tomto případě ze strany opačné)

„Před dávnými časy, kdy v dosud těchto pohanských krajích se šířila víra křesťanská, kdy bratři ze Soluně hlásali nauku Kristovu, přišli pryč na svých cestách až do zdejšího kraje. Lid je všude s láskou vítal a křest ochotně přijímal. Toto bylo ale knížeti pekelné proti mysli. Všichni lidé se nyní od něho odvraceli a přestali i zvyvatí jeho bratry běsy. Umínil si tedy, že další šíření víry Kristovy zastaví. Pozoroval, že svatí bratři chtějí „Zemskou branou“ jít do Čech. Snažil se proto tuto cestu jim zameziti.

Tu noc před jejich odchodem měl již v okolí vyhlédnutý největší skály, a jakmile nadešla hodina duchů, uchopil jednu z ohromných skal a napínaje všecku svoji pekelnou sílu, nesl ji k označenému místu. Postavil ji na jednom břehu řeky a již zase kvapil pro druhou. Tu podařilo se mu uložit na druhou stranu řeky. Teď chtěl mezi tyto dvě skály zapustiti

¹ Katalog farností Biskupství brněnského: Farnost Bohuňov [online]. [cit. 2020-07-21]. Dostupné z: <https://www.biskupstvi.cz/katalog/farnost.php?kod=B263>

² Pakosta, Oldřich: Popis návrhů obecní symboliky pro obce Bohuňov. Litomyšl 2016.

ještě třetí, aby byla cesta úplně zatarasena. Již i s tou třetí skálou stál na určeném místě, v tom ale kohout zakokrhál. Dábla opustila všechna pekelná síla, skála se mu z rukou vysmekla a místo, aby spadla mezi ty dvě první, zůstala ležeti na povrchu jedné tvořice tak klenbu nad

Pohled na obec z Findeisovy stráně

cestou a řekou. Druhý den tu přešli oba Soluňané do Čech a ďáblovi se dostalo od lidu jen výsměchu. Na památku toho, že kohout svým kokrháním, kterým oznamuje konec hodiny duchů, zničil dílo syna pekel, utvořil se na skále obraz kohouta. Vesničané vzpomínali na sv. Cyrila a Metoděje s úctou a láskou, ctili je jako patrony svého kraje a osadu svou podle slov Bůh nový Bohuňov nazvali.³ Vlastivěda moravská pak k uvedené pověsti přidává informaci, že když se prý ďábel

chystal ucpat průchod do Čech, zjevila se mu „Matka Boží tváře hrozná a vedle ní kohout zakokrhál“. Dábla v tom okamžiku opustila jeho síla, upustil poslední skálu tak, že padla oběma konci na dvě předchozí, čímž vytvořila „klenbu brány ohromné, již noha apoštolů našich prošla bez úhony“. Vlastivěda moravská dále uvádí, že obrazy Panny Marie a kohouta bývaly na skále v minulosti patrné.^{4 5}

Uvedená pověst je hezká, nicméně vymyšlená (snad v době barokní). Název vsi – Bohuňov, ale i Boguňov, též Bóňov (přičemž německá podoba Bogenau vznikla adaptací české předlohy /záměnou liter –au za české – ov a g za h/) – by snad mohl být odvozen od osobního jména Bohuslav, případně Bohurad.⁶ Název vsi se navíc měnil - Bohuniow (1519), in Bognau (1672), Bohuniow (1674 a 1718), Bigenau (1720), Bogenau (1751), Bogenau – Bohuňov (1846). Ves Bohuňov byla součástí křetínského panství (statku), který byl vytvořen v konečné podobě během 16. století snad za Vojnických z Vojenic. Bohuňov byl vedle Veselky, Študlova a Bradlného jednou z hraničních vsí mezi panstvími (statky) Křetín a Bělá nad Svitavou. Patrně

³ Kronika obce Bohuňov, první díl, s. 5 – 6.

⁴ Tenora, Jan: Vlastivěda moravská, okres kunštátský. Brno: Muzejní spolek, 1903, s. 55 – 56.

⁵ K obci se váže ještě jiná pověst.... Vypráví příběh o tom, že v Bohuňově stával kdysi kostel, který se zřítíl při povodni.... V troskách se ale nepodařilo najít kostelní zvon. Voda ho totiž odnesla daleko - až na jednu z luk u Letovic. Tam skončil ukrytý před světem v nánosů bahna. Snad by se na jeho existenci ani nepřišlo, nebýt jednoho kohouta, který při hrabání kus zvonu poodhalil. Jistá prasnice se pak postarala o to, že byla kostelní ozdoba vyhrabaná. A že nezůstala ležet na louce, je pro změnu zásluha kolemjdoucí dívky, která zvon našla. Zvon byl pak podle pověsti zavěšen do letovického kostela sv. Prokopa a při zvonění oznamoval své nalezení: „Kohout mě vyhrabal, svině mě vyryla, panna mě našla!“

⁶ Pakosta, Oldřich: Popis návrhů obecní symboliky pro obce Bohuňov. Litomyšl 2016.

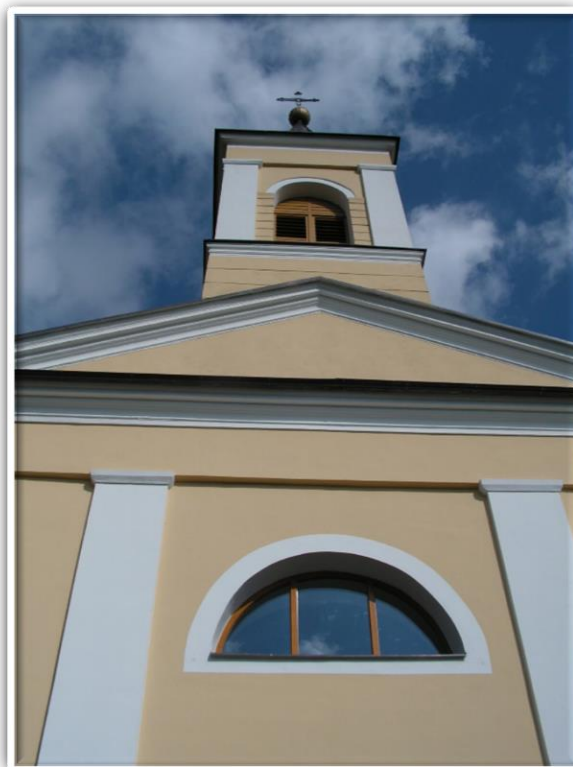
poslední vrchností panství (statku) Křetín – vedle zámku Potštát – byl rod Des Fours Walderode z Montu a Athienville a na Eckhausenu.⁷

Již v roce 1391 se v Bohuňově připomíná fara, která však zanikla. Vlastivěda moravská podotýká, že se tak stalo „ve zmatcích náboženských“.

Již roku 1408 se v Bohuňově připomíná rychta. Držela ji jistá Katruše z Bohuňova, která poháněla Mikuláše z Křetína za to, že „jí drží její plat a její požitky v Dolním Poříčí, ježto přísluší k jejímu rychtářství do Bohuňova.“⁸

Po třicetileté válce byli obyvatelé vesnice sužováni četnými robotními povinnostmi. „Roku 1750 poddaní předli vrchnosti 33 kusů, dávali slepic 28, vajec 2 kopy a ova 15 měr; devět sedláků robotovalo týdně s potahem po třech dnech, tři podsedníci a tři chalupníci týdně pěšky tři dni. O žních sedláci (1/4 roku) ještě k tomu měli tři dni týdně pěší roboty. Později prý poddaní robotovali na celoláně párem koní týdně tři dni, na půlláně ½ dne potahem týdně; místo vajec a kuřat, ova a prádla odváděli peníze. Tři domkaři na panském robotovali 26 dní ročně, ostatní domkaři po 13 dnech. Mimo to z každého čísla musili ročně 52 dni pracovati o cestách...“⁹

V roce 1790 měl prý Bohuňov 35 domů a 230 obyvatel. Roku 1834 to již bylo 55 domů a 330 obyvatel, roku 1890 60 domů a 345 obyvatel, roku 1900 62 domů a 368 obyvatel – 360 katolíků, 8 židů. Většina obyvatel byla národnosti české.¹⁰

Kostel sv. Jiljí, stav v roce 2011

Kostel sv. Jiljí

V letech 1820 – 1821 byl v empírovém stylu postaven nynější kostel sv. Jiljí. Na jeho místě stál původně kostel menší – postavený však již z kamene. Měl mít jeden oltář a na věži dva zvony, z nichž jeden byl údajně odlit v roce 1496 s nápisem: „O rex gloriae, veni cum pace“ („Ó králi slávy, přijď v míru.“). Jaká byla jeho historie, není úplně jasné. Snad se ale jednalo o zvon, který byl v roce 1821¹¹ přelit a o kterém je pojednáno mimo jiné v Časopisu

⁷ Tamtéž.

⁸ Tenora, Jan: Vlastivěda moravská, okres kunštátský. Brno: Muzejní spolek, 1903, s. 57.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Marie Plevová, autorka rešerše historických pramenů brněnského biskupství týkající se bohuňovských zvonů, kterou si autor nechal začátkem roku 2020 udělat, uvádí, že byl v roce 1821 zřejmě pořízen nový.

Moravského musea zemského. Ten přinesl v roce 1904 „Soupis zvonů na Boskovsku“, v němž se dočteme, že velký zvon měřil 75,5 cm v průměru, na výšku pak zhruba 70 cm. Na plášti měly být reliéfy sv. Michala a sv. Máří Magdaleny. „Jest to týž zvon, na kterém Ř. Volný¹² četl letopočet 1496.“¹³ O zvonu z roku 1821 se zmiňuje také P. Josef Mikulášek ve svých záznamech z roku 1917, kdy byl tento zvon během první světové války zrekvírován (viz dále). Malý zvon o spodním průměru 58 cm, výšce 40 cm a hmotnosti přibližně 100 kg, který dodnes ve věži kostela máme, by měl být podle výše uvedeného soupisu zvonů ještě starší. I on byl opatřen nápisem, dnes již bohužel nečitelným (psaný kurentem).

Obecní kronika uvádí, že v obci stál kostel již ve 14. století. Podle stejného pramene však zanikl a teprve před třicetiletou válkou byla v obci „obnovena kaple“. Kolem roku 1658 byl bohuňovský kostelík (či snad kaple?) filiálním kostelem letovickým, později olešnickým. V roce 1702 byl rovněž jako filiální přidělen nově zřízené faře ve Křetíně. Jak již bylo uvedeno výše, duchovní správa byla v obci obnovena v roce 1787.

Jedna ze starých fotografií Bohuňova; nedatováno

Stavbu nového kostela v Bohuňově povolilo gubernium¹⁴ 31. května 1819. Protože měl být kostel financován z Náboženského fondu, projednávalo se, zda je stavba skutečně potřebná či

nikoliv. Vzhledem k tomu, že k lokálnímu kaplanství¹⁵ Bohuňov náležely i obce Horní Poříčí a Veselka, byla nakonec stavba vyhodnocena jako nezbytná. I posléze se však vedla úřední jednání, v nichž se přezkoumávalo, nakolik je nebo není vůbec potřebné lokální kaplanství v Bohuňově vydržovat. Biskupství se však jednoznačně vyslovilo, že lokálii není možné zrušit.¹⁶

¹² Řehoř Volný (1793 – 1871) – benediktinský řeholník, historik, autor práce Kirchliche Topografie von Mähren, meist nach Urkunden und Handschriften (Církevní topografie Moravy sestavená na základě listin a rukopisů).

¹³ Lipka, F.: Soupis zvonů na Boskovsku. In: Časopis Moravského musea zemského, ročník IV. (1904), s. 25.

¹⁴ Gubernium byl správní úřad. V Rakousku existoval v letech 1763 – 1849 jako nejvyšší správní úřad jednotlivých zemí, poté ho nahradila převážně místodržitelství. Gubernium bylo zřízeno v Praze, Brně, Štýrském Hradci, Innsbrucku, Lublani, Terstu, Lvově, Benátkách, Miláně, Zadaru a Kluži. Mělo již moderní byrokratický aparát se sekretáři, koncipisty a dalšími úředníky a zabývalo se politickou správou příslušné země, záležitostmi školství, justice, financí apod.

¹⁵ Lokálie (na Moravě a ve Slezsku zpravidla nazývaná lokální kaplanství nebo lokální kuracie) byla v minulosti duchovní správa s vlastním knězem mimo sídlo farnosti. Kněz ustanovený k výkonu duchovní správy v dotčeném místě se označoval jako lokalista (latinsky capellanus localis, na Moravě a ve Slezsku lokální kaplan, popřípadě lokální kurát). Oproti farnostem se lokálie lišily tím, že nebyly samostatné, ale patřily pod určitou farnost v jiné obci. Na rozdíl od filiálek (s filiálním kostelem) měly lokálie vlastního kněze. Lokálie vznikaly za vlády Josefa II. v rámci politiky zahušťování duchovní správy. Jejich zřízení bylo administrativně jednodušší a finančně méně nákladné než zřízení farnosti; financování pocházelo většinou z náboženského fondu. V naprosté většině byly později (v průběhu 19. století a počátku 20. století, hromadně zejména v 50. letech 19. století) povýšeny na samostatnou farnost.

¹⁶ Plevová, Marie: Rešerše pramenů ke kostelu sv. Jiljí v Bohuňově. Biskupství brněnské. Brno 2019.

4. května 1820 biskupská konzistoř povolila požehnat základní kámen nového kostela, novostavba byla benedikována (požehnána) 8. prosince 1821. Jako samostatná farnost (tedy nikoliv jako lokálie) se pak Bohuňov uvádí od roku 1885. Patřil do děkanství letovického, pouze od 1. 7. 1914 do 31. 12. 1915 náležel k děkanství bystřického, což se však prý neosvědčilo. Od 1. 7. 1997 je součástí děkanství boskovického.

Ačkoliv byl kostel požehnan již v roce 1821, k samotnému posvěcení došlo až počátkem 20. století, konkrétně pak v roce 1907. Někdejší farář P. Leopold Toman ve farní kronice poznamenal: „R. 1907 věnoval varhaník a kamenický mistr p. František Dvořák novou mensu pod hlavní oltář. Požádal jsem jeho biskupskou milost (Maria Pavel Josef Antonín, hrabě Huyn, který prý býval kaplanem v Křetíně, pozn. aut.) o konsekraci oltáře – a že kostel dosud nebyl konsekrován, i tohoto. Žádosti bylo vyhověno a konsekrace ustanovena na 11. září. Sloupky pod mensu daroval kupec p. František Koudelka, zadní plotny p. Antonín Kosmák z Poříčí.“¹⁷ Slavnosti se účastnila řada kněží – například z Křetína, Sulíkova, Letovic či dnešní Bělé nad Svitavou. P. Toman k vlastnímu průběhu uvedl: „Počasí bylo velmi pěkné a celá slavnost zdařilá. Pan biskup vyslovil se vším spokojenost. Při svěcení zpívali bohoslovci z Brna...“¹⁸ A přece nebylo všechno růžové. „Měl jsem s přípravami svěcení velmi mnoho práce a starostí. Prázdnin jsem vůbec toho roku neužil. Starati jsem se musel o všechno pro kostel i úpravu okolo kostela a noclehy pro kněžstvo, povozy apod. Zvláště kříže na stěnách v kostele maloval p. Dvořák teprve v neděli před svěcením. Stále odkládal, myslel jsem, že vůbec hotovy nebudou. Celkem mnoho nemilých chvil jsem zažil. Mimo námah a starostí měl jsem též značné vydání. Kdybych přišel na jinou faru, sotva bych si přál ještě jednou podobnou slavnost zaříditi.“¹⁹

Ale zpět ke kostelu. Ten je obrácen přibližně k severu. Jedná se o kostel jednoduší obdélníkového půdorysu s pravouhlým presbytářem a půlkruhovou sakristií v ose (snad zbytek původního kostela²⁰). Český historik umění Emanuel Poche jej v 70. letech 20. století v práci „Umělecké památky Čech“ popsal takto: „Hlavní (jižní) průčelí člen. pilastry, střed. rizality, věž původně zdobena bosováním (bosáž je plastické vyznačení kvádového zdiva hrubým přitesáním vypouklých stěn kvádrů, pozn. aut.). Nad římsou se nacházejí triglyfy a trojúhelníkový štít. Boční stěny člen. pilastry a půlkruh. okny, uvnitř mohutnými polopilíři, flankovanými pilastry a nesoucími dvojité pásy, oddělující plackové klenby (typy klenby používané ve vrcholně barokním a klasicistním stavitelství; ve vesnickém prostředí se široce uplatnily zejména v období rozvoje zděných staveb v 1. polovině 19. století²¹).²² Popis již současnému stavu zcela neodpovídá, vlivem pozdějších oprav došlo ve vnější i vnitřní výzdobě k určitému zjednodušení.

Co se zařízení kostela týče, zde se prameny a odborná literatura úplně neshodují. Emanuel Poche uvádí, že hlavní oltář pochází pravděpodobně z první poloviny 19. století

¹⁷ Farnost Bohuňov: Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 5.

¹⁸ Tamtéž, s. 5 – 6.

¹⁹ Tamtéž, s. 6.

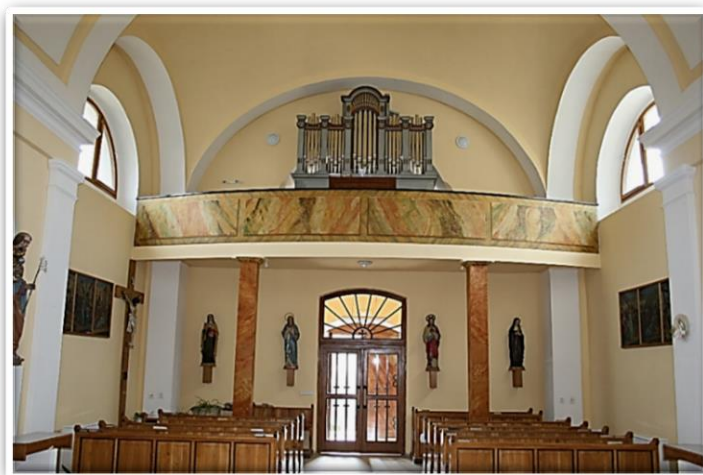
²⁰ Dle vyjádření pamětníků však bylo po osekání omítky nalezeno stejné zdivo jako u zbytku kostela.

²¹ Plackové klenby, česká placka. Lidová architektura [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.lidova-architektura.cz/prehled-seznam/encyklopedie/klenby-plackove.htm>.

²² Poche, Emanuel a kol: Umělecké památky Čech 1 (A/J). Praha 1977, s. 95.

(se dvěma staršími sochami světců, asi kolem roku 1700). Původní boční oltáře (odstraněné počátkem 90. let 20. století) byly z roku 1889, kazatelna (odstraněná ve stejné době jako oltáře) snad z období kolem roku 1820²³. Prameny brněnského biskupství, jejichž rešerši získal autor v září 2019, však tvrdí něco jiného. Uvádí se v nich, že kolem roku 1860 byla provedena větší oprava kostela, už v roce 1873 však následovala oprava další. Během ní měl být pořízen nový hlavní oltář spolu s oltářním obrazem, kazatelna, obnovena byla zpovědnice, křtitelnice, opraveny byly obrazy křížové cesty, k jejichž pořízení došlo již v roce 1844. Byl posvěcen i kříž a socha Neposkvrněného Početí Panny Marie.

Podle téhož pramene bylo do kostela postupně pořizováno další nové vybavení – v roce 1890 farníci zakoupili pro boční oltář sochu sv. Josefa – požehnal ji 7. září 1890 P. Hejtmánek, farář v Německé Bělé. Hned čtyři sochy dostal kostel v roce 1911. Farář Leopold Toman k dané události ve farní kronice poznamenal: „Roku 1911 pořízeny byly do kostela sochy k vedlejším oltářům.

Varhany kostela sv. Jiljí po opravě v roce 2015

Hospodyně bývalého faráře zdejšího, P. Neveselého, (Terezie, pozn. aut.) Schwabová darovala 400 K zdejšímu kostelu s podmínkou, by u oltáře P. Marie byly postaveny dvě sošky. Protože protější oltář by zůstal v nesouměru, požádal jsem Antonii Škaroupkovou z čís. 21²⁴, která před lety se mi zmínila, že by ráda do kostela dala sochu Nejsv. Srdce Páně, zda by byla ochotná dřívější rozhodnutí uskutečnit. Když přivolila, dal jsem zhotoviti u Proseckého a Reka v Brně čtyry sošky. Sv. Anežky České²⁵ a sv. Terezie k oltáři P. Marie a Nejsv. Srdce a P. Marie k protějšímu oltáři sv. Josefa, by zároveň byl oltářem sv. Rodiny. Když sochy došly, posvětil jsem je XXV. neděli po sv. Duchu. Sochy nešeny byly ze školy – jedna pannami, jedna mládenci, jedna ženami a čtvrtá muži do kostela. Asistovali... faráři z Olešnice, Bělé a Křetína. Krásnou promluvu a slavnou mši s asistencí měl p. farář Soukal z Olešnice.“²⁶ Umístění těchto soch v kostele se v průběhu historie měnilo. Například sochy Nejsvětějšího Srdce Páně a Neposkvrněného Srdce Panny Marie se jistou dobu nacházely na polosloupech vedle oltáře. Dnes najdeme všechny čtyři sochy v zadní části kostela.

K P. Tomanovi, který se jako farář snažil kostel dále zvelebovat, ještě dvě poznámky. Podle zápisů ve farní kronice si zřejmě se svými farníky užil své – mimo jiné pak s bohuňovským hasičským sborem. V roce 1910 si povzdechl: „Ve staré knize protokolní zkušenosti své snesl p. farář Neveselý o hasičském sboru bohuňovském do věty „hasiči, si bene feceris, peiores

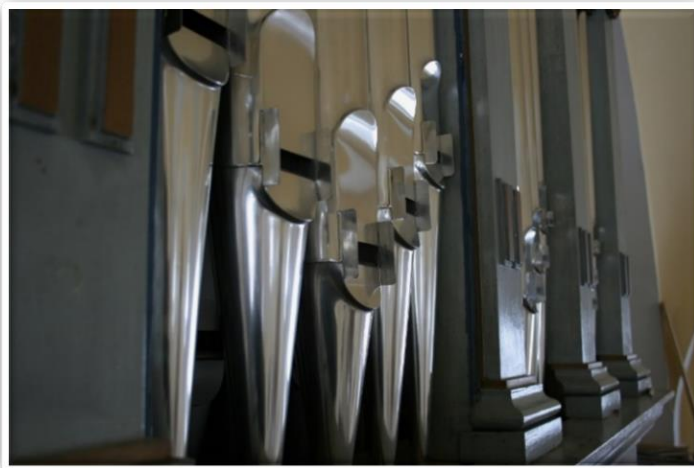
²³ Tamtéž.

²⁴ Zřejmě chybně uvedeno, dle pamětníků se jedná o číslo popisné 20.

²⁵ Farní kronika sice mluví o sv. Anežce České, ve skutečnosti však Anežka byla v uvedené době teprve blahoslavenou. Kanonizována byla roku 1989.

²⁶ Farnost Bohuňov: Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 10 – 11.

fiunt“ / „hasiči, uděláš-li (jim něco) dobrého, zachovají se hůř (=budou nevděční)“²⁷, a dodal „experto crede Ruperto“ / „věř zkušenému Rupertovi/Robertovi“/²⁸ Ani v tomto případě jsem svého předchůdce neuposlechl, ale k svému zahanbení musím doznati, že pan farář N. měl pravdu a že dobře povahy zdejšího lidu znal. I mně nevděkem splatili...“²⁹ Kronika je však v době jeho působení plná také poznámek o probíhajících misiích. V roce 1903 P. Toman do kroniky poznamenal: „Missie dobře působila a farníci četně se účastnili – a mimo několika veřejných ochlastů a konkubinářů všichni byli u sv. zpovědi. Pan učitel též nebyl. Proč?“³⁰ V roce 1912 pak k misiím uvedl: „Počasí bylo příznivé, účast velmi hojná i z jiných farností, přes 1000 zpovědí a sv. přijímání. Z domácích neúčastnili se jen učitelé, jako při prvních misiích, pak několik opilců a několik zuřivých sociálních demokratů.“³¹

Detail varhan po opravě v roce 2015

Ale zpět k vybavení kostela. Zvláštní pozornost bezesporu zasluhují varhany. Díky nákladné rekonstrukci, kterou v roce 2015 provedli Ivan Bok a Jiří Chrastina, a díky pramenům Biskupství brněnského, víme něco málo i o jejich historii. Ivan Bok ve zprávě o opravě varhan uvedl: „Jde o opus 16 Karla Zadáka II., který vznikl na platformě varhan starších, snad z doby těsně po

I. světové válce.“³² Z pramenů biskupství pak vyplývá, že nové varhany byly pořízeny v době opravy kostela, která byla provedena v první polovině 30. let. Během uvedené rekonstrukce byla vyměněna okna, zrekonstruována kostelní věž, na níž byly pořízeny nové okenice. Došlo rovněž na obnovu křížové cesty, rozšíření kůru – a sice o 2,5 metru dopředu, již zmíněné pořízení nových varhan i novou fasádu.³³

Ve zprávě o opravě varhan se dále dočteme: „Dochované starší díly nesou rysy řemesla Josefa Melzera z Kutné Hory, podobné píšťaly salicionálu měl i Jan Mudroch v Tišnově, jehož autorství však lze považovat za méně pravděpodobné. V každém případě varhany přijely vlakem do Březové nad Svitavou, což je rukopisně napsáno, v češtině, na dosti značně vybledlých železničních vinětách, které nemají žádný předtištěný formát. Dále jsou všechny původní dílce označeny monogramem J. M. Rovněž architektura varhanní skříně odpovídá době po vzniku republiky. Firma Josef Melzer navazovala na rodinnou tradici z poloviny

²⁷ Obrat, který lze nalézt v několika středověkých textech (např. v životopise sv. Brunona ze Segni).

²⁸ Staré rčení - "Vždy si za výstrahu vem to: experto crede Ruperto"; v zápise farní kroniky není napsáno latinsky zcela správně.

²⁹ Farnost Bohuňov. Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 9.

³⁰ Tamtéž, s. 2.

³¹ Tamtéž, s. 11.

³² Kronika obce Bohuňov, zápis za rok 2015, s. 10.

³³ Plevová, Marie: Rešerše pramenů ke kostelu sv. Jiljí v Bohuňově. Biskupství brněnské. Brno 2019.

19. století a mezi její nejvýznamnější práci patří například dodnes hrající varhany katedrály sv. Víta v Praze. Melzerovské varhany vynikaly mezi ostatní konkurencí značně progresivním stylem řemesla, inspirovaným vývojem oboru v Americe, který byl ovšem někdy na úkor spolehlivosti i kvality materiálů. Na to navazovalo značné množství přestaveb jeho varhan v době první vlny stárnutí pneumatických útroby stroje. Toto se nevyhnulo v druhé polovině 70. let 20. století ani varhanám v Bohuňově. Přestavbu provedla dílna, která má přímou návaznost na firmu Josefa Melzera. Karel Zadák I. byl jejím montérem. V roce 1946 ale odešel do Veselky u Brna, kde je dílna aktivní dodnes.“³⁴

Varhany mají následující rejstříkovou dispozici:

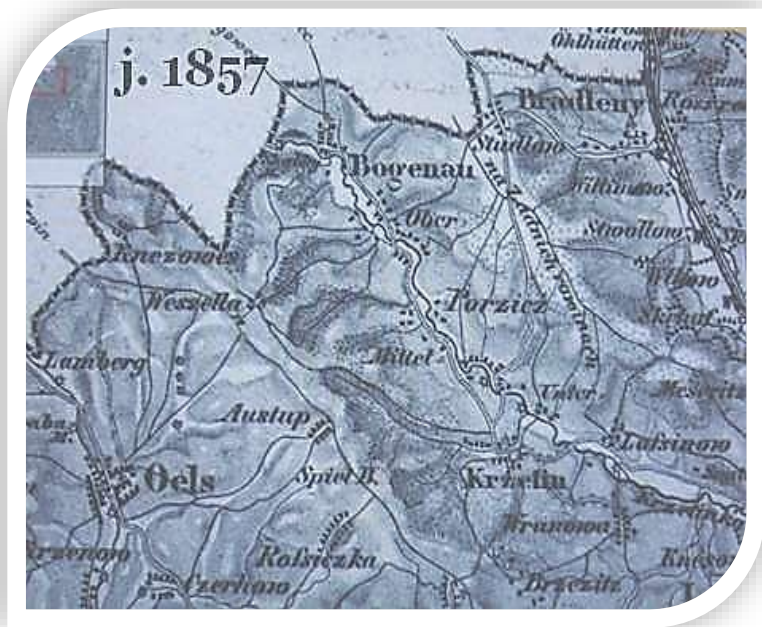
Manuál (C-g3)	68 tónů do g4	Pedál (C-f1)
Principál	8' (Melzer, Bok)	Subbas 16' (Melzer + dis, e f1 Zadákovy, příliš krátké)
Kryt	8' (Melzer, Zadák)	Cello 8' (značené jako Gamba)
Salicionál	8' (tichý a flétnový, Melzer) I/P	
Oktáva	4' (Melzer, Bok)	
Flétna	4' (Melzer, Zadák)	
Superoctava	2' (tichá konická, Melzer)	
Mixtura 3x	11/3' (ve skutečnosti 1', Zadák)	
I-I	4'	
I-I	16'	
Tremolo		

³⁴ Obecní kronika Bohuňov, zápis za rok 2015, s. 10 – 12.

HORNÍ POŘÍČÍ

První písemná zmínka o Poříčí je z roku 1360, kdy obec patřila k panství hradu Louka. Od roku 1382 se uvádí vždy ve spojení s Bohuňovem, se kterým bylo v 16. století připojeno k panství křetínskému. V roce 1551 je v Horním Poříčí písemně doložena tzv. "zákupní rychta" s právem souzení drobnějších přestupků, vařením piva a prodejem soli. K tomu patřila povinnost vypravit v případě války jednoho pacholka a jednoho koně.

V roce 1718 bylo v Horním Poříčí 21 domů, v roce 1790 45 domů a 334 obyvatel, v roce 1834 64 domů a 404 obyvatel, v roce 1890 66 domů a 416 obyvatel a v roce 1900 68 domů a 486 obyvatel. Pozemkové knihy jsou vedeny od roku 1791. Počínaje polovinou 19. století je již historie obce vedena v obecní kronice.

Mapa z roku 1857 zobrazující Bohuňov a Horní Poříčí

Na počátku minulého století obec celkem prosperovala, a to jak díky zemědělství, tak možností výdělků místních obyvatel v továrnách v Moravské Chrastové, Brněnci, Letovicích a Blansku. Značné zbídačení znamenala první světová válka. Mnoho mužů bylo odvedeno, patnáct z nich se nevrátilo. Po první světové válce se rozrostla spolková činnost (hasiči, dělnická jednota, katolická jednota atd.), v sále nově přestavěné Kloudovy hospody se hrálo divadlo, pořádaly se karnevaly a slavnosti. Bylo zavedeno pravidelné autobusové spojení do Letovic, Chrastové a Boskovic.

Největším počinem meziválečného období byla výstavba vlastní školy, která byla po mnoha složitých peripetiích dokončena v roce 1924. Do té doby chodily děti do školy do Bohuňova, později se vyučovalo v budově Waisova hostince. V té době byla zároveň zřízena obecní knihovna. Ve 30. letech obec postihla hospodářská krize. Druhá světová válka znamenala rovněž hospodářský úpadek, dále úplné zastavení spolkové činnosti a společenského života vůbec. Řada starších občanů našla zaměstnání při stavbě tzv. Hitlerovy dálnice. Mnozí mladší muži byli nasazeni na práce v Rakousku, Braniborsku, Vestfálsku, Horním Slezsku, tři dokonce v Holandsku.

Po válce se postupně obnovovalo hospodářství i společenský život. Zvláště bouřlivý byl rozvoj politického dění. V rámci osídlování Sudet odešlo z obce 22 občanů, někteří i s rodinami. Zpět se vrátila jen malá část.

V roce 1947 byla obec elektrifikována a byl dokončen provizorní most přes Křetíнку. Pokračovala kulturní činnost - několikrát do roka ochotnická divadelní představení, nejprve pojízdné kino, později vlastní promítání v budově školy, pravidelné zábavy na výletišti.³⁵

Místní kaple

V obci jsou dvě kapličky, druhá však stojí v polích. Uprostřed obce stojí kaple Nanebevzetí Panny Marie vystavěná v polovině 19. století z milodarů občanů.³⁶ Stavěla se na podnět tehdejšího starosty obce Josefa Felkla. V kapliče se nachází obraz Panny Marie. Původní zvon kapličky pocházel z roku 1856. Byly na něm obrazy Panny Marie Neposkvrněného početí, sv. Josefa a sv. Floriána. Na zvonu vznikla trhlinka, proto byl přelit a slavnostně posvěcen roku 1928 k desátému výročí vzniku Československa. V současné době se v kapliče konají májové pobožnosti, začátkem května je zde sloužena mše svatá za živé a zemřelé hasiče z farnosti. Pokud to počasí a organizační možnosti kněze dovolí, bývají zde mše svaté slouženy také v průběhu letních měsíců.

Kaple Nanebevzetí Panny Marie na Horním Poříčí

Za obcí v polích, v tzv. „Lukšových hlinách“, stojí kaplička Nejsvětější Trojice, ke které bylo v minulosti každoročně na svátek sv. Trojice z bohuňovského kostela konáno procesí (v současnosti se zde každý rok koná pobožnost).³⁷ O vzniku této kapličky se praví, že jakýsi myslivec v oněch místech našel obrázek sv. Trojice a vrchnost zde dala postavit kapličku.

³⁵ Převzato, zkráceno a upraveno z: www.horniporici.unas.cz, doplněno informacemi z: Velké jubileum – příležitost. Vydala farnost Bohuňov v roce 2000.

³⁶ Pokud jde o zasvěcení kaple, setkáme se jak s údajem, že se jedná o kapli Nanebevzetí Panny Marie (webové stránky obce), tak s informací, že jde o kapli Panny Marie Bolestné (webové stránky Biskupství brněnského); na přímý dotaz autora týkající se správnosti údajů poskytl Diecézní archiv Biskupství brněnského v červenci 2020 tuto odpověď: „Naše prameny obvykle mluví o kapli v Horním Poříčí prostě jako o kapli. V roce 1897 např. bohuňovský farář podával ke konzistoři soupis křížů, soch a kaplí a píše: „Na Skalce“, na pozemku púllánu č. 7 vystavěla obec hornopoříčská roku 1856 z tvrdého materiálu kapličku 18 stop dlouhou, 15 stop širokou a 12 stop vysokou, s věžkou a zvonem 82 centů těžkým "Ku slávě Boží." V kapli jest obraz Panny Marie.“

³⁷ O procesí píše ve farní kronice P. Toman (s. 8 – 9), který jej dle sdělení jednoho z farníků sám započal.

Kaple Nejsvětější Trojice na Horním Poříčí („kaplička v polích“)

Oltářní obraz kaple Nejsvětější Trojice na Horním Poříčí

VESELKA

Veselka (dříve též Veselí či Veselá) je malá osada přiřazená k Bohuňovu. Dnes jde již o přiřazení čistě formální, neboť z Veselky na bohoslužby do bohuňovského kostela nikdo nepřichází (alespoň ne pravidelně). Kdybychom se však vrátili o pár desítek let zpět, bylo by vše jinak.

I když je Veselka jen malou osadou, v minulosti bychom zde našli hospodu i školu. V 19. století pak byla postavena kaple sv. Jiljí. Informací o ní je však velmi málo. O to zajímavější může být vyprávění o dějinách osady samotné...

Osada Veselka je poprvé připomínána roku 1367 jako součást křetínského panství. Ve znaku má pluh, na pečeti najdeme nápis „Obec Vesela na Moravě“. Zmíněný pluh prý vypovídá o tom, že to byla osada zemědělská, ve které byl (a to již od roku 1521) dominantní usedlostí poplužní dvůr křetínského panství.

Ačkoliv má osada optimistický název, život v ní prý jednoduchý nebyl. V blízkosti Veselky se totiž nachází stará cesta, po níž se přesunovala vojska z Moravy do Čech (případně ve směru opačném). Nedaleko osady se rovněž odehrály dvě velké bitvy. V roce 1643 to byla bitva mezi císařskými vojsky a Švédy (během třicetileté války) a v roce 1742 na trati Oulehla mezi Olešnicí a Ústupem pak bitva mezi Rakouskem a Saskem (během válek o rakouské dědictví). Ale nejen to – k různým vojenským přesunům zde docházelo i při válkách napoleonských či během války prusko-rakouské v roce 1866. S válečnými událostmi pak bylo vždy spojeno šíření nejrůznějších nemocí – moru, cholery apod.

A právě ve válečném roce 1866 prý v širokém okolí řádila cholera. V Bohuňově si měla vyžádat dva mrtvé, na Horním Poříčí jedenáct, na Veselce tři.

Výše zmíněná kaple sv. Jiljí byla postavena v roce 1872. Při pátrání po její historii jsem se setkal s tvrzením, že mohla být vybudována jako poděkování za to, že obětí cholery nebylo

Kaple sv. Jiljí na Veselce

během prusko-rakouské války ještě víc. To je však téměř vše, co můžeme o kapličky samotné napsat – tedy v případě, že se přidržíme alespoň částečně doložitelných faktů. Informací nepotvrzených by bylo samozřejmě více. A zajímavých! Jednou z nich je například tvrzení, že oltářní obraz sv. Jiljí byl původně oltářním obrazem bohuňovského kostela. Potvrdit či vyvrátit však takovou zprávu nemohu.

Následující informace už jsou jen drobnostmi. Z vyprávění pamětníků víme, že když byla na Veselce v roce 1912 postavena škola, docházel sem bohuňovský farář P. Josef Mikulášek vyučovat náboženství. Z novějších dějin může být zajímavostí zmínka o opravě kapličky v roce 1974. Na mši svaté 28. července (konané při příležitosti dokončení opravy v témže roce) bylo podle farní kroniky přítomno sto třicet věřících a jedenáct hudebníků. V kapličky se v té době konaly májové pobožnosti, které vedly místní ženy. Z Bohuňova sem docházel P. František Klempa.

KNĚŽÍ V BOHUŇOVĚ PŮSOBÍCÍ

Jména kněží, kteří v Bohuňově působili, nalezneme v obecní kronice (případně ve Vlastivědě moravské z počátku 20. století). Pro potřeby této práce však použiji údaje, které mi v roce 2019 poskytlo Biskupství brněnské.

Bohuňov – lokální kaplani

Působnost od - do	Jméno a příjmení	Datum narození	Místo narození	Datum úmrtí
30. 08. 1786 – 16. 12. 1797	Vojtěch Žák ³⁸	1746	Poděbrady	21. 05. 1817
06. 06. 1798 – 27. 08. 1806	Josef Hugo Ulrich OFMCap	1758	Písek u Chlumce nad Cidlinou	26. 07. 1837
25. 10. 1806 – 10. 03. 1809	Karel Abelle	1775	Jihlava	27. 07. 1842
1809 – 21. 01. 1813	Josef Link	1779	Mikulov	02. 04. 1854
1813 – 15. 04. 1813	František Dostál	1780	Vysoké Mýto	12. 09. 1844
01. 05. 1813 – 07. 12. 1819	Martin Staněk	1782	Gbely	23. 06. 1844
11. 06. 1820 – 30. 05. 1823	Antonín Abzug	1791	Brno	23. 12. 1871
16. 10. 1823 – 24. 05. 1827	Jan Borč	1787	Prostějov	12. 09. 1873
27. 10. 1827 – 14. 10. 1836	František Schuster	1789	Žďár n. Sázavou	20. 09. 1865
17. 09. 1837 – 1855	Josef Janeček	1794	Bukvice	06. 06. 1867
01. 02. 1855 – 02. 05. 1855	Jan Korčian	03. 04. 1822	Pustiměř	17. 05. 1896
05. 1855 – 26. 09. 1876	František Král	1808	Vávrovce	26. 09. 1876
27. 09. 1876 – 28. 02. 1877	Antonín Bábek	05. 06. 1845	Ždánice	12. 08. 1916

Bohuňov – faráři a administrátoři

Působnost od - do	Jméno a příjmení	Datum narození	Místo narození	Datum úmrtí
1878 – 31. 01. 1884	František Kroupa	18. 01. 1838	Slavkov u Brna	18. 09. 1919
17. 06. 1881 – 17. 07. 1881	Antonín Bábek	05. 06. 1845	Ždánice	12. 08. 1916
28. 1. 1884 – 31. 03. 1884				

³⁸ Dle sdělení jednoho z farníků byl členem řádu Nejmenších bratří sv. Františka z Pauly (hovorově pauláni nebo též nejmenší bratři).

01. 04. 1884 – 30. 06. 1887	František Klíma	02. 09. 1847	Štěchov	30. 01. 1941
01. 07. 1887 – 14. 09. 1887	Antonín Bábek	05. 06. 1845	Ždánice	12. 08. 1916
16. 09. 1887 – 31. 12. 1898	František Neveselý	08. 05. 1854	Horákov	19. 01. 1920
29. 03. 1899 – 31. 3. 1913	Leopold Toman	25. 11. 1865	Kochanov	16. 07. 1936
04. 07. 1913 – 31. 07. 1913 01. 08. 1913 – 12. 08. 1947	Josef Mikulášek	27. 01. 1872	Šošůvka	12. 08. 1947
01. 09. 1947 – 31. 03. 1948	Josef Dvořák	18. 02. 1922	Dačice	10. 04. 1998
01. 04. 1948 – 14. 03. 1952	Jan Procházka	15. 10. 1913	Přerov	31. 08. 1983
15. 03. 1952 – 31. 08. 1953	Ignác Sedláček	04. 01. 1920	Míchov	30. 09. 1996
01. 09. 1953 – 30. 11. 1961	Ladislav Jurák	26. 10. 1911	Štramberk	15. 03. 1977
1962 – 21. 05. 1971	Jan Knos OPraem.	18. 04. 1928	Šlapanice	21. 05. 1971
22. 05. 1971 – 31. 08. 1971	Jan Topenčík	01. 01. 1924	Dolní Bojanovice	22. 10. 1997
01. 09. 1971 – 13. 08. 1984	František Klempa	18. 04. 1913	Únanov	13. 08. 1984
01. 09. 1984 – 30. 06. 1988	Jan Kafrda	22. 03. 1917	Ořechovičky	13. 08. 2004
01. 07. 1988 – 31. 07. 2014	Zdeněk Veith	27. 07. 1958	Dačice	
01. 08. 2014 – dosud	Michal Polenda	23. 08. 1976	Dačice	

Mnoho z těchto kněží známe dnes pouze jako jména na zažloutlém papíru. O některých z nich se občas zmiňují některé z pramenů – například obecní kronika o P. Františku Kroupovi poznamenává, že „žertovně občanům říkával, že dokud on bude v Bohuňově, že prý jim na poli nikdy nepotluče. A skutečně – dokud byl zde, nikdy občanům na poli nepotlouklo“³⁹ O kněžích pocházejících z P. Josefem Mikuláškem se mi pak podařilo vypátrat níže uvedené informace.

P. JOSEF MIKULÁŠEK

Josef Mikulášek se narodil v Šošůvce u Sloupu 27. ledna 1872. Pocházel z čísla popisného 11, kde také v mládí žil. Byl nejstarším ze šesti sourozenců: Františka (1873 – 1906), Filoména (1877 – 1947), Jan (1881 – 1956), Anna (1883 – 1957) a Antonín (1887 – 1961). Mikuláškoví prý patřili mezi větší sedláky ve vesnici (otec se jmenoval Josef, 1849 – 1918, matka Marie, 1851 – 1916).⁴⁰

Na kněze byl Josef Mikulášek vysvěcen 28. března 1897 v Brně. Od roku 1913 až do své smrti v roce 1947 (tedy přibližně třicet pět let) působil jako farář v Bohuňově. Kromě toho byl též biskupským a konzistorním radou.

Jeden z místních farníků, Vladimír Dlouhý, na P. Mikuláška v roce 2016 vzpomínal slovy: „To byl ohromnej hospodář.“ A vyprávěl, jak P. Mikulášek mimo jiné upravil strouhu vedle kostela (dnes silnice ke hřbitovu), aby během bouřek a vydatného deště nezpůsobovala problémy. Ale nejen to. Dozvěděl jsem se, jak v minulosti vypadal prostor kolem kostela a schodů, které k němu vedou, a jak jej P. Mikulášek osázel ovocnými stromy. Stejně zajímavé bylo i povídání o kázáních, v nichž prý dokázal pokárat muže za to, že utrácí peníze v hospodě, když se jich doma nedostává.

³⁹ Kronika obce Bohuňov, první díl, s. 24.

⁴⁰ Uvedené údaje o rodině P. Mikuláška získal autor v roce 2016 od starosty obce Šošůvka Stanislava Šindelky.

Podobné vzpomínky měli na P. Mikuláška i pamětníci, s nimiž jsem vedl rozhovory v letech 2002 a 2003 – v době tvorby mé diplomové práce na vysoké škole. Vzpomínali například na to, jak P. Mikulášek chodil rád po vesnici a sledoval, jak se obec mění - jak se lidé starají (nebo nestarají) o své domy či zahrady.

Koneckonců – o mnohém svědčí zápisy ve farní kronice již z roku 1914. Tehdy P. Mikulášek žádal kostelní konkurenční výbor⁴¹ o příspěvek na opravu kostela, hřbitova a fary. „Páni členové velice naříkali, že jsou zlé časy, nedostatek peněz atd., a proto příští neděli jsem ohlásil z kazatelny sbírku všeobecnou, by farníci přispěli dobrovolně na ony opravy, by se nenaříkalo na přírážku kostelní.“⁴² A výsledek? „Na hřbitově pomník p. faráře Krále, předchůdce kdysi, dal jsem opravit, pak jsem prosil svého bratra, zedníka v Šošůvce, by mi dovezl fůru vápna, by se mohl v kostele podstavec, sokl, vylepšit malbou, na kterou jsem písek na 3 fůry sám s kostelníkem z řeky vynášel. Opravil se kostel zevnitř a uvnitř poněkud olíčila fara, opravily (se) pilíře u zahrádky, pak zčásti hřbitov omítal a nové stezky upravily. Dále natřelo se 24 lavic v kostele, skříňě v sakristii, některé dveře na faře barvou (se) opravily, farníci se vyzvali, by své kříže na hřbitově vylepšili, což se stalo. Vůbec jsem se snažil dle možnosti, by bylo vše v pořádku. Kol farského pozemku u řeky nasázel jsem 50 stromků, vůbec vůle má jest vše dobré, krásné, vznešené co nejvíce podporovati nejen na faře, v kostele, na hřbitově, ale i mezi občanstvem, by se ctnosti pravé uplatňovaly, a ne vášně politické.“⁴³

P. Josef Mikulášek, nedatováno

První světová válka

P. Mikulášek byl v Bohuňově farářem v době, kdy svět postihly největší konflikty v jeho historii – první a druhá světová válka. Obě války do života vesnice výrazně zasáhly – a zasáhly samozřejmě i do života farnosti. Během první světové války bylo z obce odvedeno 83 mužů.

⁴¹ Na Moravě byla zákonem č. 11 z 1864 zemského zákona a v českých zemích zákonem číslo 50 1874 říšského zákona uzákoněna kostelní konkurence, tj. povinný příspěvek vybíraný od obyvatel, hlásících se k určitému náboženství, formou přírážky k obecní dani. Tuto povinnost měly i ve farnosti sídlící právnické osoby. Vybrané prostředky sloužily k úhradě náboženských potřeb farnosti, do které poplatník příslušel. Správu těchto prostředků vykonávaly kostelní konkurenční výbory.

⁴² Farnost Bohuňov. Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 15.

⁴³ Tamtéž, s. 16.

Bojovali na srbské, ruské a italské frontě. 13 se jich zpět nikdy nevrátilo. Právě jim byl v roce 1932 zbudován na návsi pomník. Obecní kronikář se zmiňuje o jeho posvěcení a veliké slavnosti, která se tehdy uskutečnila.

V době první světové války došlo i na rekvizici kovů: „Kotle, hmoždíře měděné a mosazné se musily odvádět a byly vyměňovány za železné. Konečně se sáhlo i na zvony. V našem kostele také vzali jeden zvon – a nový byl zakoupen teprve po válce,“⁴⁴ uvedl obecní kronikář. Místní farář byl v zápisech do farní kroniky sdílnější. Už k roku 1915 napsal: „Na sbírku válečnou.... dal farní úřad odloženou cínovou lampu na věčné světlo, olovenou nádobku odloženou na sv. oleje a měděný odložený kotel a jiné maličkosti.“⁴⁵ V roce 1917 pak došlo na uvedenou rekvizici zvonu. „20. 2. 1917 vzali nám velký zvon, který měl nápis: „Tento zvon ke cti a chvále Boží. Litec Josef Vaněk ve Sloupnici r. 1821. Na jedné straně bolestná P. Marie, na druhé archanděl Michael, který stál na satanovi.“⁴⁶ Zvon měl mít v průměru 83 cm a vážil 294 kg⁴⁷. V roce 1918 pak kostel dokonce přišel o píšťaly varhan: „Přišel varhanář z Brna, odměřil píšťaly a zvažil je, bylo jich celkem 27...“⁴⁸

První světová válka však život ničila i jiným způsobem. „Byly nucené dodávky obilí, bramborů, dobytka a později i řepy. Konečně nastalo vydírání rekvizicemi, při kterých asistovali vojáci.... Lidé schovávali pod slámu, do děr a do lesů, co mohli. Mnohdy celá komise i s vojáky musila zavřítí oči, když schované věci našla. Někdy ovšem byly veliké pokuty a tresty... Povaha lidu se kazila. Lidé stávali se sobeckými, nedůvěřovali si, vše tajili, lhali, podváděli. Manželství trpěla mravně. Dětem se nedostávalo školního vzdělání a trpěly podvýživou... Persekuce kulturní i politická byla veliká. Ve škole musili učitelé i děti činit loajální projevy, čísti nepravdivé články, učit se zfalšovaným dějinám, nesměly zpívat vlastenecké (zejména slovanské) písně, v kostele každou neděli po mši sv. musila býti zpívána rakouská hymna Zachovej nám, Hospodine...“⁴⁹

Mezi světovými válkami

V roce 1918 válka konečně skončila. Vznikl nový stát – Československo. Obecní kronikář okomentoval konec války slovy: „Tak klidně při velikém strádání a trpění všeho lidu ubíhaly dny války, až konečně nastal r. 1918, v němž odvěký sen národa českého se stává skutkem. Československý stát vstoupil dnem 28. října 1918 v řadu samostatných, kulturních států světa a říše rakousko-uherská se rozpadla.... Celý svět sleduje náš krok do nového života, náš vstup do země zaslíbené.“⁵⁰ Také farní kronikář vznik Československa připomněl. „28. 10. 1918 prohlášena samostatnost československého státu, po kterém tolik předkové naši i celý národ tolik toužil. Bůh budiž za to na věky veleben!“⁵¹

Po skončení první světové války dostal kostel opět svůj velký zvon. Stalo se tak v roce 1925, kdy jej odlila firma Manoušek a spol. z Brna-Husovic. Pokud můžeme věřit záznamům

⁴⁴ Kronika obce Bohuňov, první díl, s. 31.

⁴⁵ Farnost Bohuňov. Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 18.

⁴⁶ Tamtéž, s. 20.

⁴⁷ Marie Plevová, autorka rešerše historických pramenů brněnského biskupství týkající se zvonů kostela sv. Jiljí, kterou autor získal v roce 2020, uvádí průměr 80 cm a váhu 287 kg.

⁴⁸ Tamtéž, s. 22.

⁴⁹ Kronika obce Bohuňov, první díl, s. 30 – 32.

⁵⁰ Tamtéž, s. 16.

⁵¹ Farnost Bohuňov. Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 22.

farní kroniky, byl zvon posvěcen v témže roce na svátek svatých Cyrila a Metoděje P. Tomášem Vítkem, misionářem z Velehradu, který v době od 27. června do 5. července prováděl v obci misie.

V meziválečném období pokračoval místní farář ve zvelebování kostela. Například v roce 1929 dostal kostel hromosvod. Motivací k jeho pořízení byla mimo jiné událost, která se přihodila o sedm let dříve: „Dne 27. 5. 1922 odpoledne o třech hodinách udeřil hrom do nově opraveného křížku na věži a ničeho dále neučinil – jen trámký na věži začaly hořeti a vyraženo bylo asi 40 křídlic, ale oheň, poněvadž byl při bouřce liják, tož byl lijákem uhašen, jinak mohla shořeti věž.“⁵² Kostel byl naštěstí pojištěn a pojišťovna za škodu vyplatila 3 000 Kčs. Oprava střechy stála nakonec tisíc korun, zbylé dva tisíce farář použil na pořízení sporáku a kamen na faru. Koneckonců – život na bohuňovské faře nebyl pro tehdejšího kněze příliš příjemným. Kromě toho, že byl během svého působení dvakrát okraden, zmiňuje ve farní kronice také určitou neútlulnost bydlení či problémy s místní omladinou, která mu poničila plot kolem farní zahrady.

Římskokatolická církev prošla zejména po skončení války určitou krizí spojenou s odchodem řady věřících, v Bohuňově tomu však podle místního faráře nebylo. Přesto i on ve svých zápisech hovoří o jisté vlažnosti ve víře. Zajímavé jsou zejména jeho poznámky z roku

Pozdrav z Bohuňova, snad 20. léta 20. století

1930, v nichž se snažil náboženský život své farnosti charakterizovat. „Ve farnosti bohuňovské žádný neodpadl po válce (jen docházely zprávy o odpadlých, ve farnosti narozených...). Farníci všechny děti dali zapsati do náboženství, všechny dávají křtít a všichni se dávají církevně oddávati.... Muži po válce méně navštěvují chrám Páně, hodně si potrpí na parádu, hasiči jdou na Vzkříšení, B. Tělo, sv. Floriána ve stejnokrojích, mají mši sv. za sbory, ovšem „gratis“ vše konám, u Božího hrobu stojí stráž hasiči bohuňovští, všichni ještě dosti drží jednotu, ve sboru žádný se nenutí jít na služby B. (Boží, pozn. aut.), ale by se ukázali v plénu, tož přece jdou... Přijímání sv. svátostí je po válce zvláště u mužů slabší, půst je zmírněn na minimum, muži na něj nadržují většinou, touha po radovánkách a rozmařilosti je velká.... Na chrám Páně dosti se přispívá....⁵³

Jak je uvedeno výše, součástí náboženského života byla též výuka náboženství. Vyučovalo se v Bohuňově, dvakrát týdně však farář docházel také na Horní Poříčí, jednou týdně na Veselku (na Veselce měl pomocníka, který jej někdy zastupoval).

⁵² Farnost Bohuňov: Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 35.

⁵³ Tamtéž, s. 37 – 38.

V roce 1933 pak proběhla generální oprava kostela. Došlo k rozšíření kůru, byla vyměněna okna, pořízeny nové varhany (v hodnotě tehdejších 20 000 Kčs - jedná se o ty současné, které však byly později ještě upraveny), opravena byla křížová cesta, natřeny lavice, do kostela byl zakoupen letní a zimní koberec. Opravy se kostel dočkal též zvnějšku, a to včetně cibulové bání.

O rok později se ve farnosti konalo biřmování, kterého si povšiml i obecní kronikář, který jinak náboženské události nekomentoval. „Dne 24. června udíláno v Bohuňově biřmování brněnským biskupem P. Dr. Josefem Kupkou. Bylo to veliká slavnost pro celé okolí, neboť poslední biřmování konáno u nás v Bohuňově v r. 1910.“⁵⁴

S koncem 30. let přibývalo ve farní kronice poznámek, z nichž je cítit obava z přicházejícího konfliktu, který přerostl ve druhou světovou válku. Obecní kronikář, kterým byl řídící učitel Josef Jedlička, se ve svých zápisech vnitrostátním i evropským otázkám věnuje velmi obšírně. Podrobně informoval například o poslední volbě T. G. Masaryka prezidentem republiky, jeho abdikaci v roce 1935 i úmrtí o dva roky později. Ačkoliv jsou dané události vzdáleny tématu této práce, musím je zmínit. Formovaly nejednu generaci...

K úmrtí prezidenta Masaryka obecní kronikář poznamenal: „V den pohřbu presidenta Osvoboditele T. G. Masaryka, tj. 21. září 1937, byla u pomníku padlých smuteční schůze obecního zastupitelstva obce Bohuňova za široké účasti z místa i z okolí. O životě a díle Masarykově promluvil člen obecního zastupitelstva Josef Jedlička. Byla navštívena takřka všemi občany z Bohuňova, mnoha lidmi z okolí a při smuteční řeči o bohatém životě prezidentově nezůstalo jediné oko suché a žádné srdce přítomných bez dojetí. Usneseno uctíti památku presidenta Osvoboditele vysázením třešňového sadu na obecním pozemku „Rovince“.“⁵⁵ K roku 1938 obecní kronikář napsal: „Přihnila se strašlivá bouře, přihnila se a přišla národní katastrofa. Přihnila se tak strašlivá vichřice, kterou sotva někdo vypíše pro paměť a výstrahu budoucím. My všichni ji prožívali na svém těle, a proto na osudný rok 1938 nikdy nezapomeneme. Vzrušující drama živí v nás myšlenku, že národ, který nepodleh ani v této bouři, bude žít navěky!“⁵⁶ Také farní kronikář náladu roku 1938 ve svých poznámkách zachytil. „Byla vyhlášena mobilisace mužů do 40 let... Bylo to smutné loučení o 11. hodině 24. 9. v sobotu....“⁵⁷

Druhá světová válka

Dne 1. září 1939 vypukla druhá světová válka. Veškeré informace, které o jejím průběhu máme, pocházejí až z doby po jejím skončení, protože žádné záznamy do kronik nesměly být na území Protektorátu Čechy a Morava činěny. Mohou být proto (a evidentně jsou) ovlivněny hrůzami, které válka přinesla. Obecní kronikář například po skončení války napsal: „V nerovném boji s okupanty padlo rukou katanů mnoho našich nejlepších lidí. Všichni tito známí i neznámí splatili své zemi krvavou daň za svoji čestnost a hrdinskost. Když jsme se dovídali z rozhlasu a novin o smrti našich lidí, jejichž životy utráceli nacističtí katané, utvrzovali jsme se ještě vášnivěji v nenávisti k nim. Sotva jsme mohli tenkrát dýchat. Jen plakat a nenávidět jsme směli ve svém srdci, neboť germánští nadlidé ubíjeli a zabíjeli ve všech těch

⁵⁴ Kronika obce Bohuňov, první díl, s. 65.

⁵⁵ Tamtéž, s. 114.

⁵⁶ Tamtéž, s. 123.

⁵⁷ Farnost Bohuňov. Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 51.

mrtvých lásku k dětem i ženě, lásku k otčině a milovaným rodným lánům... Dočkal se a my všichni ostatní také se dočkali dne, kdy prezident republiky dr. Edvard Beneš vrátil se do osvobozené vlasti a usídlil se na hradě starých českých králů...“⁵⁸ Slova jsou plná emocí – stejně jako byla plná emocí doba, v níž byla napsána. V německy mluvících oblastech začalo masové vyhánění německého obyvatelstva, demokracie byla zredukována do čtyř povolených politických stran, komunisté se začali připravovat na budoucí převzetí moci.

Ale nepředbíhejme. Informací z doby druhé světové války mnoho nemáme. Ty, o kterých víme, jsou však zásadní. Podobně jako v první světové válce bylo totiž v průběhu oné druhé přistoupeno k rekvizici kovů, v rámci které přišel bohuňovský kostel o svůj velký zvon. Jak dokládá přiložená fotografie, stalo se tak v roce 1942. Z níže uvedených informací však vyplývá, že se farnost snažila úřady přesvědčit, že by měl být zrekvírován zvon malý....

Rekvizice zvonu během druhé světové války

„Podle pokynů ministerstva obchodu a živnosti bylo možno v každé obci požádat o ponechání jednoho zvonu k vyhlášení poplachu. Farnost si tedy podala tuto žádost, doporučovala, aby jí byl ponechán zvon větší, a snažila se přesvědčit úřady o svém stanovisku argumentem, že menší zvon je odlit z lepší zvonoviny, tudíž bude pro válečné účely využitelnější. (Podkladové materiály k žádosti jsou poněkud nejednoznačné – na jednom místě se malý zvon označuje jako signální, na jiném místě se ale tvrdí, že k signální pohotovostní a hlídkové službě je využíván zvon velký.)

2. března 1942 byl malý zvon zařazen do skupiny C⁵⁹ s určením, že bude sejmuto a odvezeno do ústřední sběrný v Moravské Ostravě - Přívoze (Mariánská třída 53), a to nejpozději do 12. dubna 1942. Bylo nařízeno, že na každém zvonu se musí na vnější straně trvalým způsobem označit příslušnost zvonu ke skupině A - C, a to 10 cm silným a 20 cm dlouhým barevným pruhem příslušné barvy (skupina A zeleně, skupina B žlutě, skupina C červeně). Dále se muselo na zvon napsat místo, okres a jméno vlastníka zvonu, a to nápisem o výšce písmen 3 cm. Doporučovalo se udělat to barvou olejovou. 18. 3. 1942 ale sdělil Okresní

⁵⁸ Kronika obce Bohuňov, první díl, s. 124 - 125.

⁵⁹ Zvony byly za války rozdělovány do čtyř kategorií: A – zvony ulité po I. světové válce, B - novodobé předválečné zvony, C - historicky cenné zvony, D - zvláště historicky cenné zvony.

úřad v Boskovicích, že došlo k přehodnocení.⁶⁰ Bohuňovský kostel tedy nakonec přišel o velký zvon z roku 1921.

Na konci války se pak odehrály následující události...

Dne 25. dubna 1945 došlo podle obecní kroniky, ale i výpovědí pamětníků (přímých svědků), ke shození několika (obecní kronika uvádí 32) bomb, a to patrně německým letadlem. Bomby dopadly za čp. 63, 71 a 50, což se stalo osudným pro Alžbětu Dlouhou z čp. 32, která byla těžce zraněna a později jí byla amputována noha. Podle pamětníků se některé z těchto bomb mohou dosud nacházet v okolí někdejšího kravína.

V květnu se pak v Bohuňově ubytovala brandenburská divize Schörnerovy armády. Vojáci měli být ubytováni v jednotlivých domech, z nichž v čp. 82, kde bydlel majitel místní autodopravy Rudolf Koudelka s rodinou, se odehrál jeden z posledních incidentů druhé světové války v obci. O něm nás informuje jednak obecní kronika, jednak osobní výpověď přímého účastníka následujícího děje – Bohuslava Jeřábka – nazvaná „Jak to bylo – jak jsem to prožíval já“. Ten o celé události hovoří takto: „Kolem poledne jsem byl s kamarádem Rudolfem Koudelkou ml. v jejich domě, když skupina vojáků všechno prohledávala, protože tu měl být ubytován nějaký důstojník – přesně nevím. Najednou začali křičet, zadrželi nás a vedli nás všechny, tedy Koudelku st., jeho syna a mě do komory, kde byl ponk a na něm kovové ježky z ocelového plechu. Koudelka st. chtěl ustupující německé vojáky zdržet v soutěsce mezi skalami a získat pak také pro svůj autobus pneumatiky.“ Nacisté se rozhodli všechny tři zastřelit. Bohuslavu Jeřábkovi se však podařilo zachránit (vysvětlení celé věci bývá podáváno odlišně).⁶¹

Výpovědi pamětníků rovněž hovoří o tom, že měl být Bohuňov na konci války vypálen, ale důvody, které udávají, se liší. Jedním z nich měl být incident, během kterého byl v roce 1945 v době konání zákopových prací ve směru na Hutě zastřelen německý důstojník (v důsledku toho bylo do obce dosazeno německé vojsko o síle čtyřiceti mužů),⁶² jiným nález těl dvou německých vojáků (jejich jména byla Hans Schwarz, narozen 1910, a Friedrich Rowner, narozen 1915) ve vozidle skříňového typu zanechaném v obci ustupující německou armádou. Práce 100 let Svazu požární ochrany v Bohuňově 1885 – 1985 pak jako důvod uvádí úmysl srovnat Bohuňov se zemí jako partyzánské hnízdo.⁶³

Osud oněch těl německých vojáků je také velice zajímavý. Všechny získané informace však pocházejí pouze od pamětníků a značně se rozcházejí. Shodují se pouze v tom, že němečtí vojáci byli nejprve pohřbeni na zahradě patřící k čp. 15 („Šenkýřovo“). Odtud měla být těla po několika dnech přenesena na místo ležící nedaleko silnice po pravé straně při výjezdu z obce ve směru na Svojanov a zde ve výkopu pro střelce z pancéřové pěsti, který se nacházel „pod kaštan“, pohřbena. Podle jedné z verzí jsou jejich těla stále na tomto místě. Podle jiné verze, kterou jsem kdysi získal od manželky jednoho z mužů, kteří se měli na následující akci podílet,

⁶⁰ Plevová, Marie: Bohuňov – zvony. Rešerše historických pramenů Biskupství brněnského týkající se zvonů kostela sv. Jiljí. Biskupství brněnské. Brno 2020.

⁶¹ Švejcar, Stanislav: Politicko-správní vývoj obce Bohuňov v letech 1945 – 1971. Hradec Králové 2003, s. 25 – 26.

⁶² Tamtéž, s. 25.

⁶³ Tamtéž, s. 26

byla těla německých vojáků z iniciativy místního faráře P. Josefa Mikuláška přenesena na hřbitov a zde tajně pohřbena....⁶⁴ V podobném duchu hovoří i zápis do obecní kroniky, který v roce 1991 provedl Josef Findeis. Ten k místu uložení ostatků německých vojáků uvádí, že se má nacházet u severní zdi hřbitova, blíže jej však určit nedokázal.⁶⁵

Všechny tyto události prožíval se svými farníky také P. Mikulášek. Když v roce 1945 válka skončila, byl již starým a nemocným mužem. O dva roky později zemřel. Pohřben je ve Sloupě – v hrobě patřící rodině jeho neteře, která si vzala zdejšího mlynáře Šumberu. Jak mi v roce 2016 vysvětlil někdejší starosta Šošůvky, kde jsem po osudech P. Mikuláška pátral, Šumberův mlýn je významný tím, že zde byla až do výstavby kostela ve Sloupě umístěna socha sloupské Panny Marie Sedmibolestné.

A snad ještě několik jmen. Týkají se osob, které P. Mikuláškoví v době jeho působení v Bohuňově po určitou dobu pomáhaly. Hospodyní mu byla neteř Františka Potůčková, kostelníka dělal Josef Findeis st. (jeho manželka v kostele uklízela), hrobařem byl Josef Zrůstek st.

P. JAN PROCHÁZKA ANEB JEN VĚRNÍ JSOU JEŠTĚ VĚRNĚJŠÍ

Po P. Josefu Mikuláškoví nastoupil v Bohuňově P. Josef Dvořák. Ten po sobě bohužel žádné zprávy nezanechal. Od 1. dubna 1948 však ve farnosti působil P. Jan Procházka, který ve svých záznamech často komentoval aktuální politickou a náboženskou situaci. Problém je ovšem posoudit, kdy se jeho poznámky týkají náboženského života farnosti a kdy jsou myšleny v obecném měřítku.

P. Procházka přišel do Bohuňova v době, kdy byly budovány základy komunistické totality. Situace katolické církve nebyla jednoduchá. Díky spojení s Vatikánem (stejně jako morální autoritě biskupů a kněží) ji komunisté považovali za nepřítele číslo jedna. Již v roce 1948 najdeme ve farní kronice poznámku o tom, že pod vlivem politických poměrů trpí též poměry náboženské – „přesto však věřící se drží zděděné víry a vykonávají náboženské povinnosti dosti horlivě“⁶⁶.

Zápisy z roku 1949 jsou již skeptičtější. Zpráva kronikáře sice začíná konstatováním, že se náboženský život věřících zlepšuje, zároveň však pokračuje slovy: „Vede se skrytý boj proti náboženství, proti představeným církve, zvláště proti papeži dle slov Písma: „Bíti budou pastýře a rozprchnou se ovce stáda.“ Ovce některé se skutečně rozprchávají, naklánějí totiž více sluchu lichotivých vlků než varování svých pastýřů. Děje se pokus strhnout lid proti vrchnosti, aby se podmanila církev v područí státu, což biskupové hledí odvrátit pevným postojem a úsilím o dosažení požadavků a vymožeností plné náboženské svobody. Pod různými záminkami se církev a náboženský život stále utlačuje, víru však věřícím nikdo nevezme, leč tomu, kdo si jí neváží. Lid si nenechá vnučovat názory protivné, a když musí leccos slyšet, nebo k leccemus přikývnout, přece si myslí své dále. Tak přes všechno mluvení a chlubení

⁶⁴ Farnost Bohuňov. Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 55.

⁶⁵ Kronika obce Bohuňov, třetí díl, s. 162.

⁶⁶ Farnost Bohuňov. Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 55.

nepřátel církve, kolik kněží a věřících jde s nimi a tak zvanou Katolickou akcí (která je schismatická), lid zůstává věrný víře i církvi.“⁶⁷

P. Procházka byl podle výpovědi pamětníků během svého působení v Bohuňově tvrdě vyslýchán, patrně důsledek nějakého udání. Ono „bít pastýře“ lze tedy číst doslovně.

V roce 1950 se ve farní kronice objevují zprávy o skryté bezbožnosti a „nových lidech“, kteří „si myslí, že přece obrátí svět naruby a že se vše bude točit a řídit dle nich. Tak dlouho, dokud Bůh chce.“⁶⁸

V roce následujícím se setkáme sice s krátkou, ale velmi zajímavou poznámkou: „Stav náboženský ve farnosti je celkem nezměněn. Jen věrni jsou ještě věrnější. Je mnoho závisti, nenávisti a nelásky mezi lidmi. Pokoj není mezi jednotlivci, není pokoj ani ve světové společnosti.“⁶⁹

Po příchodu P. Ignáce Sedláčka v roce 1952 (faráře v Křetíně) si podobné zprávy nepřečteme. Duchovní správce (i jeho nástupce Ladislav Jurák, který do Bohuňova přišel již v následujícím roce) byl zcela zaměstnán opravou kostela a fary. V případě fary šlo za P. Sedláčka v podstatě o přípravu generální rekonstrukce. Sám farní kronikář ve svých zápisech uvádí, že fara natolik zchátrala, že se stala téměř neobyvatelnou. „Na překážku však je malá obětavost farníků. Obvyklý pravidelný příjem zvonečkem je malý. Sotva stačí na krytí běžných potřeb,“ můžeme se mimo jiné dočíst ve farní kronice.⁷⁰ Zajímavé však je, že v záznamech není ani zmínka o tak zásadních událostech, jakými bylo úmrtí Stalina a Gottwalda v roce 1953 (zmiňuje však měnovou reformu z téhož roku, která byla největší krádeží, jakou se komunistický režim na svém vlastním obyvatelstvu dopustil). Výše uvedené poznámky jsou však důkazem toho, že místní duchovní správci prožívali tuto dobu velmi intenzivně a s obavami. Koneckonců – kněží, kteří v Bohuňově v následujících desítkách let působili, poznali komunistické bezpráví na vlastní kůži.

P. LADISLAV JURÁK

Ladislav Jurák se narodil 26. října 1911 ve Štamberku. Pocházel z domu U Písařů (čp. 30), který na štramberském náměstí stojí s jistotou již více než čtyři sta let. Dům měl v minulosti řadu majitelů – až v posledních dvaceti letech 19. století jej získala rodina Juráková. První majitel z tohoto rodu, Jan Jurák, zastával funkci městského písaře - právě tehdy se zde začalo říkat „U Písařů“. To proto, že Juráků žilo ve Štamberku velké množství a bylo tedy nutné je rozlišit alespoň přezdívkami. Z rodiny Juráků – písařů vzešli také dva faráři (Josef Jurák 1882–1976 a Ladislav Jurák 1911–1977).⁷¹

Ladislav Jurák přijal kněžské svěcení 5. července 1941 v Brně. Do Bohuňova přišel v roce 1953 z farnosti Stařeč na Třebíčsku. Jak mi řekl jeden z pamětníků, Vladimír Dlouhý, jen tak tak unikl babické aféře. Když totiž aféra vypukla, léčil se s tuberkulózou v Jevíčku.

⁶⁷ Farnost Bohuňov. Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 56 – 57.

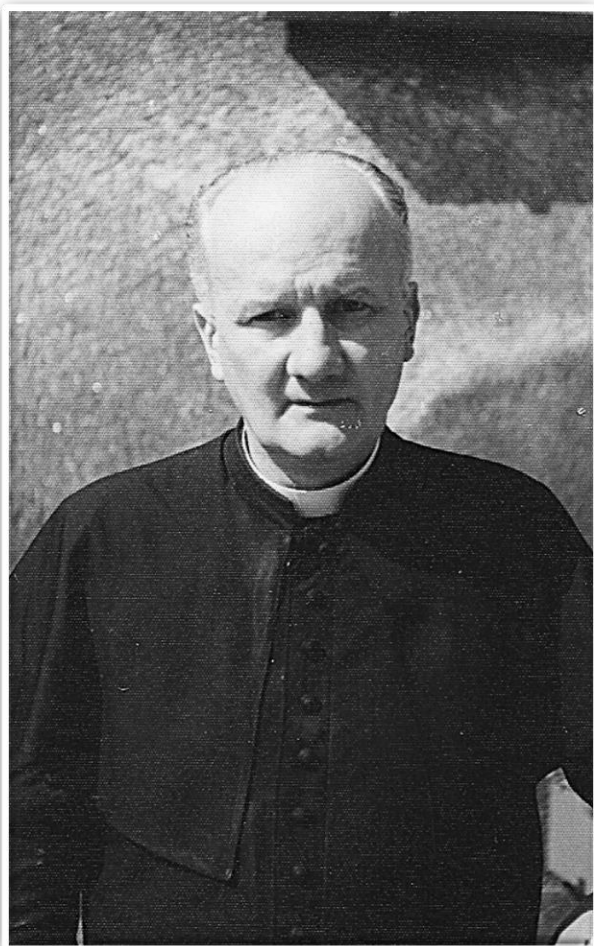
⁶⁸ Tamtéž, s. 58.

⁶⁹ Tamtéž, s. 63.

⁷⁰ Tamtéž, s. 68 – 69.

⁷¹ Historie domu U Písařů [online]. [cit. 2019-10-06]. Dostupné z: <http://www.relaxvpodhuri.cz/cs/gastronomie/u-pisaruu>

Ve farní kronice nalezneme v souvislosti s jeho příchodem tyto informace: „Když Ladislavu Jurákovi, faráři ve Starči, byl 30. 6. 1953 odňat státní souhlas pro stařečskou faru, byl kapitulní konzistoří ustanoven administrátorem v Bohuňově k 1. září 1953. Po svém příchodu do Bohuňova našel faru v takovém stavu, že v ní Okresním národním výborem ve Svitavách úředně bylo zakázáno bydlet. Proto nový administrátor bydlel až do 1. prosince 1953 u p. Josefa Štěpánka č. 17. Začátkem září se zdejší farníci s velikou obětavostí dali do opravy fary. Strhli chatrnou břidlovou střechu, zbořili dva komíny, klenbovou kuchyni a přilehlé dvě světničky, v nichž, jakož i na chodbě, byl trémový strop.“⁷² V roce 1953 se však pouze

P. Ladislav Jurák, nedatováno

nebouralo, nýbrž i opravovalo a stavělo - byl například vyspraven starý krov, střecha pokryta novou krytinou, uvnitř fary bylo vyzděno několik příček, které stávající prostory nově rozdělily. Došlo též na výměnu oken, v některých místnostech pak na položení nové podlahy. „Bylo vykopáno nové schodiště do sklepa a v hrubém zdivu postavena koupelna. Vystavěno obojí podkroví v hrubém zdivu. V kuchyni část zdi byla obložena bílými kachličkami. Pořízeny nové dveře do komory, z kuchyně do světnice a dveře do malé světničky vedle koupelny – také nová okna do podkroví. Do kuchyně byl zakoupen stolový sporák a do světnice kamna na vytápění...“⁷³ Sečteno a podtrženo, celkové výdaje na opravu fary dosáhly jen za poslední čtyři měsíce roku 1953 částky 16 566 Kčs, což byly po měnové reformě opravdu velké peníze. „Tento obnos zčásti byl vybrán v kostele – zčásti si jej musel administrátor vypůjčit od svých známých.“⁷⁴

Oprava fary probíhala ještě v následujících dvou letech. Došlo na dokončení podkroví, koupelny, omítnutí

fary. „Práce už nešly tak od ruky. První nadšení ochablo. Přece se však administrátorovi podařilo přimět farníky, aby aspoň finančně opravu dále podporovali,“ posteskl si P. Jurák v roce 1954.⁷⁵ Přesto však většinou farníky chválil a děkoval jim. Jmenovitě pak uvedl dva – Josefa Macha z Horního Poříčí a Františka Dlouhého z Bohuňova. O druhém jmenovaném se ve farní kronice dočteme, že to byl právě on, kdo se nejvíce zasloužil o povolení opravy fary u ONV ve Svitavách. Byl to rovněž František Dlouhý, který vyjednával vše potřebné se

⁷² Farnost Bohuňov. Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 71.

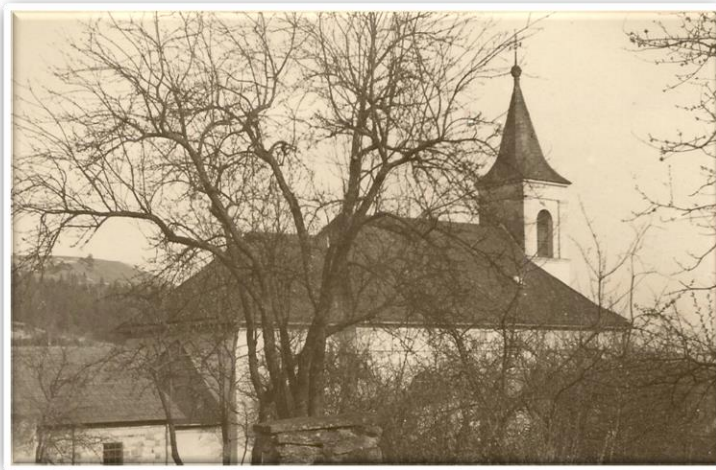
⁷³ Tamtéž, s. 74 – 75.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Tamtéž, s. 76.

stavitelem Trtílkem z Moravské Chrastové (P. Jurák hovoří, zřejmě mylně, o staviteli Drtílkovi ze Svitav), jenž prý všechny potřebné plány pro opravu připravil zdarma, a pro faru zhotovil nové modřínové schodiště. V roce 1954 byla za opravné práce vyplacena částka 13 980 Kčs.

V roce 1955, tedy v roce, kdy finišovala oprava fary, však bylo nutné přistoupit také k částečné opravě kostela. Šlo zejména o opravu malby, položení nových schodů před kostelem a opravu varhan (měchů). Práce si vyžádaly 1 639 Kčs. „A poněvadž hlavní kostelní dveře byly velmi zchátralé – byly pořízeny nové podle návrhu prof. Ing. Jana Sokola z Prahy. Velice důkladně a přesně podle návrhu je z dubového dřeva zhotovil opět náš farník p. František Dlouhý v komunálním podniku Dřevojas ve Svitavách. Byla to jeho poslední velká práce.

Kostel před opravou, 1958

Zakrátko po onemocnění šel do penze – důchodu. Kéž jednou šťastně projde branou nebeskou. Dveře i s návrhem a kováním stály 4 583 Kčs.⁷⁶ Veškeré výdaje na opravu fary a kostela v tomto roce vyšplhaly na 18 475 Kčs.

V roce 1958 pak začala generální rekonstrukce kostela. „Administrátor má něco našetřeno a ostatní zaplatí opět farníci milodary – a byl získán i tzv. státní příspěvek ve výši 33 000 Kčs (při vyúčtování uvádí částku 35 000 Kčs, pozn. aut.). Jednou za měsíc se konají v kostele sbírky na opravu střechy a farníci opět ochotně dávají.⁷⁷ Generální oprava střechy byla zadána Okresnímu stavebnímu podniku v Moravské Třebové. Zvláštní pozornost ve svých záznamech věnoval opravě věže, která sestávala z výměny staré břidlicové krytiny za pozinkovaný plech, ale i výměny bání pod křížem (stará dřevá bání byla vyměněna za novou měděnou). Kromě opravy střechy došlo ovšem i na opravu fasády kostela, a to včetně jejího olíčení. „Všechno zdivo bylo očištěno ocelovými kartáči a poškozené části byly vyspraveny zedníkem: Josefem Prudilem a Stanislavem Škaroupkou z Bohuňova (P. Jurák do kroniky zapsal též jména dalších farníků, kteří se na opravě podíleli, přidal rovněž jména tesařů a klempířů ze stavebního podniku, pozn. aut.). Klempíři provedli také všechno ostatní oplechování říms, střechy a dali všechny nové rýny. Též je natřeli barvou. Byla vyspravena a natřena zvenku všechna kostelní okna i okenice na věži. Ke vchodu na věž byly pořízeny nové dubové dveře.⁷⁸ Opravy se dočkal též kříž a socha Panny Marie před kostelem. Výdaje za takovou opravu byly značné a činily bezmála 60 000 Kčs. Cenu prací, kterou farníci provedli zdarma, farář odhadl na přibližně 15 000 Kčs. „Obnova se děla za všeobecného zájmu téměř všech farníků. Vše skončilo v týdnu před naší poutí, která byla letos slavena se vší okázalostí.“⁷⁹

⁷⁶ Farnost Bohuňov. Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 79.

⁷⁷ Tamtéž, s. 83.

⁷⁸ Tamtéž, s. 86.

⁷⁹ Farnost Bohuňov. Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 89.

Jenže... „Po opravě vnějšku kostela – jeho vnitřek se zdál ošumělý. Na všeobecnou žádost farníků bylo přikročeno i k opravě vnitřku. 4. listopadu bylo postaveno lešení v presbytáři až po vítězný oblouk. Byl rozebrán hlavní oltář a odvezen k pozlacení do Letovic malíři Daňkovi. 18. 11. přijel z Brna odb. malíř a restaurátor Richard Polák a za pomoci malíře Františka Cvrkala z Kněževse vytónoval presbytář, sloupy mramoroval a provedl malbu vítězného oblouku (Boží duha s nápisem: „Sláva na výsostech Bohu“). Pan Polák také připravil hlavní oltář pro mramorování. Vše bylo skončeno 18. 12. Zima byla mírná. Líčení zdí celkem rychle schlo.... Dne 3. února (1959, pozn. aut.) přijel opět p. Polák z Brna a pokračoval v opravném díle. Vymramoroval hlavní oltář a oba boční oltáře. Polychromoval Nejsv. Trojici na hlavním oltáři, sochy Panny Marie lurdské a sv. Josefa, 4 evangel. listy na kazatelně a křtitelnici. Poněvadž obraz sv. Jiljí na hlavním oltáři byl malován primitivně malířem Zdobnickým ze Svitav, bylo rozhodnuto obraz z větší části přemalovat. Maloval jej Richard Polák. Starý obraz je přemalován! Při pozdějších opravách nechť je na to pamatováno, že pod nynějším obrazem je na témž plátně starý primitivní obraz.... V květnu bylo elektrikářem Zunkou a zedníkem Prudilem zavedeno elektrické vedení ke křížové cestě. V červnu pak opět přijel pan Richard Polák z Brna a polychromoval sochy: Božské Srdce Páně a Neposkv. Srdce Panny Marie, sv. Cyrila a Metoděje, sv. Terezii a bl. Anežku....⁸⁰ Kromě toho byly natřeny lavice, svépomocí postaveno lešení v lodi kostela a opravy pokračovaly. Byl snížen počet lavic, železné sloupy pod kůrem byly obloženy dřevem či přestěhována z povědnice z presbytáře pod kůr. Většina prací byla dokončena krátce před poutí. Po pouti byl dokončen nátěr lavic, natřeny byly i varhany a skříň na kůru. „18. a 19. prosince byly postaveny nové skleněné dveře v předsíni kostela. Dělal je pan Vladimír Dlouhý se svým strýcem – kostelním hospodářem.“⁸¹ Opravy kostela pokračovaly i v roce 1960.

Byl to právě Vladimír Dlouhý, který v roce 2016 vzpomínal na P. Juráka také jako na velmi zásadového člověka. Vyprávěl mi například, jak bylo za komunismu obtížné někoho sehnat na dopravu materiálu na opravu kostela. Státní firmy to dělat nechtěly. A když už by přece jen jely, tak schválně jediné v neděli. Když však farníci takovou možnost oznámili P. Jurákovi, odmítl se slovy, že v neděli se pracovat nebude.

Řada věcí se navíc za komunismu dělat nemohla – např. nepřipadalo v úvahu, aby hasiči slavili svátek sv. Floriána, svého patrona. Sv. Florián připadá na 4. květen. Jen o pár dní později si připomínáme konec druhé světové války. Aby tedy mohli hasiči svátek oslavit, slavili jej jako připomínku konce války. Průvodem přišli z Horního Poříčí do Bohuňova, společně položili věnec k pomníku padlých z první světové války a odebrali se do kostela na mši svatou. Teprve po jejím skončení se vydali na hřbitov, kde položili věnce k pomníkům padlých v druhé světové válce.

I P. Ladislav Jurák zanechal ve farní kronice řadu zajímavých informací k duchovnímu životu. K roku 1956 například poznamenal: „Duchovní život farníků se v tomto roce jevil značnou účastí na službách Božích i ochotou přispívat milodary na nutné opravy.“⁸² Ještě zajímavější je poznámka z roku následujícího: „V náboženském ohledu se zdejší farníci stále drží, i když materialismus svádí.“⁸³

⁸⁰ Tamtéž, s. 89 – 91.

⁸¹ Tamtéž, s. 93.

⁸² Švejcar, Stanislav: Politicko-správní vývoj obce Bohuňov v letech 1945 – 1971. Hradec Králové 2003, s. 87.

⁸³ Tamtéž.

Většina dětí z Bohuňova navštěvovala i v této obtížné době hodiny náboženství (vyučování probíhalo ve škole). V roce 1961 se ve farní kronice můžeme dočíst: „Po pololetních prázdninách z rozkazu ONV se musely školní děti na zdejší národní škole znovu přihlásit do vyučování náboženství. Na přihlášení byla lhůta jen jeden den. Z patnácti dětí bylo přihlášeno třináct. O jedno méně než na počátku roku. Proč se tak stalo, není mi známo. Na okolních školách tomu tak nebylo. Jen v Bohuňově bylo toto přihlašování v pololetí nařízeno.“ Jistým vodítkem k vysvětlení této situace by mohl být jiný zápis z téhož roku, který hovoří o tom, že „výnosem Východočeského krajského národního výboru v Hradci Králové... ze dne 25. listopadu 1961 byl administrátoru Ladislavu Jurákovi odňat státní souhlas k výkonu duchovenské služby. Jeho nástupcem byl ustanoven dp. Jan Knos, administrátor v Hradci nad Svitavou, kněz pražské diecéze.“⁸⁴

P. Ladislav Jurák byl prý ve farnosti velice oblíbený. K jeho padesátinám mu farníci nechali ušít zelený pluviál, což počátkem 60. let rozhodně nebyla laciná záležitost. Krátce poté však došlo k výše popsaným událostem. P. Jurák bydlel ještě nějakou dobu v Bohuňově na faře společně s P. Knosem. Po několika týdnech se však odstěhoval. Později mu byl státní souhlas vrácen. Působil mj. v Přísnoticích na Brněnsku.

P. JAN NEPOMUK KNOS

P. Jan Nepomuk Knos, tepelský řeholní kanovník, se narodil 18. dubna 1928 ve Šlapanicích, kam rodina přišla z nedalekých Velatic. Otec, taktéž Jan, byl legionářem. Pracoval jako úředník v Brně. Budoucí kněz měl jednoho bratra – o dva roky staršího Jiřího. Oba chlapi navštěvovali základní školu ve Šlapanicích, později gymnázium v Brně. Jan poté odešel studovat do Prahy, kde poznal řád premonstrátů, do něhož vstoupil. Na kněze byl vysvěcen 29. června 1953 v pražské katedrále sv. Víta. Svěcení se zúčastnili pouze rodiče. Primice se konala ve šlapanickém kostele – žádná velká slavnost však vzhledem k politickému dění v Československu nepřipadala v úvahu. Působil v Karlových Varech, Toužimi, Starém Městě u Moravské Třebové, Jaroměřicích u Jevíčka a Hradci nad Svitavou, odkud roku 1961 přišel do Bohuňova, který si prý velmi oblíbil. Nějakou dobu s ním na místní faře bydlel i P. Ladislav Jurák, který po ztrátě státního souhlasu k výkonu duchovenské správy neměl kam odejít. Ve všech farnostech s ním pobývala maminka Anna, která mu vedla domácnost.⁸⁵

Jan Knos se stal knězem v době, kdy již probíhalo pronásledování kněží. Podle výpovědí některých pamětníků byl i on komunistickým režimem perzekuován, což se mělo podepsat na jeho zdraví.⁸⁶

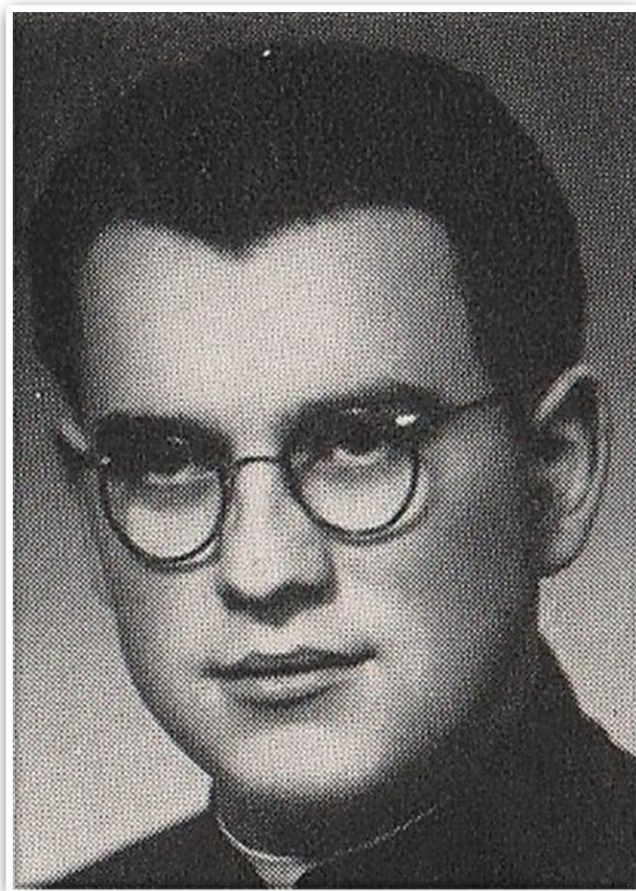
P. Knos získal do správy farnost s opraveným kostelem, z velké části byla zrekonstruovaná i fara. Významné investice proto neprobíhaly. V době jeho působení se však uskutečnil Druhý vatikánský koncil, který přinesl mnohé změny v liturgii.

⁸⁴ Tamtéž, s. 74.

⁸⁵ Většinu údajů o P. Knosovi uvedených v tomto odstavci autor získal v roce 2016 prostřednictvím farnosti Šlapanice.

⁸⁶ Dle vyjádření jednoho z farníků měl být zatčen a internován při akci K (násilná likvidace klášterů a mužských katolických řeholních řádů, která proběhla v komunistickém Československu v dubnu 1950), pro kněžství se rozhodl pod vlivem P. Klempy.

Koncil zahájila 11. října 1962 památná věta papeže Jana XXIII.: „Katolicismus léčil svůj přístup k modernímu světu příliš mnoho odsuzováním a příliš málo milosrdenstvím.“⁸⁷ Koncil se stal přelomovým okamžikem v moderních dějinách katolické církve, která se rozhodla otevřít modernímu světu a vnitřně se reformovat. K nejzásadnějším rozhodnutím koncilu patřil dialog s vyznavači ortodoxního nebo protestantského pojetí křesťanství, nebo dokonce s nekřesťanskými náboženstvími, především se Židy a muslimy. Vedle latiny bylo umožněno používat při bohoslužbě národní jazyky, zdůraznila se úcta k lidem jiného vyznání, svoboda vyznání jako taková, objevily se nové formy pastorače. Cesta ke změnám však byla nad očekávání dlouhá a dramatická.

P. Jan Nepomuk Knos, nedatováno

1968. Nástup Alexandra Dubčeka do funkce prvního tajemníka ÚV KSČ v lednu tohoto roku dával lidem naději na „komunismus s lidskou tvář“. Určitou naději vyčteme i ze slov zapsaných do farní kroniky, jejichž autorem byl právě místní farář: „Březen: Svatopostní doba procházela ve znamení rozmanitých přeskupení, zvláště na poli hospodářském a politickém. Z hlediska církevně politického nastalo ovzduší důvěry a v duchu demokratizace dochází k rehabilitaci

Jak na změny reagovali místní farníci, můžeme usuzovat z některých poznámek ve farní kronice. V roce 1965 se v ní mj. dočteme: „Změny se přijímají těžko a nějaké úpravy kostela nechávám být. Nemělo by cenu se s někým hádat. Nutno uvážit, že kostel je menší a něco z oněch novinek se lépe uplatňuje ve velkých chrámech.“⁸⁸ O rok později P. Knos napsal: „Velikonoční svátky – letos byly prožívány ve znamení koncilu. Došly přípisy, které nutno předčítat, což věřící nějak moc nezajímá. Dokonce žijí někteří v lichém domnění, že ty liturgické změny jsem zavínil já. Nepřesvědčí je naprosto žádný; vidí totéž v Křetině a Letovicích, což neuznají. Jsou až příliš konzervativní. Běda – jakmile vytáhnu přípis, začne pokašlávání a všechny stupně nevhodného chování...“⁸⁹ S podobnými nářky místního faráře se v zápisech kroniky setkáváme i v pozdější době.

Jan Knos prožil s místními farníky dobu politického uvolnění konce 60. let, pro niž se vžilo označení Pražské jaro

⁸⁷ Druhý vatikánský koncil změnil katolickou církev [online]. [cit. 2019-11-08]. Dostupné z: http://www.christnet.eu/clanky/5637/druhy_vatikansky_koncil_zmenil_katolickou_cirkev.url

⁸⁸ Farnost Bohuňov. Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 156.

⁸⁹ Tamtéž, s. 159.

biskupů, kněží a řeholních osob... V duchu pravé svobody byly slaveny velikonoční svátky.⁹⁰ Doba svobody (ve skutečnosti pouze doba jistého politického uvolnění, neboť skutečná svoboda existuje pouze tam, kde jsou dodržována lidská práva a kde je zaručena pluralita politických stran a názorů) skončila v noci z 20. na 21. srpna téhož roku, kdy bylo Československo přepadeno pěti státy Varšavské smlouvy. Jan Knos k tomu v kronice poznamenal: „Dne 21. srpna sem vpadla vojska Varšavské smlouvy. Nastal boj o rozhlas. Nové oběti položeny na oltář vlasti. Na protest se zvonilo ve všech kostelích 26. a 27. srpna o deváté hodině ráno. Kněžstvo neznadlo a nezradí!... Je veta po lásce k Sovětskému svazu, který ukázal, jak si to představuje s tvrzením o nevměšování.“⁹¹

A připojím ještě jednu poznámku farního kronikáře. Také se týká roku 1968, tentokrát však připomenutí 50. výročí od vzniku samostatného Československa: „Po celý měsíc (říjen, pozn. aut.) jsme se modlili sv. růženec před mší svatou. Věnovali jsme jej za náš národ, který právě dnes toho nejvíce potřebuje. V pondělí 28. října se oslavilo 50 let naší ČSR. Na tento den byly slavné bohoslužby o 8. hod. ráno za naši milovanou vlast, při níž byl čten pastýřský list.“⁹²

Jak víme, události roku 1968 zasáhly dramatickým způsobem do života celé československé společnosti. Bohuňov nebyl výjimkou. V roce 1969 byly například zakázány tradiční májové oslavy osvobození republiky od fašismu, členové MNV pouze položili věnce k hrobům padlých na místním hřbitově. Místní farní kronikář si v daném roce napsal ke slavnosti svatých Cyrila a Metoděje tuto poznámku: „Národ si váží odkazu i svatého dědictví, které nám všem dokazuje, jak křesťanství pozvedlo (zřejmě národní kulturu, pozn. aut.) a dovedlo nám vštípit i pravou a skutečnou svobodu a nezávislost. A z jejich požehnané práce sklízíme plody dodnes. Víře vždy věrni budou Moravané...“⁹³

A přece se právě v roce 1969 podařilo něco mimořádného – pořídit nový velký zvon.

Svěcení zvonu, 1969

Velikou radost měl z jeho pořízení i P. Knos: „V červenci se mi podařilo něco velmi úspěšného. Dozvěděl jsem se, že v Letovicích u Milosrdných lili zvony. Došlo tam ke smůle, kdy jeden ze zvonů neladil se zvony farního kostela.... Informoval jsem se, zda bych jej nemohl odkoupit a po kladné odpovědi začnu shánět peníze. Uvolním z běžného účtu farního úřadu 13 000 Kčs. Sbírka po domech vyzněla skvěle. V Bohuňově se vybralo 5 170 Kčs a na Hor. Poříčí 6 830. K tomu něco málo

⁹⁰ Švejcar, Stanislav: Politicko-správní vývoj obce Bohuňov v letech 1945 – 1971. Hradec Králové 2003, s. 88.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Tamtéž, s. 89.

⁹³ Tamtéž, s. 90.

vypůjčím a koncem července se stalo to neuvěřitelné! Je zapláceno s malou zápůjčkou všechno – celých dvacet šest tisíc – což znamenalo, že dne 31. 7. jsme jej přivezli na faru. Bude třeba jej upravit, abychom jej nechali světit. Váží 230 kg – je poněkud asi o 30 kg lehčí – avšak proti

Svěcení zvonu, 1969

zrekvírovanému zvonu má mnohem lepší tón i vyladění.⁹⁴ K posvěcení nového zvonu došlo 31. srpna 1969 v 15 hodin. „Průvod se začal řadit u hasičské zbrojnice.“⁹⁵ Odtud se za zpěvu písní vydal do místního kostela. „Zvon nazdobila pí. Marie Štěpánková z Bohuňova, kyticemi ozdobila vůz Mařenka Vítková z Bohuňova. Po příchodu ke kostelu pronesla báseň nejdříve Danuška Šudomová, potom její sestra Miluška a nakonec Mařenka

Dvořáková – školačky z bohuňovské národní školy. Poté následovalo kázání P. Augustina Vališe na thema: Jaký úkol má zvon pro farnost. Došlo k dalšímu obřadu, totiž recitování žalmů.... Po těchto modlitbách dochází k vlastnímu aktu svěcení, které vykonal sám administrátor z Bohuňova.... Kmotrové zvonu byli pan Vítek Adolf, paní Terezie Dvořáková, pan Vincenc Zunka a pan Josef Kalas. Potom všichni odstoupili od nazdobeného zvonu a pomocí lan byl vytahován zvon nahoru, kde byl umístěn.“⁹⁶ Podle obecní kroniky jej do věže vytáhli místní hasiči. „V kostele bylo Te Deum, modlitby za živé a zemřelé dobrodince kostela, svátostné požehnání a po něm Svatováclavský chorál a československá státní hymna. V předvečer svátku sv. Jiljí nejdříve zazvonil malý zvon na přivítanou. Potom se rozezněl nově posvěcený, který svými údery prvně promluvil. Nakonec zvonily oba dohromady. Bylo nutno upravit jej, aby vydal nejlepší tón. Věřícím se však líbí, zvláště když mu pan Raudenský vykonstruoval srdce.“⁹⁷ Zvon pořízený v roce 1969 nese jméno Svatý Jan z Boha. Aktu svěcení se zúčastnilo velké množství lidí.

O rok později se dočkaly opravy kostelní varhany. Farní kronikář ve svých zápiscích uvádí, že se původně mělo jednat pouze o vyčištění a vyladění – a že generální oprava měla proběhnout později, farníci však sami podali návrh, aby se vše uskutečnilo najednou. Oprava přitom byla na tehdejší poměry velmi nákladná – stála 13 tisíc korun. 10 tisíc se vybralo na sbírkách v kostele, zbytek zaplatil místní duchovní správce ze zůstatku na běžném účtu. „Díky milému Bohu, dluhy nejsou a přece kus dobrého díla je u konce. V neděli 22. listopadu – svátek Krista Krále – byl oslavován skutečně důstojně. Věřící lid se radoval, že nepřispíval zbytečně a nadarmo. Kéž znějí neustále ke cti a slávě Boží a ku posvěcení duší ve farnosti.“⁹⁸

⁹⁴ Farnost Bohuňov. Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 185 – 186.

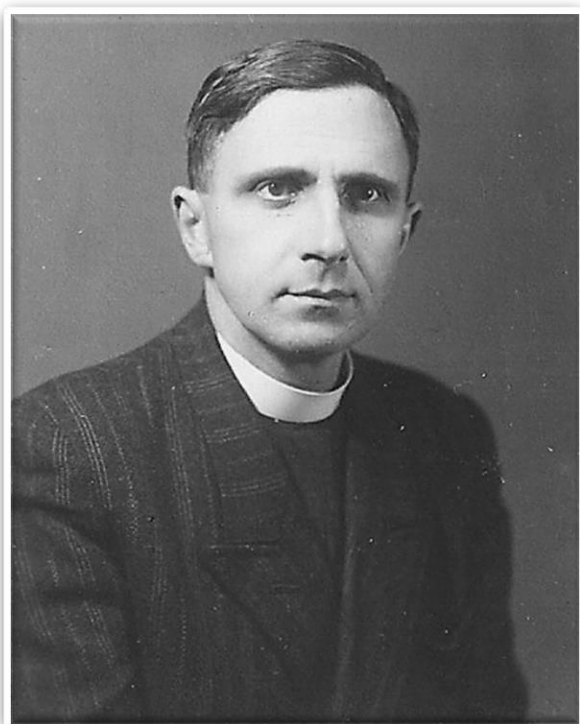
⁹⁵ Tamtéž, s. 187.

⁹⁶ Tamtéž, s. 187 – 188.

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ Tamtéž, s. 203.

P. Knos měl mírnou a laskavou povahu. Vzpomínají tak nejen lidé v jeho rodných Šlapanicích, ale i mnozí z bohuňovských pamětníků (mj. jeho někdejších ministrantů). Ti rovněž dodávají, že byl velmi svědomitý a na všechny bohoslužby se pečlivě připravoval. Poslední léta působení jej zmáhaly zdravotní problémy, kvůli kterým jej zastupovali P. Augustin Vališ, farář v Křetíně, P. Josef Topenčík, kaplan v Letovicích a P. Jan Hanyk, farář ve Svojanově. P. Knos zemřel mladý, v pouhých 43 letech, v Nemocnici Milosrdných bratří v Letovicích 21. května 1971. Pohřeb se uskutečnil 25. května, a to nejprve v deset hodin dopoledne v Bohuňově, odpoledne pak v rodných Šlapanicích. Pohřben je na šlapanickém hřbitově v rodinném hrobě. Výše zmiňovaný bratr Jiří zemřel až o několik desítek let později - v roce 2015.

P. František Klempa, nedatováno

P. FRANTIŠEK KLEMPA

František Klempa byl v Bohunově farářem v letech 1971 – 1984. Jeho životní příběh je natolik zajímavý, že si jej dovoluji popsat podrobněji. Přidržíím se přitom informací, které ve své diplomové práci „K duchovnímu životu v Podolí a vybraných okolních farnostech ve 20. století“ z roku 2011 uvedla studentka Bc. Lenka Čandrlová.⁹⁹

František Klempa se narodil 18. března 1913 v Únanově, kde čtyři roky navštěvoval místní obecnou školu. Poté přestoupil na osmileté gymnázium ve Znojmě. Mezi jeho zájmy patřilo herectví, proto se stal členem únanovského ochotnického spolku. Po úspěšném složení maturitní zkoušky byl přijat ke studiu teologie na biskupském alumnátu v Brně. Na

kněze byl vysvěcen 3. června 1936. Primiční mši svatou sloužil v Únanově 12. června. Jeho otec, místní sedlářský mistr, pro tu příležitost pronajal v Únanově novou vilu, kde bylo pro všechny připraveno velké pohoštění.

Prvním působištěm P. Klempy se staly Šlapanice u Brna, kde také získal prvotní zkušenosti s prací s dětmi a mládeží. V roce 1940 začal docházet do Podolí (u Brna), kde vypomáhal nemocnému P. Blažkovi. Po jeho smrti zde byl ustanoven novým duchovním správcem.

V době probíhající druhé světové války se stal pro místní obyvatele velkou oporou. V těžké době prý dokázal lidem kolem sebe rozdávat radost, útěchu i naději. Podolští

⁹⁹ K duchovnímu životu v Podolí u Brna a vybraných okolních farnostech ve 20. století - diplomová práce Bc. Lenky Čandrlové [online]. [cit. 2019-10-06]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/gosd5/K_duchovnimu_zivotu_v_Podoli_u_Brna_a_vybranych_okolnich_farnostech_ve_20_stoleti.pdf

pamětníci na něj vzpomínají jako na skromného a obětavého člověka, který za války i po ní lidem rozdával své jídlo či šaty a snažil se pomáhat i finančně. V době okupace se také stal organizátorem kulturního života. Pro pobavení všech občanů nacvičoval s dětmi různá představení – především pohádky, které se pak hrály v hostinci U Měcháčků. Fara byla otevřena všem. Věřící i nevěřící děti, starší i mladší sem přicházely za různými hrami, vyprávěním a promítáním filmů se zábavnou i poučnou tematikou.

Po válce P. František Klempa plánoval vybudovat v Podolí velké salesiánské středisko. Chystal si nákresy celého prostoru, v němž nechyběla kaple, učebny, divadlo, hřiště, tělocvična a další objekty. Mělo to být centrum pro mládež z celého okolí. Kněz se stal v obci skutečnou osobností, která měla na lidi značný vliv, což se mu během komunistického režimu stalo osudným. P. Klempa patřil k lidem, kteří nechtěli novou situaci beze slov přijmout a smířit se s nastolenými poměry. Povolání duchovního správce se snažil horlivě vykonávat dál a nedbal doporučení, ani nařízení státní moci, která byla namířená proti církvi. P. Klempa měl v obci značný vliv, čehož chtěli představitelé MNV využít např. při zakládání JZD či sdružování mládeže do ČSM. On však zůstal věrný biskupům a spolupráci s režimem odmítal. 14. července 1950 byl předvolán na národní výbor, kde byl v 19 hodin zatčen a odvezen do Brna. Zde byl obviněn z velezrady a zneužití postavení duchovního. Byl mimo jiné označen za nepřítele všeho pokrokového, jenž nesouhlasí s porážkou reakce v roce 1948 a který se stal nepřítelem lidově demokratického zřízení...

Ve vyšetřovací vazbě setrval František Klempa až do Vánoc, kdy byl 22. prosince 1950 převezen do věznice Krajského trestního soudu v Praze – Pankrác. Zde byl 4. dubna 1951 odsouzen k trestu odnětí svobody na čtyři a půl roku, který trávil ve věznicích Mladá Boleslav, Plzeň – Bory, Mírov a Valdice u Jičína.

Po prominutí poloviny trestu byl 26. ledna 1953 propuštěn a zaměstnán jako dělník kaolínových závodů v Únanově, kde bydlel v rodném domě u svého otce a rodiny svého bratra. Velmi rád se učil jazyky, proto při zaměstnání navštěvoval kurzy angličtiny pro pracující. Od září 1953 působil jako administrátor v Březí u Velké Bíteše a pak v Jaroslavicích a Slupi u Znojma, kde opět projevil nesouhlas s diktátem režimu – nečetl, co číst měl, odmítal účast u voleb apod. Proto od září 1957 pracoval opět jako dělník, a to v Keramických závodech Znojmo. Až od června 1965 mohl oficiálně vypomáhat při duchovní správě v Únanově a Hlubokých Mašůvkách. O dva roky později byl ustanoven kooperátorem v Tišnově. V roce 1971 přišel do Bohuňova. Podle výše uvedené diplomové práce kvůli podlomenému zdraví.

V Bohuňově zůstal P. Klempa třináct let až do své smrti v roce 1984. A našel zde snad i druhý domov. Za jeho působení byl opraven kostel (včetně soch stojících před ním), pořízeny nové lavice (ze Slovenska, stály 95 000 Kčs, čalounění provedl Gustav Kovář z Vítějvsi), v roce 1972 byla pořízena akumulční kamna, v roce 1976 etážové topení na faru, o rok později elektrické zvonění. V době působení P. Klempy byl rovněž pořízen nový obětní stůl, jehož zhotovitelem byl Vladimír Dlouhý z Bohuňova a opět byly opraveny varhany (podle farní kroniky v celkové hodnotě 140 000 Kčs – peníze byly půjčeny z křetínské farnosti, které se poté splácely).

Ani v Bohuňově si František Klempa neodpustil alespoň drobnou revoltu proti režimu. Při nejruznějších svátcích vyvěšoval jen prapor Československé socialistické republiky. Do své rodné vesnice se vracel jen zřídka, přesto bylo jeho poslední vůlí, aby byl pohřben do hrobu svých rodičů v Únanově. Zemřel 13. srpna 1984 cestou na Petrov v Biskupské ulici u domu

číslo 5. Dlouho dané místo připomínal křížek na omítce. Poslední rozloučení s P. Klempou se uskutečnilo nejprve v Bohuňově, odkud jej místní obyvatelé doprovodili až na konec obce. Poté byl převezen do Únanova, kde byla opět sloužena mše svatá za hojně účasti věřících a více než pěti desítek duchovních.

P. JAN KAFRDA

P. Jan Kastrda byl farářem v Bohuňově poměrně krátce. Nastoupil po náhlé smrti P. Klempy v roce 1984 a odešel v roce 1988, kdy na jeho místo přišel pozdější dlouholetý farář

P. Jan Kastrda, nedatováno

P. Zdeněk Veith. Podobně jako životy ostatních kněží, o nichž je v této práci pojednáno, je i životní pouť P. Kastrdy natolik zajímavá, že se ji pokusím přiblížit podrobněji. Přidržíím se přitom informací, které jsem v roce 2016 získal od místostarosty Ořechova (rodná farnost Jana Kastrdy), pana Tomáše Dudíka.

Jan Kastrda přišel na svět v předposledním roce první světové války v Ořechovičkách u Brna. Narodil se 22. března 1917 v úhledném selském stavení

poblíž kapličky sv. Cyrila a Metoděje. Jeho rodná obec Ořechovičky náležela k farnosti Ořechov, ke kostelu Všech svatých. Tam byl pokřtěn, tam jej rodiče vodili na mše svaté. Rodinné prostředí na něj zapůsobilo tak silně, že se rozhodl nastoupit kněžskou dráhu.

Vystudoval bohosloví v Brně, kněžské svěcení přijal v ořechovském kostele 19. června 1943. Primice byla slavnost vskutku velkolepá, které se zúčastnilo velké množství místních občanů i lidí z okolí.

Jako mladý kněz, bylo mu tehdy dvacet šest roků, nastoupil duchovní službu v Blansku. Když se v dubnu 1945 dozvěděl, že je jeho rodná obec při osvobozovacích bojích v nebezpečí (psal se konec druhé světové války), rychle se do Ořechoviček vrátil. Celý týden bojů pak s občany prožil v krytu, kterým se stal starý sklep v tzv. Fabrice – sedmnáct metrů pod zemí. Úkryt v něm nalezlo 1100 lidí. Dnem i nocí za stálého bombardování se tam s nimi modlil, sloužil mše svaté a hlavně poskytoval útěchu a pomoc všem potřebným. Neúnavně posiloval v každém víru, že válka brzy skončí a všichni se vrátí domů. Dodnes jsou mu lidé za jeho pomoc vděční. Po válce sloužil v Žarošicích, Moravské Nové Vsi, v Loděnicích, Rusínově, Bohuňově, Křetíně, Makovicích a ve Znojmě – Hradišti.

V letech 1955 – 1957 byl komunistickým režimem za údajnou protistátní činnost vězněn. Následně nesměl až do roku 1965 kněžskou službu vykonávat, a tak po dobu osmi let pracoval

v dělnických profesích. Teprve potom se mohl vrátit k povolání duchovního správce. Sám P. Kafrda k uvedenému období do farní kroniky poznamenal: „Deset let mimo duchovní službu strávil (v kronice o sobě hovoří ve třetí osobě, pozn. aut.) ve věznici na Mírově, v kartouzích u Nového Jičína a v dolech ve Rtyni v Podkrkonoší a po amnestii po úmrtí pres. Antonína Zápotockého v letech 1958 – 1965... pracoval v různých zaměstnáních.“¹⁰⁰

Za působení P. Kafrdy došlo k částečné opravě fary – bylo mj. pokračováno v pořizování účinnějšího topení, v roce 1986 byla opravena fasáda. „Po téměř čtyřletém působení v Bohuňově přejde do důchodu a má se stát výpomocným duchovním v Charitativním domově sester Boromejek ve Znojmě – Hradišti.“¹⁰¹ V červenci 1991, ve svých 74 letech, P. Kafrda kněžskou dráhu ukončil a odešel na odpočinek do kněžského domu na Moravci. Kněžskému povolání se aktivně věnoval třicet osm let. Po celou dobu se rád vracíval do rodné vsi – k návštěvě rodiny, zejména však na významné slavnosti v Ořechově. Téměř každoročně celebroidal při mších na ořechovičských cyrilometodějských hodech nebo na pelegrínské¹⁰² pouti. Mezi obyvateli Ořechova byl velmi oblíbený.

V roce 1993 oslavil padesát let kněžství – bylo mu 76 roků. Svě významné kněžské jubileum oslavil v Ořechově, kam mu přišlo poblahopřát velké množství lidí.

V kněžském domě na Moravci prožil celkem třináct let. Zemřel dne 13. srpna 2004 ve věku 87 let. Rozloučení se konalo v kostele Všech svatých v Ořechově. Pohřben byl do rodinného hrobu na místním hřbitově.

Jak bylo zmíněno, P. Kafrda byl farářem v Bohuňově pouhé čtyři roky. Během této doby neprobíhaly žádné velké opravy kostela – celkovou rekonstrukci provedl předchozí farář P. František Klempa, radikálních změn se pak kostel dočkal až počátkem 90. let za P. Zdeňka Veitha.

I přes své krátké působení si P. Kafrda získal srdce mnohých farníků, kteří na něj dodnes vzpomínají. Řada z nich jej také navštěvovala v kněžském domě na Moravci, kde trávil poslední roky svého života.

P. ZDENĚK VEITH

P. Zdeněk Veith se narodil 27. července 1958 v Dačicích. Na kněze byl vysvěcen 1. července 1984 v Brně. Po kněžském svěcení působil tři a čtvrt roku jako kaplan v Hodoníně. Od 7. září 1987 byl kaplanem v Letovicích a zároveň administrátorem farnosti Křetín a Rozhraní.

P. Zdeněk působil v Bohuňově od roku 1988, jen o rok méně než v Křetíně. Do Křetína přišel vlastně „za trest“ - aby se v době komunismu zachránil státní souhlas k výkonu jeho duchovenské služby. Stačilo k tomu jedno kázání na pohřbu v Hodoníně, na primici v Dolních Bojanovicích...

¹⁰⁰ Farní úřad Bohuňov. Kronika farnosti Bohuňov, druhý díl, s. 277 – 278.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 279.

¹⁰² Podle sv. Pelegrína, jehož ostatek můžeme nalézt v pacifikálu kostela sv. Jeronýma v Křetíně.

Za 26 let svého působení ve farnosti si díky své otevřenosti a porozumění pro „obyčejné“ starosti lidí získal přízeň nejen většiny praktikujících katolíků, ale i těch, kteří nebyli pravidelnými návštěvníky kostela. Lidé si ho vážili pro jeho empatii v okamžicích, které patří v lidském životě k nejtěžším (úmrtí nejbližších). Vždy se v takových chvílích snažil vyjít co

P. Zdeněk Veith, nedatováno

nejvíce vstříc. Oceňovali však i to, že si dokázal povídat o obyčejných věcech - například o autech – jeho veliké zálibě.

Ačkoliv přímo v Bohuňově bydlel jen krátce (zejména v době, kdy se stavěla nová fara v Křetíně), při každé příležitosti dával najevo svůj vřelý vztah k obci i k lidem, kteří v ní žili. Dvakrát za dobu svého působení provedl opravu kostela, opravena byla i fara.

Největšími úpravami prošel bezesporu kostel, a to zejména v první polovině 90. let. Původní podlaha byla postupně (1990 presbytář, zřejmě 1995 loď kostela) nahrazena vračanským vápencem,

modřínová okna vyměněna za kovová, dřevěný obětní stůl nahrazen mramorovým (jeho vysvěcení provedl generální vikář brněnského biskupství P. Karel Satoria v říjnu 1990). Došlo k pořízení nové křtitelnice, ambonu i k umístění soch svatých na zadní stěnu chrámu. Byla zřízena zpovědní místnost, odstraněna kazatelna, došlo k přemístění svatostánku na boční stěnu presbytáře. Boční oltáře byly zrušeny, úpravy se dočkaly obrazy křížové cesty (14 jednotlivých obrazů spojeno po třech a po čtyřech). Celkovou liturgickou úpravu navrhl Ing. arch. Viktor Dohnal z Brna. Řezby, výzdobu svatostánku, křtitelnice atd. provedl akademický sochař Miloš Vlček, taktéž z Brna. Kostel dostal novou elektroinstalaci i ozvučení, interiérové omítky byly opraveny a olíčený bílou barvou. V roce 1994 následovala oprava exteriéru – kostel získal bílou a jemně žlutou barvou, natřena byla střecha věže (nestavělo se lešení). Opravy se dočkaly i obě sochy před kostelem. Z bezpečnostních důvodů byl do bočního vchodu na kůr (nechal jej zbudovat P. Jurák) vsazen náhrobní kámen Jana Jindřicha Rožnovského z Křtěnova a Voršily Šléglovské ze Šicendorfu.¹⁰³ Zároveň byl obnoven původní vchod, a sice z prostoru vstupní předsíně. V sobotu 25. června 1994 pak byla sloužena primiční mše svatá P. Miroslava Šudomy z čp. 19.

Na konci prvního desetiletí nového tisíciletí bylo po několika letech příprav přistoupeno ke generální rekonstrukci kostela. Kompletní opravy se dočkala vnější omítka, kostel dostal výraznou žlutou barvu. Ze štítu nad vstupem do chrámu bylo odstraněno sgrafito v podobě Božího oka umístěné sem za P. Ladislava Juráka. Výraznými změnami prošel i prostor před kostelem - kříž z roku 1790 a socha Panny Marie byly demontovány a uskladněny na faře (kříž

¹⁰³ Více o náhrobku v samostatné kapitole.

se kvůli špatnému technickému stavu při demontáži rozpadl), kostel získal z obou stran bezbariérový přístup, prostor před ním a cesta směrem ke hřbitovu byly vydlážděny.

Zvláštní pozornost si zaslouží oprava věže kostela. Z věže chámu byl odstraněn pozinkovaný plech a věž byla pokryta plechem měděným. Z mědi byly zhotoveny i římsy pod okny, paže pod věží, okapy a svody. Vyměněn byl hlavní trám ve věži (nyní je modřínový), nové je také usazení kříže v něm.

Dále byla vyměněna všechna kovová okna instalovaná v 90. letech 20. st. za okna smrková. Obě okna u kůru v hlavní lodi jsou nově otevíratelná za účelem lepšího vyvětrání kostela. Doděláno bylo odvodnění kolem celé stavby, které započalo již před několika lety. Interiér získal jemně žlutou barvu, došlo i na výměnu elektroinstalace (rovněž topení – akumulární kamna, modernizováno bylo ozvučení kostela). Podstatnou proměnou prošlo i osvětlení kostela. Zářivky instalované v průběhu předešlých oprav (mimo jiné zajímavě pojaté nasvícení oblouku u oltáře) byly vyměněny za reflektory, nového nasvícení se dočkal i prostor před zpovědnicí (vstup do kostela), kam byly umístěny zářivky.

Během poslední zmíněné opravy však došlo také ke krádeži obrazů křížové cesty, které byly (v době trvání oprav) uloženy na faře. Po výrazné medializaci celého případu viník zanechal obrazy na autobusové zastávce ve Vítějvsi. Anonym na ně pak upozornil Policii ČR. Cena originálů čtrnácti obrazů křížové cesty (od neznámého autora) pocházející z první poloviny 19. století byla policií odhadnuta na 400 000 Kč.

I když mnohé z výše uvedených úprav byly, jsou a budou předmětem diskuzí, nepopiratelné je, že v době odchodu P. Zdeňka byl kostel ve výborném technickém stavu – a v dobré kondici byla i přes nákladné opravy farní pokladna.

P. Zdeněk Veith však nebyl „jen“ knězem, který budoval a přestavoval. Většina farníků jej měla spojeného se zpěvem, kterým doprovázel zejména sváteční liturgii. Spolu se svými bratry (Pavlem a Jiřím, rovněž kněžími) vydal též několik alb, vystupoval na společných koncertech apod.

Za více než čtvrtstoletí pokřtil ve zdejší farnosti desítky dětí i několik dospělých, připravoval děti k prvnímu svatému přijímání, dospívající k přijetí svátosti biřmování, snoubence ke sňatku. Pro věřící pořádal poznávací zájezdy po Evropě. Zvláštní duchovní péči věnoval starým a nemocným, které pravidelně navštěvoval. Považoval je za poklad církve – i církve místní, tedy farnosti.

P. Zdeněk Veith, svatební mše svatá, 2008

V posledních letech jeho působení však některým začalo vadit, že se dostatečně nevěnuje mládeži. Od jara roku 2014 usilovalo Biskupství brněnské o přeložení P. Zdeňka. Proti rozhodnutí biskupa (resp. generálního vikáře) se mezi věřícími zvedla vlna odporu. Věřící psali na biskupství prosebné dopisy, mnozí se do Brna vydali osobně, aby požádali o změnu rozhodnutí. Jejich prosby však nebyly vyslyšeny.

Poslední mši svatou sloužil P. Zdeněk Veith 27. července 2014, symbolicky v den svých narozenin. Ve svém kázání zrekapituloval 26 let ve farnosti, poděkoval farníkům za pomoc a požádal o odpuštění, pokud někomu v lidské slabosti ublížil. Na závěr se rozloučili také farníci. Kromě věcných darů (např. obrazu bohuňovského kostela či perníkové Madony, kterou upekla Alena Kollmannová z Bohuňova), farníci poděkovali za jeho otevřenost, lidskost a upřímnost. Bohoslužba byla zakončena slavným Te Deum a zpěvem české státní hymny.

*P. Zdeněk Veith, poslední mše svatá v Bohuňově,
27. 7. 2014*

P. MICHAL POLENDÁ

Mše svatá; Malá Fatra, Slovensko

Michal Polenda se narodil 23. 8. 1976. Do Bohuňova přišel v roce 2014. V době svého příchodu o sobě pro kunštátské OKNO řekl: „Táhne mi na čtyřicet let, jsem jedináček - introvert, který ale na okolí občas působí jiným dojmem. Mám tendence spoustu věcí zlehčovat černým humorem, s čímž už se současní farníci perou: „Už ti někdy někdo řekl, že máš dost specifickéj humor? Nemají na tebe farníci ze Slavonic překladač?“

Pocházím z Telče, jako student jsem za moc nestál. Po maturitě jsem se rok potácel na VOŠce a potom se můj život odebral do semináře (Litoměřice, potom Olomouc)... Po jáhenském svěcení jsem byl rok jako základák na vojně v Moravské Třebové. Na kněze jsem byl vysvěcen 2002. Rok jsem kaplanoval v Hustopečích a tři v Tišnově. Mé poslední působení bylo osm let v pohraničních farnostech Slavonice, Staré Hobzí, Dešná, Nové Sady a Cizkrajov. Kostely nebyly

plné, o to větší kouzlo to tam mělo. Člověk tam nemůže žít z tradované autority kněze (důstojných pánů, velebných pánů, otců...), která křiví charaktery. Myslím, že by si tím měl projít každý kněz, než stihne chytnout "panáčkovské" móresy.

A koníčky či záliby? Má práce je s mými koníčky tak vpita do sebe, že nedokážu často odlišit, kdy jedno končí a začíná druhé. Občas vylezu nějaký ten brdek v Alpách. Kdekoho tahám lézt na skály a umělé stěny pod přímočarým heslem "nekecej a lez". Od podzimu do jara si po večerech chodím zaběhat (žiji teorii, že kvůli méně než 5 km se nemá cenu převlékat). Literaturu preferuji jakoukoli, dobrou knihu ocením - jak Hru o trůny, tak poezii od Reynka, romány Dostojevského, i to, co pro lajky napsal Steven Hawking. Totéž mám i s muzikou: V autě mi zrovna z přehrávače zní Beethovenovy klavírní skladby, ale u psaní těchto odpovědí mi hrají metaloví Nightwish..."

P. Michal Polenda převzal kostel sv. Jiljí ve velmi dobrém technickém stavu. To samé však neplatilo pro varhany, které byly (nejen) rekonstrukcí interiéru (prachem apod.) značně poškozeny. Jejich oprava proběhla na počátku roku 2015. Díky pomoci několika farníků se podařilo udržet cenu za opravu na přijatelných 125 000 Kč. V roce 2019 se pak před kostel vrátily socha Panny Marie a kříž, pro něž byly vytvořeny nové podstavce

Obnovené sochy kříže a Panny Marie před kostelem, 2019

(v případě kříže se jednalo o jeho nové zhotovení). Práce provedla firma Kamenosochařství Smetana z Černé Hory. Cena se vyšplhala na 284 471 Kč. Na obnovu sochy a kříže se podařilo získat dotaci z Pardubického kraje, která činila 70 tisíc Kč (v roce 2018 30 tisíc Kč, v roce 2019 40 tisíc Kč), dary od obcí Bohuňov a Horní Poříčí pak 100 000 Kč (20 tisíc v roce 2018, 30 tisíc v roce 2019, každá obec věnovala 50 tisíc Kč).

PRIMICE VE 20. A 21. STOLETÍ

Ve farnosti se od počátku 20. století konaly tři primice:

1940 – primiční mše P. Štěpána Koudelky z Bohuňova (zemřel 1985)

1994 – primiční mše P. Miroslava Šudomy z Bohuňova (2020 děkan v Boskovicích)

2011 – primiční mše P. Petra Kalase z Horního Poříčí (2020 ředitel salesiánské komunity v Teplicích)

P. ŠTĚPÁN KOUDELKA

P. Štěpán Koudelka se narodil 17. listopadu 1912 v Bohuňově v rodině Heřmana a Františky Koudelkových. V letech 1936 – 1940 studoval v královéhradeckém biskupském semináři. Na kněze byl vysvěcen v Hradci Králové dne 29. června 1940¹⁰⁴. Hovořil česky a částečně německy.

Štěpán Koudelka, 1940

V královéhradecké diecézi působil na těchto místech:

Vamberk – 1. 7. 1940 – 1. 12. 1941 jako kaplan

Německá Rybná – 1. 12. 1941 – 31. 3. 1945 jako administrátor (v roce 1944 absolvoval úspěšně farní konkurs – zkoušku k dosažení samostatné správy duchovní), od 1. 4. 1945 do 1. 5. 1958 jako farář; po roce 1945 došlo k přejmenování obce na Rybná nad Zdobnicí.

Ostružno – 1. 5. 1958 – 1. 6. 1968 jako interkalární administrátor

Samšina – 1. 9. 1958 – 1. 6. 1969 jako administrátor excurrando

Choteč – 1. 6. 1969 – 15. 12. 1970 jako administrátor excurrando

Mlázovice – 1. 6. 1969 – 31. 5. 1985

P. Štěpán Koudelka s bratrem Josefem, přibližně 1958

¹⁰⁴ Svěcen společně s P. Josefem Toufarem, který byl roku 1950 umučen Státní bezpečností. Podle disertační práce Mgr. Jana Kafky Církevní politika KSČ a státu v severovýchodních Čechách v letech 1948 – 1960 byl s komunistickým režimem konfrontován i on sám (viz s. 118)

K 31. květnu 1985 odešel P. Štěpán Koudelka na trvalý odpočinek. Zemřel 20. listopadu téhož roku. Pohřben byl 29. listopadu 1985 v Mlázovicích.

Dostalo se mu následujících vyznamenání:

1970 – expositorium canonice a synodálie

1972 – biskupský vikář

1980 – osobní děkan

1982 – čestný konzistorní rada¹⁰⁵

Kostel Nejsvětější Trojice v Mlázovicích, místa posledního působiště P. Štěpána Koudelky

¹⁰⁵ Uvedené informace pocházejí z archivu Biskupství královéhradeckého, které autor získal v lednu 2020.

P. MIROSLAV SUDOMA

Životní příběh P. Miroslava Šudomy se pokusím přiblížit formou rozhovoru, který svého času vyšel ve Farním listu našich farností, a který mi P. Šudoma k tomuto účelu poskytl.

Pane faráři, můžete se krátce představit, odkud pocházíte, kde jste studoval ...?

Pocházím z Bohuňova; tuto vesničku není třeba představovat. Po základní škole jsem se vyučil mechanikem seřizovačem pro stroje na tkaní v Moravské Třebové. Po maturitě jsem pár týdnů pracoval v Hedvě v Moravské Chrastové. Potom jsem rok studoval v Liberci na Vysoké škole textilní a strojní. No a pak už následovaly dva roky kněžského semináře a studia v Litoměřicích. Po revoluci zbylé tři roky v Olomouci.

Jakou profesi byste si vybral, kdybyste nebyl knězem?

Asi bych pokračoval v tom, co jsem začal. Ale jinak by mě bavilo spíše pracovat se dřevem.

Kde jste působil před příchodem do Boskovic?

Rok jáhenské služby jsem prožil v Hustopečích u Brna. Po vysvěcení na kněze v roce 1994 jsem dva roky působil jako kaplan u sv. Tomáše v Brně. Pak sedm let ve Šlapanicích u Brna a nyní prožívám sedmnáctý rok v Boskovicích.

Jak jste spokojený s fungováním vaší farnosti?

Působím ve třech krásných farnostech, které jsou v něčem podobné a v něčem zásadně jiné. Těžko hodnotit spokojenost s fungováním toho druhého. Spíše se snažím radovat z toho, když konáme kroky na cestě k Bohu. I když se někdy zdají malé.

Vaše farnost patří do boskovického děkanství. Jak se to projevuje v jejím životě?

Protože toto děkanství mám na starosti jako děkan, je boskovická farnost místem zázemí pro celé děkanství, což jí dává nové šance, ale zároveň také nese břemena správy, která se jinde neprojevují.

Co považujete za důležité ve fungování děkanství a co byste eventuálně zlepšil?

Spolupráci mezi kněžími a laiky. Budování dobré značky – představujeme cestu Božího království – to je excelentní nabídka pro každého a my ji nesmíme kazit.

Uvítal byste nějaký společný projekt v rámci děkanství?

Každý rok je spousta dobrých projektů. Některé se neuskuteční, protože si sem tam někdo chce víc hrát na svém písečku. Ale budiž.

Setkání s rodiči, kteří přišli žádat o křest dítěte, začínám dotazem: „Slyšeli jste, že někdy faráři nechtějí pokřtít dítě?“ Už několikrát se mi stalo, že odpověděli: „Ano, v Boskovicích.“ Mohl by ses k tomu vyjádřit?

Člověk se nestává knězem, aby nekřtil. Naopak! Touha každého kněze – a tedy i touha má – je, aby mohl pokřtít: ať už dospělého nebo dítě. Ale pochopitelně kněz není tím, kdo

pokřtěné dítě vychovává ve víře. K tomu potřebuje spolupracovníky a těmi jsou rodiče. Vynakládám často mnoho úsilí k tomu, abych alespoň stín spolupráce v rodičích našel. A někdy bohužel nenajdu! Takže, když rodiče o knězi říkají: On nám nechtěl pokřtít dítě, tak tím vlastně sami na sebe prozrazují, že nebyli ani trochu ochotni spolupracovat na křesťanské výchově svého dítěte. Je to potřeba i takto slyšet.

PRIMIČNÍ MŠE P. MIROSLAVA ŠUDOMY (1994)

P. PETR KALAS

Petr Kalas se narodil 10. dubna 1979 v Boskovicích. Po absolvování základní školy studoval na Biskupském gymnáziu v Letovicích, následovala geografie a geoinformatika na Univerzitě Palackého v Olomouci. V roce 2000 studium přerušil a odešel k salesiánům do Sebranic u Litomyšle, kde pobýval až do roku 2002. V letech 2002 – 2003 absolvoval noviciát v Praze – Dolních Počernicích, od roku 2003 do roku 2005 studoval na Teologické fakultě v Českých Budějovicích. Následovala salesiánská praxe ve středisku Don Bosko v Ostravě, v letech 2007 – 2010 pak dokončení studia na výše uvedené fakultě, složení věčných slibů, jáhenské svěcení a v roce 2011 kněžské svěcení, které přijal v Brně - Žabovřeskách. Jáhenskou a novokněžskou praxi vykonal v Plzni, od roku 2012 do roku 2015 pobýval na salesiánských misích ve městech Kazanlak a Stará Zagora v Bulharsku (služba ve východním ritu). Od roku 2015 působí v Teplicích, od roku 2018 pak jako ředitel místní salesiánské komunity.

Sám Petr Kalas ke své duchovní cestě poznamenává: „Salesiány jsem poznal při studiu na gymnáziu. Během let jsem tu a tam jel na návštěvu k salesiánům do Sebranic u Litomyšle. Setkal jsem se s lidmi, kteří mi byli lidsky velmi blízko. Rozuměl jsem tomu co, proč a jak dělají a líbilo se mi to. Během studia v Olomouci jsem stále víc přemýšlel o možnosti vydat se cestou kněze, ale diecézní cestu jsem si vybrat nechtěl, zdála se mi (a zdá dodnes) docela osamělá. Nepřemýšlel jsem nad tím, která řehole by byla vhodná. Prostě jsem poznal salesiány – konkrétní lidi – a rozhodl se to mezi nimi zkusit.

Ne že by to byla vždy pohoda a klídek, koneckonců, kdo to kde zažívá, ale je to pro mě cesta, která mi dává smysl. Cesta, která mě vede nejen k potřebným – tedy k mladým lidem z nějakého úhlu pohledu na okraji, ale také cesta, která znamená osobní růst a formaci pro mě.

Jak jsem poznal, že je to moje cesta? Že je to ta správná? Toť otázka. Každý čeká jasný signál a silné znamení. I já ho čekal. Nepřišlo. Jeden kněz mi kdysi říkal: Je důležité, abys prožíval pokoj, pokoj v srdci. Ten, když máš, jsi na správném místě. A to je moje jistota. Hospodin nebyl ani v ohni, ani v zemětřesení, ani ve větru, ale v tichém jemném hlase...”

*P. Petr Kalas, 25. výročí založení
Salesiánského střediska Štěpána Trochty*

PRIMIČNÍ MŠE P. PETRA KALASE (2011)

JÁHNI SPOJENÍ S FARNOSTÍ BOHUŇOV

RNDr. Alois Nebojsa

Roku 1994 byl pro službu trvalého jáhenství vysvěcen RNDr. Alois Nebojsa (určen jako jáhen pro Křetín a Černovice), který o sobě pro Farní list v roce 2016 prozradil následující....

Kdy a kde jste se narodil?

Narodil jsem se v sobotu před Slavností Nejsvětější Trojice v porodnici ve Svitavách před téměř 60 lety (23. května 1959, pozn. aut.).

Když zavzpomínáte na Vaše dětství, jaké bylo?

Pěkné - a je čím dál krásnější, čím více se mu vzdaluji.

Měl jsem štěstí na kamarády. Díky tomu nebyl problém, co s volným časem, už od předškolního věku.

S „velkými“ kluky jsme prolézali pod mostem přes Svitavu a kamarád spadl do řeky, ostatní ho vylovili a moje maminka ho musela doma usušit a vyčistit, než mohl domů. Během školy to byla krásná odpoledne po vyučování nebo čas strávený během léta u řeky.

Nemohu zapomenout na vyprávění svého dědečka a jeho přátel, probírali události minulé i přítomné. Otevírali mi nový svět, zažili Rakousko a mnozí prošli zeměmi, které se tehdy pro mne zdály nedostupné.

Děkuji rodičům za vytvoření krásného domova a velkou svobodu, kterou mi dali v mém rozhodování.

Primice Petra Kalase, kostel sv. Jiljí, 2011

Čím jste chtěl jako dítě být?

Lákalo mne studium historie, ale humanitní obory jsem měl uzavřeny, a proto jsem se, díky p. učiteli Janků a p. prof. Frantovi, rozhodl pro fyziku.

A čím jste dnes (jakou práci v občanském životě vykonáváte – co konkrétně je její náplní)?

Od roku 2016 pracuji ve Sdílených laboratořích Středoevropského Technologického Institutu (CEITEC).

Kdybyste měl sám sebe charakterizovat, co byste řekl?

Myslím, že charakterizovat by mě měl někdo jiný.

Kdy poprvé jste pocítil povolání k Boží službě?

Nejsem typ rychlých rozhodnutí, spíše šlo o směřování života, které mne dovedlo k jáhenské službě. Jistě mne ovlivnili kněží, se kterými jsem se setkal (např. P. Koudelka, P. Knos, P. Klempa, P. Andres, P. Topenčík a P. Mlýnský), a také společenství navázané na

salesiány, které jsem poznal během vysoké. Už dříve mne zaujaly úvahy o spojení služby v církvi a běžného života.

Kdy a kde jste přijal jáhenské svěcení?

Ve stejném roce, kdy přijali kněžské svěcení P. Šudoma a P. Hladil (1994, pozn. aut.). Jáhenské svěcení jsem obdržel v katedrále svatých Petra a Pavla z rukou Otce biskupa Vojtěcha Cikrleho spolu se svými spolužáky Jardou Sojkou a Jenem Kubíčkem, Ivanem Synkem, Vítem Fatěnou a dalšími kandidáty kněžství.

Kde všude jako jáhen působíte?

Jsem určen pro Křetín a Černovice.

Co vlastně povolání jáhna v dnešní katolické církvi obnáší?

Služba jáhna v církvi je určena kodexem kanonického práva, Katolickým katechismem a předpisy naší biskupské konference.

Nejlépe představují jáhenskou službu dva světci – sv. Štěpán a sv. Vavřinec. Štěpán představuje důraz na hlásání evangelia a obhajobu víry, Vavřinec představuje jáhna jako správce majetku církve a vedoucího charitní (sociální) práce. Nynější podoba této služby se pohybuje ve stejných hranicích a záleží na osobním zaměření každého z nás.

Novoroční mše svatá, Černovice, 2020

Je obtížné skloubit poslání jáhna s vytižením v občanském zaměstnání?

Mám klouzavou pracovní dobu, což mi umožňuje skloubit službu i zaměstnání.

Co byste poradil hledajícím – jak najít Boha, když někdy mohou mít dojem, že mlčí?

Nejtěžší otázka nakonec.

Je těžké odpovědět na ryze individuální otázku obecně. Mám rád biblické příběhy: Povolání Samuela, uzdravení Nátana, o putování mudrců, rozhovor s Nikodémem. To, co je spojuje, je okamžik, kdy dosavadní zkušenost je nedostatečná a neumožňuje najít správnou cestu. Musí se ptát a naslouchat radám druhých, Samuel Helimu, mocný Nátan malé otrokyni, mudrci Herodovi a Nikodém přichází se svými pochybnostmi přímo za Ježíšem. Je někdy těžké se zeptat, třeba kvůli strachu z odmítnutí nebo pocitu, že se shodíme, a zároveň je třeba se učit naslouchat.

Většina prací, které konáme, je omezena časem. Jsme zvyklí, že vše se děje rychle, nemůžeme čekat. Ale podobenství v evangeliu (o vdově a nepoctivém soudci) nás učí velké trpělivosti a zároveň nepropadat pasivitě.

K životu víry patří modlitba. Jejím základem je rozhovor s Tím, koho hledám. Důvěrná chvíle s Bohem, ve které můžeme mluvit o svých starostech, bolestech a radostech, stačí se na krátký čas zastavit, vždyť Otec zná naše srdce.

Vedle vytrvalosti, ochoty naslouchat, je dobré nenechat se vyděsit: Odmítnutím, rozporem mezi představami (ideály) a skutečností nebo vlastními selháními (hříchy). Základem života víry není jen „můj duchovní výkon“, ale velká Boží milost. Snad proto jedno z nejstarších vyobrazení Krista je „Dobrý pastýř“, který pase své ovce.

Mgr. František Bačovský

Jáhnem pro farnost Bohuňov je František Bačovský z Křetína. Také on dostal na přelomu let 2019 a 2020 několik otázek....

Kdy a kde jste se narodil?

Narodil jsem se 4. října 1950 ve Vítějvsi, kousek od kostela sv. Kateřiny, kde jsem byl o 11 dní později i pokřtěn.

Když zavzpomínáte na Vaše dětství, jaké bylo?

Dětství – krásné a plné her, výprav, ale i povinností, někdy i nepříjemných. Doma nás udržel snad jen déšť, bouřka či jiné škaredé počasí. Nebyla chvíle, kterou jsme nevyplnili nějakou činností, nebyl čas se nudit. Lesy, louky kolem nás, to byl areál zábavy, občas spojený s nějakou povinností. Bylo jedno, zda je jaro, léto, podzim či zima. Vždy se něco vymyslelo.

Čím jste chtěl jako dítě být?

Na to si moc nevzpomínám. Je fakt, že jsem byl tvůrčí typ a pořád něco vymýšlel a tvořil. Pro mne byla asi nejpřitažlivější elektrotechnika. Tento podobný obor jsem nakonec i studoval.

František Bačovský (vlevo s kadidlem) při svěcení fary v Křetíně, 1995

A čím jste se nakonec stal?

Svoje životní vzdělání jsem završil studiem na Střední průmyslové škole elektrotechnické v Brně a po maturitě jsem jako mechanik spojové techniky drátové (telefony apod.) začal pracovat na telefonní ústředně ve Svitavách.

Kdybyste měl sám sebe charakterizovat, co byste řekl?

Jak se charakterizovat? DIVOCH. Velmi rychlá a silná emoční reakce spojená s obavami či nejistotou. Jinak prý dobrého srdce.

Kdy poprvé jste pocítil povolání k Boží službě?

Povolání ke službě – pokud bylo před svatbou či někdy během života do r. 1989... Nevím, asi jsem je umlčel jinými zájmy nebo činnostmi. Poprvé zaznělo nepozorovaně v r. 1991, kdy mne p. Blaha vyzval, abych se jako politik pracující na okresní a krajské úrovni vzdělal v učení katolické církve a moje práce byla v souladu s jejím učením. První tři roky jsem se o duchovní

službu vůbec nezajímal. Ve čtvrtém ročníku mě okolnosti donutily jezdit do Olomouce s kandidáty jáhenství. Pomocnou ruku mi tehdy podal P. Pavel Posád. Rozhodnutí zaznělo z mých úst na exerciciích v Bílé Vodě: „Pane, půjdu tam, kam ty chceš!“ Stejně jsem až do okamžiku, kdy na mne vložil ruce otec biskup Vojtěch, tomu moc nevěřil. V tu chvíli bylo jasné, co po mě Bůh chce.

Kdy a kde jste přijal jáhenské svěcení?

Jáhenské svěcení jsem přijal 24. června 1995 v Brně. V rodině jsme je oslavili v tichosti.

Kde všude jako jáhen působíte?

Otec biskup mě ustanovil ke službě od 1. 8. 1995 ve farnostech Bohuňov a Sulíkov. Od 1. 7. 1995 jsem začal pracovat jako sanitář v Nemocnici milosrdných bratří v Letovicích a později, od 1. 7. 2000, jsem byl ještě pověřen k duchovní službě nemocným.

*František Bačovský (druhý zprava), klášter
Milosrdných bratří Letovice, nedatováno*

Co vlastně povolání jáhna v dnešní katolické církvi obnáší?

Nevím, jak říci, co obnáší povolání jáhna. Není to privilegium. Je to služba. Služba únavná, s nejistým výsledkem, stereotypní, bolestivá, ale i radostná a hlavně záslužná pro spásu duší. Těch, kterým jsem donášel sv. přijímání až do jejich smrti je... dost. Co dnes – často zaskakují službu, kterou mají konat věřící laici.

Je/Bylo obtížné skloubit poslání jáhna s vytížením v občanském zaměstnání?

Měl jsem štěstí nebo spíše byl jsem poslán tam, kde mě Pán potřeboval. Pracoval jsem v nemocnici s pacienty a zároveň jsem působil pro ně. V tomto případě občanské zaměstnání bylo spojeno i s mojí službou. Mnohem náročnější bylo spojení rodinného života s mnohými povinnostmi jáhna. Ta rozporuplnost se možná projevila i v životě některých dětí. To se nese těžce.

Co byste poradil hledajícím – jak najít Boha, když někdy mohou mít dojem, že mlčí?

Záleží na tom, co chci slyšet:

Po newyorské ulici jde Indián a jeho přítel z města. Najednou se Indián zastaví a praví: „Tady někde je cvrček.“ Přítel odpoví: „Zde? Není možné. Nic neslyším.“ Indián říká: „Ne, ne. Tady je opravdu slyšet cvrčka.“ A popojde ke zdi porostlé břechtanem a ukáže jej. Přítel říká: „To není možné, že jsi jej slyšel.“ Indián odpoví: „Podívej.“ Vezme minci a hodí ji na zem. Na její cinknutí se mnoho lidí otočí po zvuku mince. „Vidíš, slyší to, co chtějí slyšet.“ Hleďte a naleznete, tlučte a otevře se vám... Možná jsem byl taky hluchý na Boží volání, dokud jsem neřekl: Pane, půjdu, kam chceš Ty... Na to je občas třeba hodně odvahy.

FARNOST BOHUŇOV, TO VŠAK NEJSOU JEN KNĚŽÍ, KTEŘÍ ZDE PŮSOBILI...

Milosrdná sestra Lygie; SCB, rozená Anna Vítková

Anna Vítková se narodila 26. dubna 1925 v Bohuňově. Ve svých dvaadvaceti letech vstoupila do kongregace sv. Karla Boromejského. První sliby složila 15. srpna 1949, doživotní 1. května 1957.

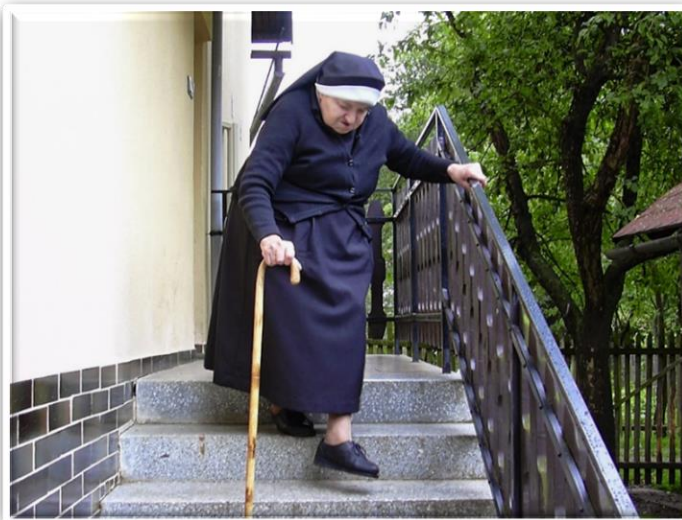
Většinu svého života pracovala jako kuchařka na různých místech po celém někdejší Československu. Začínala v nemocnici v Mělníku, kde ošetřovala děti. Později pobývala v Praze. Následovala léčebna pro postižené děti ve Šternberku na Moravě. Mnoho let rovněž pracovala jako kuchařka v domově důchodců v Místku. Následoval několikaletý pobyt na Papežské nunciatuře v Praze, kde zastávala post sestry představené (v letech 1971 – 1979). Poté strávila několik let v domově pro postižené muže v Ohnišťanech u Hradce Králové. Odtud se vrátila do Místku – do domova pro sestry.

Závěr svého života pak prožila v Charitním domě ve Znojmě – Hradišti. Zemřela ve Znojmě 11. srpna 2005.

O Anně Kašparové....

Paní Annu Kašparovou (rozenou Jurákovou) si zejména starší farníci velmi dobře pamatují. Obětavá paní, která svůj život zasvětila Bohu a modlitbám. V kostele patřila k ženám, které vedly modlitby růžence. Do farnosti přišla jako hospodyně svého bratra, P. Ladislava Juráka. Jako vdova pak dlouhou dobu žila se svou sestrou Marií, která bývala hospodyní jejich strýce, P. Josefa Juráka.

Poslední rok svého života byla již nemocná, souhlasila proto, že nemůže zůstat ve svém domě na Horním Poříčí sama. Několik měsíců pak pobývala v Osové Bítýšce, následně odešla do Domova svaté Anežky – domova pro seniory ve Velkém Újezdě. Svou usedlost na Horním Poříčí darovala Biskupství brněnskému. Jejím původním záměrem bylo, aby dům, v němž žila, prošel rekonstrukcí a sloužil pro tábory mládeže, jako tomu bývalo v letech po Sametové revoluci. Ukázalo se však, že žádný zájem o takové využití nebyl. Po smrti paní Kašparové proto biskupství přistoupilo k prodeji usedlosti, peníze byly následně použity na pastorační mládeže.

Milosrdná sestra Lygie při návštěvě v Bohuňově, nedatováno

Nejnovější Boží povolání – Věra Holasová

Dne 28. června 2019 v Rajhradě vstoupila do noviciátu Kongregace sester Těšitelk Božského Srdce Ježíšova Věra Holasová z Horního Poříčí. Přijala řeholní jméno Edita.

Věrčiny rodiče mi na začátku roku 2020 k její životní cestě sdělili následující: „Věra Holasová se narodila 19. října 1995. Po ukončení základní školy vystudovala Gymnázium v Boskovicích. Následně začala studovat Vyšší odbornou školu sociální – CARITAS v Olomouci, kterou ukončila získáním titulů DiS. a Bc. Ačkoliv se jí v Olomouci líbilo, její srdce ji vedlo do zasvěceného života. Krátce před dokončením studia se nám doma svěřila, že by chtěla jít k sestřičkám Těšitelkám Božského Srdce Ježíšova do Rajhradu. Uvažovala o tom prý již delší dobu, neboť právě tam našla smysl svého života.“

Věra Holasová, obláčka, Rajhrad, červen 2019

NÁHROBEK ROŽNOVSKÝCH Z KŘTĚNOVA

Dejme tomu, že vše začalo nějak takto....

„U nás v Bohuňově stál po mnoho let u kostela velký černý kámen a my jako děcka ministranti jsme po něm lezli a schovávali se za něj. Nikoho nikdy nenapadlo zapřemýšlet, co je to za kámen. Můj děda i otec byli vesničtí mudrlanti, kteří mně mnohé věci o Bohuňovu vyprávěli. Po válce byly prováděny několikeré nákladné opravy kostela, pokud to ještě nebylo zakázané. Při jedné této opravě opřený kámen o kostel zavazal a byl odstraněn. Opět se nevědělo, co je to za kámen, poněvadž jej nikdo neotočil „lícem“ nahoru. A tak plynul čas a náhrobek odpočíval za plotem. Až čas dozrál.

Před mnoha roky se pokládala nová dlažba v celém kostele. Na starou opukovou se dávala nová cementová. U toho jsme, kdo mohl, pomáhali. Tehdy jsem si poprvé všiml, že před oltářem, ale už v chrámové lodi, jest stará dlažba v jednom místě překládaná již ne šachovitě, ale jedna dlaždice vedle druhé, což vypadalo na zakrytou hrobku.

Tatínek byl tenkrát ještě živ, tak jsem se ho ptal, nebyla-li tam hrobka. On to potvrdil, že tam hrobka je, ale zazděná, ale kdo tam byl pochovaný, to nevěděl, ale věděl, že tam byl i sešlapaný náhrobní kámen zasazený v dlažbě. Ale že když ještě ministroval, „starý Filip“, to byla přezdívka jednoho sedláka, se tam měl probořit. Z tohoto důvodu musel být náhrobek odstraněn, ale kam, to už si nepamatoval. Tatínek se narodil 1882.

Svět však šel dál a přiženil se k nám mladý člověk někde z jižní Moravy, od Znojma, a přestavoval chalupu. Sháněl kamení do betonu na plot. Poněvadž on sám, i jeho tchán – pan Šudoma – chodí pravidelně do kostela, všimli si opuštěného a zavazejícího kamene a šli na něj. Samozřejmě s palicí. Po první ráně upadl roh kamene a oni s hrůzou zjistili, že se jedná o překrásný bílý mramor. Utíkali pro kronikáře, co s tím. Přišel jsem, kámen jsme s velkou námahou obryli a ejhle – on je to nějaký pěkný kámen s figurami. Nikoho z nás nenapadlo, o co může jít. Aby tam nezavazal, traktorem jsme jej přemístili mimo zaplacenou zahradu. Kámen jsem pečlivě přikryl igelitem a sháněl o něm zprávy. Nikde jsem nemohl zabrat – nikdo nic nevěděl. Mě sice

Náhrobek Rožnovských z Křtěnova

napadla myšlenka, není-li to ten náhrobní kámen z kostela, ale zdál se mně příliš mohutný a veliký. Rozhodl jsem se, že zajedu do Boskovic, které byly kdysi naším okresním městem a kde jsem měl hodně známých z dob, kdy jsem byl u nás tajemníkem.

Všechno však dopadlo úplně jinak. Zasáhla náhoda. Jednou přijel autobusem od Brna neznámý fousatý mládenec a zase se náhodou sešel u kostela s tím pánem, co chtěl kámen rozbít. Ten příchozí mládenec totiž v Bohuňově sháněl nějaký starobylý náhrobní kámen, o kterém se dozvěděl zase v nějakých starých záznamech. Samozřejmě zavolali mě – kronikáře. Samozřejmě jsme se představili: já – kronikář, on, pan Miloslav (správně je Miroslav, pozn. aut.) Pavlů ze Zlína, člen genealogicko – heraldického klubu v Ostravě.... Ten mě také přivedl na myšlenku, jak to vše mohlo asi být....“

Těmito slovy informoval obecní kronikář Josef Findeis Miloslava Trmače (středoškolského profesora a regionálního historika) o nálezu náhrobního kamene, který dnes můžeme vidět na boční straně kostela v místě zadržného vstupu na kůr. Dopis, z něhož jsem

Náhrobek Rožnovských, detail

si dovolil citovat, je datován 28. prosincem roku 1991. K samotnému nálezu však došlo o dva roky dříve – v roce 1989. Josef Findeis se o něm až do roku 1992, tedy v podstatě do své smrti (umírá 1993), snažil získat co nejvíce informací. Kromě toho udržoval kontakt s výše uvedeným Miroslavem Pavlů, amatérským (později profesionálním) heraldikem, který mu o náhrobku sdělil základní informace.

Díky Miroslavu Pavlů si mohl už v roce 1989 poznamenat: „Náhoda v životě hraje velkou roli. Kdyby nebylo náhody, určitě by se nenašel v Bohuňově starodávný náhrobní kámen asi ze 17. století. Tento omšelý kámen rozměrů 2m x 1m x 0,4m ležel u kostela z východní strany a nikdo z občanů netušil, o co se jedná. Až v létě zdejší občan pan Plaček z čp. 82 si jej povšiml, poněvadž právě sháněl nějaký kámen na stavbu plotu, hodlal jej na místě rozbít a odvézt. Sotva však do kamene uhodil a odlomil kousek, zjistil, že se jedná o mramor. Rozbití kamene bylo samozřejmě odloženo, svoláno několik občanů, kámen se obrátil a zjistilo se, že se jedná o mramorový náhrobek, který když se pečlivě omyl, vydal svou krásu.

A začalo se pátrat. Opět pomohla náhoda. Našel se nějaký pan Miroslav Pavlů ze Zlína, člen ostravského klubu heraldiků, který... se dozvěděl v nějakém odborném časopise o vzácném náhrobním kameni někde v Bohuňově na Českomoravské vysočině. Nedalo mu to, našel si na mapě místo, kde ten Bohuňov leží, a přijel soukromě k nám se o tom přesvědčit.

Zjistilo se následující (v textu je několik faktografických chyb, které jsou opraveny níže, pozn. aut.):

Náhrobek pochází pravděpodobně ze 17. století, jest vyroben z bílého mramoru, nedvědického. Byl umístěn před hlavním oltářem v kostele sv. Jiljí v Bohuňově, kde zakrýval vchod do podzemní krypty. Podle odhadu tam měl být ještě v roce 1901¹⁰⁶, kdy při obnově dlažby byl odstraněn. Bližší genealogické souvislosti nejsou známy. Podle údajů pana Pilnáčka uveřejněných v odborné literatuře, doplňuje zprávu pan Frant. Lipka v článku: „Starobylé náhrobní kameny na Boskovsku/Bohuňov“, že náhrobek byl v tomto roce opravdu ještě v dlažbě na původním místě. Náhrobní nápis je nečitelný – sešlapaný, dolní část je znaková s erby Rožnovských ze Křtěnova a Šléglů ze Šicendorfu s iniciálami: I·G - R·Z·K a W·SS - Z·SS.

Rozepsáno dává tato jména: Jan Karel Rožnovský z Křtěnova/rod držel svobodný dvůr při městě Velké Meziříčí/a jeho manželka Voršila Šlégllovská ze Šicendorfu, rod vlastnil statek Zbenice v Čechách.

Erb Rožnovských z Křtěnova: Na štítě labuť drží v zobáku uťatou obrněnou rukou po předloktí s mečem, na přílbě jest stejná labuť.

Erb Šlégllovských ze Šicendorfu: Na štítu je umístěn „gryf“, tj. bájný pták „Noh“, na přílbě jest rovněž, ale umístěn mezi dva bývolí rohy.“

Josef Findeis se ve své zprávě opírá o dva významné historiky – Františka Lipku a Josefa Pilnáčka. František Lipka byl rodákem z Boskovic. Narodil se roku 1863, zemřel v roce 1917. Byl vystudovaným lékárníkem, zároveň však jedním z nejaktivnějších členů místního muzejního spolku a nově vybudovaného muzea. Můžeme-li věřit informacím Klubu přátel Boskovicka, pak výše uvedená práce Starobylé kameny náhrobní na Boskovsku byla publikována v roce 1909.

Druhý z uvedených autorů - Josef Pilnáček - se narodil v roce 1883 v Černé Hoře a byl aktivním důstojníkem, který po první světové válce odešel do Vídně (již ve výslužbě), kde také roku 1952 zemřel. I jeho velkou zálibu tvořilo studium historie - intenzivně se zajímal o moravskou topografii, heraldiku a genealogii. Jeho práce Staromoravští rodové, kterou má Josef Findeis na mysli, vyšla poprvé v roce 1930.

Právě zde však narážíme na první chybu, které se bohuňovský kronikář dopustil – hovoří o tom, že článek Františka Lipky Pilnáčkovu práci doplňuje. Tak tomu ale být nemohlo, protože Pilnáčkova práce vznikla o mnoho let později. Drobná chyba vznikla doslovným přepisem dopisu Miroslava Pavlů (zřejmě) z roku 1990 – dopis není jako jeden z mála datován, Josef Findeis si však dopisy řadil chronologicky.

¹⁰⁶ Farní kronika se o opravě kostela zmiňuje až v roce 1903, kdy farář Toman poznamenal: „Před generální visitací po veliké námaze faráře usnesl se konkurenční výbor opraviti kostel uvnitř i zevnitř (zřejmě chybně uvedeno – má být zvenčí, pozn. aut.) a dáti na kostel krytinu břidlicovou. Viz Farnost Bohuňov, Kronika farnosti Bohuňov, 2. díl, s. 3.

Ve výše uvedeném nedatovaném dopisu také Miroslav Pavlů opravuje svůj původní výklad písmene G – Karel na Jindřich, místo Jana Karla Rožnovského tedy získáváme Jana Jindřicha Rožnovského.

Drobné chybičky není těžké Josefu Findeisovi odpustit. Daleko důležitější je, že se mu podařilo shromáždit penzum informací, s nimiž je možné i po třiceti letech pracovat. Jeho snaha (touha) dozvědět se co možná nejvíce nejen o náhrobku, ale i o obou uvedených osobách, je zkrátka obdivuhodná. V osobní korespondenci s Miroslavem Pavlů a Miloslavem Trmačem tak najdeme řadu dalších zajímavých poznatků. Zřejmě nejdůležitější z nich je informace, která odpovídá na otázku, proč měl být Jan Jindřich z Křtěnova se svou manželkou pohřben právě v Bohuňově. Tou bylo zjištění, že Jan Jindřich držel na Horním Poříčí jisté zboží (snad svobodný dvůr či mlýn). V dopisech, které si na konci svého života bohuňovský kronikář vyměnil s Miloslavem Trmačem, nalezneme dokonce pokusy o určení místa, kde se mělo dané zboží nacházet. S jistotou se mu jej však nalézt nepodařilo (ve svých záznamech píše o čp. 31, „Lukšovo“ – o stejném popisném čísle se dočteme v záznamech P. Tomana ve farní kronice v souvislosti s procesím ke kapličce „v polích“).

Ale vraťme se k historickým zprávám, které o náhrobku máme. Pokud jde o výše uvedeného Josefa Pilnáčka, ten v práci Staromoravští rodové o bohuňovském náhrobku uvádí:

„Rožnovští z Křtěnova přijmí novoštítné¹⁰⁷ (erbovní) rodiny, která žila na Moravě i v Čechách. Mezi nejstarší předky klademe roku 1530 Mikuláše R. z K., roku 1593 – 1618 Bernarda R. z K. (Heraldika II. 587). Na Moravě přichází r. 1610 Pavel R. z K., který býval úředníkem či regentem na Velkém Meziříčí. Jan Jindřich R. z K. seděl roku 1601 na svobodném dvoře v Častolovicích... Ženat byl s Voršilou Šlejkovskou (též Šléglovskou, pozn. aut.) a náhrobní kámen (se znaky obou) nachází se až doposud v Bohuňově na Boskovsku.

Znak dle náhrobků v Bohuňově pták (labuť?) vpravo obrácený, držící v zobáku meč, klenot tentýž pták. (Při štítě jsou písmena IGRZK = Jan Jindř. Rož. ze Křt.) Heraldika II. 597 praví, že pečeti Bernarda (1593, 1618) a Jana Jindřicha (1602) mají na štítě labuť tak, jak se vyobrazuje u pánů ze Švamberka, ale držící v pysku jakýsi obdélníkový předmět a v něm prostrčený meč, vodorovně postavený, ostřím k levé straně obrácený,... labuť hledí k pravé straně (Heraldika II. 597). Král (Heraldika 341) praví, že tento rod měl štít zlatý, v něm labuť bílá, držící zobákem ozbrojené rámě s mečem, klenot tatáž labuť.“¹⁰⁸

Zprávu Františka Lipky, o kterou se někdejší kronikář opírá, se mi bohužel získat nepodařilo.

¹⁰⁷ Novoštítné - nově přijatý rod do některého šlechtického stavu.

¹⁰⁸ Pilnáček, Josef: Staromoravští rodové. Velehrad 2004, s. 61.

DOKUMENTY NALEZENÉ V BÁNI KOSTELA BĚHEM OPRAVY V ROCE 2009¹⁰⁹

V červenci a srpnu 2009 proběhla oprava věže kostela sv. Jiljí. Kříž byl pozinkován a nově usazen do modřínového trámu, na měděnou kopuli byla nanесena nová ochranná vrstva, pozinkovaný plech na věži byl nahrazen plechem měděným.

V kopuli byla nalezena měděná schránka obsahující fotografie, pohlednice Bohuňova, staré mince a dokumenty, ve kterých jsou zaznamenány předchozí opravy kostela.

1911

Nejstarší nalezený dokument pochází ze 17. listopadu roku 1911. Dočteme se v něm o výměně kopule, nalezneme zde jména členů místní samosprávy, ministrantů, varhaníka, kostelních hospodářů a těch, kteří se na opravě kostela podíleli. Listinu sepsal tehdejší farář P. Leopold Toman.

¹⁰⁹ Text a fotografie převzaty, případně upraveny z: Dokumenty nalezené v kopuli našeho kostela v Bohuňově; autorem je František Plaček ml.

Lami listina

Na paměť budoucím pokolením a těm, kteří někdy tuto listinu čísti budou pozname-
náváme následujíc:

Do sneseu staré z černého plechu zholovené
báňe kostelní, vsazena byla nová p. Vodičkou, klem-
přem z ^{čistky} Trebové zholovená báňe.

Předsedou kuhlenního výboru, jehož péčí
oprava provedena byl p. František Koudelka, obchod-
ník v Zohuňově; členové výboru: Adolf Koudelka, ro-
lník z Zohuňova, Antonín Kosmák, Vincenc ~~Čan~~
~~Čan~~, rolník z Horního Porčí, František Štěpka,
rolník z Veselky.

Starosty obcí samostat tvořících byli pp. Fran-
tišek Gregor, rolník v Zohuňově, František Kozel, rolník
na Horním Porčí, č. 71, František Prudil, rolník z
Veselky.

Kostelními hospodáři byli pp. Adolf Boucník,
rolník v Zohuňově a František Prudil, starosta na
Veselce.

Varhaníkem byl Josef Koudelka, domkář v Zohuňově.

Kastelníkem by ^U ^U Lindaj z Bohuňova.
Ministry. Lad ^{*} Kouzelka, Bohuňova,
čís. 20, ^{**} František Ducháček z Bohuňova, čís. 21,
+ Jan Kouzelka z Bohuňova čís. 28, a Petr Klusák
z Horního Lohova, čís. 7.

V Bohuňově, dne 17. listopadu 1911.

Leopold Tomar,
ředitel.

* Ludislav Kouzelka
** František Ducháček
+ Jan Kouzelka z Bohuňova.

Z téhož období (rok 1908) pochází také fotografie hasičů:

1	František Kašpar, čp. 38	14	Josef Dvořák, čp. 33
2	František Koudelka, čp. 20	15	František Koudelka, čp. 8, obchodník
3	Valentin Škaroupka, čp. 4	16	František Gregor, čp. 53 starosta obce
4	František Raudenský, čp. 64	17	František Dvořák, čp. 17, varhaník, kamenický mistr
5	Jan Čapek	18	Václav Dvořák, čp. 47
6	Jan Dvořák	19	František Ducháček, čp. 21 kamenický mistr
7	Heřman Kalas, čp. 7	20	Josef Albl, čp. 54
8	František Jeřábek, čp. 70	21	František Koudelka, čp. 56
9	Václav Dvořák, čp. 65	22	František Koudelka, čp. 8
10	Josef Frýdl, čp. 12		
11	František Zrůstek, čp. 40		
12	Emanuel Cvrkal, čp. 69		
13	František Štěpánek		

Na druhé straně fotografie je napsáno:

„Fotografie byla pořízena v r. 1908 u příležitosti 25. jubilea hasičského sboru v Bohuňově. Do roku 1958 všichni zemřeli - až na čtyři: Čapek Jan, Raudenský František, Jeřábek František, Cvrkal Emanuel.“

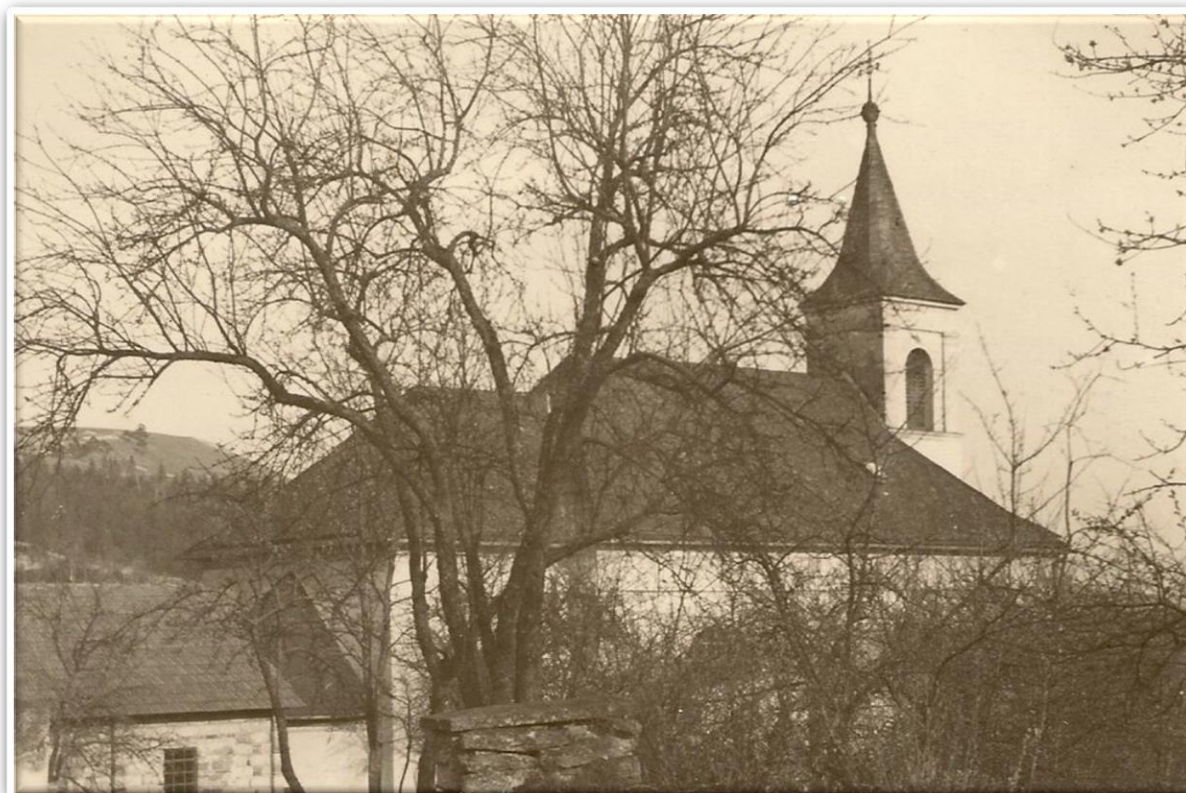
1933

Další zpráva o opravě kostela je z meziválečného období (rok 1933). Listina z tohoto roku (sepsaná farářem P. Josefem Mikuláškem) v kopuli nalezena nebyla, protože (jak uvádí zpráva z roku 1958) byla až na nepatrné zbytky zničena vodou zatékající do kopule.

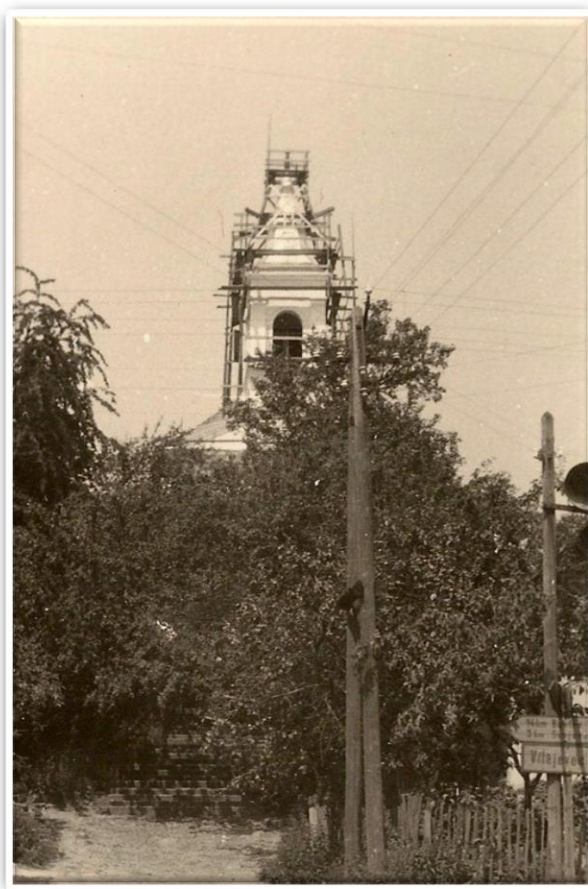
1958

Poměrně obsáhlou zprávu sepsal farář P. Ladislav Jurák roku 1958. V tomto roce byla vyměněna stará kopule za novou (měděnou), věž kostela byla pokryta pozinkovaným plechem, střecha kostela pálenou krytinou a bylo zhotoveno sgrafito Božího oka nad vchodem. Listina dále uvádí, že zde bylo 820 farníků.

Fotografie kostela z roku 1958 před opravou:

Kostel v lešení (1958):

Hlavní oltář (1958):

Oltář Panny Marie lurdské, květen 1958

Pozdrav z Bohuňova (nedatováno)

+!
Ave Maria!

Pamětní listina sepsaná u příležitosti
opravy kostelní střechy l.P. 1958.

16.6.1958 se začalo dělat lešení na kostelní věž.
Dělali je zaměstnanci Okresního stavebního podniku v Moravské Třebové
tesaři: Alois Odehnal z Malíkova, Zdeněk Kopal z Předního Arnoštova a
Jan Dulaj, z Boršova u Moravské Třebové.

30.6.1958 přijeli klempíři z téhož podniku: František Schneider z Jaro-
měřic u Jevíčka, Karel Tichý z Městečka Trnávky a Václav Hrbata z Jaro-
měřic u Jevíčka. Během 14 dnů pokryli věž pozinkovaným plechem a natřeli
ji miniem a dvakrát fermežovou barvou, jejich vedoucí František Schneider
ručně zhotovil novou bán z mědi. Klempíři shotovili a připevnili na celém
kostele všechny nové rýny a všechno oplechování na střeše i na římsách.

14.7.1958 započal svou práci malíř František Cvrkal z Kněževse. Oškrabal
nejprve celou věž ocelovým kartáčem od nečistoty a třikrát ji zalíčil

15.7.1958 přijel z Brna Richard Polák, malíř a restaurátor a během tří dnů
shotovil sgrafito Božího oka v trojuhelníku čelné stěny kostela.

Zednické práce ochotně a zdarma provedl náš farník -: Josef Prudil, zedník
z Bohunova.

Lešení kolem kostela pro práce malířské a zednické provedli, postavili
zdarma: Ladislav Koudělka, tesař z Bohunova a stolař František Dlouhý z
Bohunova s pomocníky Stěpanem a Vladimírem Dlouhým a Antonínem Kašparem
z Horního Poříčí.

21.7.1958 nastoupili pokrývači z trebovského podniku: František Havlíček
z Jevíčka, Jan Koldas z Vilémova u Litovle, Rudolf Beran z Jevíčka a Jan
Andrlík z Bělé u Jevíčka. Strhali starou břidlovou krytinu a pokryli stře-
chu kostela novou pálenou krytinou, Hladkou bobrovkou na husté latování.

Všichni řemeslníci byli muži ochotní a pracovali s úmyslem vykonat vše
důkladně a poctivě. Necht dobrotivý Bůh jejich práci odmění.

Oprava střechy kostela byla konána, když administrátorem fary byl P. Ladi-
slav Jurák, kostelními hospodáři František Dlouhý, stolař z Bohunova a
Jiljí Blaha, rolník z Veselky.

Veřejné poměry v naší vlasti v této době jsou velmi těžké, jak v ohledu
hmotném, tak duchovním. Jeví se všude značný odklon od náboženství. Přesto
zdejší farníci stále ve velké většině zůstávají věrní víře svých otců,
dost horlivě plní své náboženské povinnosti. Letos velikonoční povinnost
splnilo u nás 75 % farníků. Farníci také ochotně přispívají na opravu
Božího domu. Farníků v této době děbe je asi 820. Pokud je farnímu úřadu
známo všichni jsou římskými katolíci.

V letoším roce je po celém katolickém světě okázale slaveno stoleté
výročí Zjevení blahoslavené Panny Marie v Lourdech. Věřící stále více
obracejí se ve svých modlitbách k Té, která divy tvoří, a toužebně od
Její všemohoucí přímlyvy očekávají příchod Božího milosrdenství na
lidské pokolení. Začínají se slavit první soboty v měsíci k uctění
Neposkvrněného Srdce Panny Marie. V naší farnosti se tak děje již po
tři léta. Do lásky Mariina Srdce doporučíme všechny naše farníky s
vroucí prosbou, aby je chránila ode všeho zlého, vyprosila jim šťastnou
hodinku smrti a věčné blažené shledání s Ježíšem Kristem, naším Pánem.

Per Mariam ad Jesum!
Svatý Jiljí, patrono farnosti, oroduj
za nás.

V Bohuňově na svátek Sv. Marty 29. července l.P. 1958.

Ladislav Jurák

Zpráva o snesení staré kostelní bání.

Při opravě střechy kostela v r.1958 byla vyměněna stará bání za novou. Ve staré bání se našly tyto listiny: Pa mětní listina, sepsaná farářem P.Leopoldem Tomášem, dvě fotografie obce bohunovské, fotografie hasičského sboru z Bohunova a několik mincí. Aby potomkům se zachovala podoba a jméno osob na hasičské fotografii uvádějí se zde jejich Jména:

Stojící zadní řada od leva: Kašpar František, č.38.
Škaroupka Valentin, č.4.
Čapek Jan, nyní v Sebranicích
Kalas Heřman, č.7.
Dvořák Václav, č. 47.65.
Zrůstek František, č.40.

Stojící přední řada od leva: Koudelka František č.20.
Raudenský František, č.64
Dvořák Jan, č.
Jeřábek František č.70
Frýdl Josef, č.12.
Cvrkal Emanuel, č.69.

Sedící od leva: Štěpánek František, č.
Dvořák Josef č.33.
Koudelka František, č.8.obchodník
Gregor František, starosta obce, č.53
Dvořák František, č.17.varhaník, kamen.mistr.
Dvořák Václav, č. 47.
Ducháček František, č.21,kamenický mistr
Albl Josef, č.54.

Ležící od leva: Koudelka František, č.56.
Koudelka František, č.8.

Dále byl v bání nalezen zbytek listiny, sepsané farářem P.Josefem Mikuláškem v r.1933.Tato listina, poněvadž do bání delší dobu zatékala voda, byla ,až na nepatrné zbytky, zničena.Její pravděpodobný obsah opisuje se tuto z farní kroniky, díl II.strana 43:

"Vše se konalo / totiž stavba nových varhan,malba kostela a oprava krytiny kostela / ad majorem Dei gloriam na památku 1900 letého výročí smrti Krista Pána".Dále farář P.Josef Mikulášek v kronice pokračuje:

"Končím tím,co jsem napsal,složil do bání věžní:

Výše a výš
se nese duch
tebe volá
k sobě vždy Bůh,
Duch poroučí
tvým šlépějím,
by krásněly k
tě uměním

Věčný Bože,
shledni z výše,
žehnej mistrům,
našim dělníkům.
Kéž kladou všichni
pilné práce své
k Tvým nohám vždycky
a ku chvále Tvé!

23.6.1933 se pořídilo lešení do kostela ku malbě.Zdarma je dělal Ladislav Koudelka,náš tesař z Bohunova.

19.7.1933 začal se kostel opravovat zevně.8.8.1933 se dělalo lešení na věž,14.8.1933 se lakovala bání věžní a dal tam Záznam: Josef Trtílek, mistr zednický z Moravské Chrastové, František Svojanovský,klempíř ze Starého Svojanova, Podaný* z Málkovic u Vyškova, Mazánek, zedník z Horního Poříčí, Jan Otruba, Josef Findeis, pomocníci zedničtí."

Do nové měděné bání se všechny tyto věci zase vkládají do nádoby měděné, která uchrání listiny před nepohodou počasí.

* fasádník

Ladislav Juraň
administrátor v Bohunově.

2009

severozápadní strana

horní díl věže (SZ strana)

Do měděné schránky byly zpět uloženy všechny dokumenty, které v ní byly nalezeny. Dále byly přidány tyto materiály:

- 2 fotografie z opravy kostela v roce 1973
- několik fotografií současného Bohuňova (foceno z věže kostela)
- pohlednice Bohuňova
- fotografie hasičů a hasiček z Bohuňova
- informace o bohuňovských hasičích
- mince (1 Kč, 2 Kč, 5 Kč, 10 Kč, 20 Kč a 50 Kč)
- listina (obsahuje informace o opravě kostela v letech 1973, 1990, 1994 a 2009)

ZÁVĚR

Dospěli jsme do místa, v němž se historie mění v současnost a opačně – současnost přechází do historie. Do místa, které by měl historik s pokorou opustit a vrátit se k němu v okamžiku, kdy od něj získá odstup.

A přece je to najednou těžké. V době, kdy byly napsány tyto řádky (Velikonoční triduum 2020) byl svět jiný, než jak jsme jej před několika týdny znali. Ve světě řádila pandemie koronaviru, který se rychle a nebezpečně šířil a zanechával za sebou tisíce mrtvých. Většina států přistoupila k tvrdým a dosud nepoznaným opatřením – k uzavření hranic, škol, kostelů, v mnoha zemích se v podstatě zastavila ekonomika. Došlo k omezení svobody pohybu, nepsaným heslem postní doby tohoto roku se stala slova „zůstaňte doma“.

Také náboženský život naší farnosti se v těchto týdnech změnil. Varhany kostela sv. Jiljí umlkly, lavice zůstaly prázdné.... Duchovní život se však nezastavil. I v této době například vyšel časopis O měsíc dál, který obětaví farníci roznesli lidem do schránek. Na Květnou neděli 5. dubna se v 11 hodin dopoledne rozezněly zvony, které vyzvaly farníky a všechny, kteří chtěli jejich hlas slyšet, k modlitbě za ukončení pandemie. Věřící si ten den také mohli od kostela odnést posvěcené kočičky.... Prázdné kostelní lavice letošních Velikonoc se tak vlastně staly symbolickou připomínkou prázdného Ježíšova hrobu. V srdcích jeho učedníků však stále hořelo světlo naděje.

FOTOGRAFICKÁ PŘÍLOHA

Na fotografii by mělo být zachyceno představenstvo obce Bohuňov po roce 1890; autorovi se s pomocí pamětníků podařilo zjistit totožnost těchto osob:

Zleva, horní řada: Václav Dvořák, v dané době měl být starostou obce, čp. 47

František Dvořák, kamenický mistr, varhaník, čp. 17

František Koudelka, obchodník, čp. 8

*Zleva, spodní řada: Řídící učitel Stanislav Novák
(dle obecní kroniky přišel do Bohuňova v roce 1892¹¹⁰)*

P. František Neveselý, farář v Bohuňově 1887 - 1898

¹¹⁰ Kronika obce Bohuňov, první díl, s. 24.

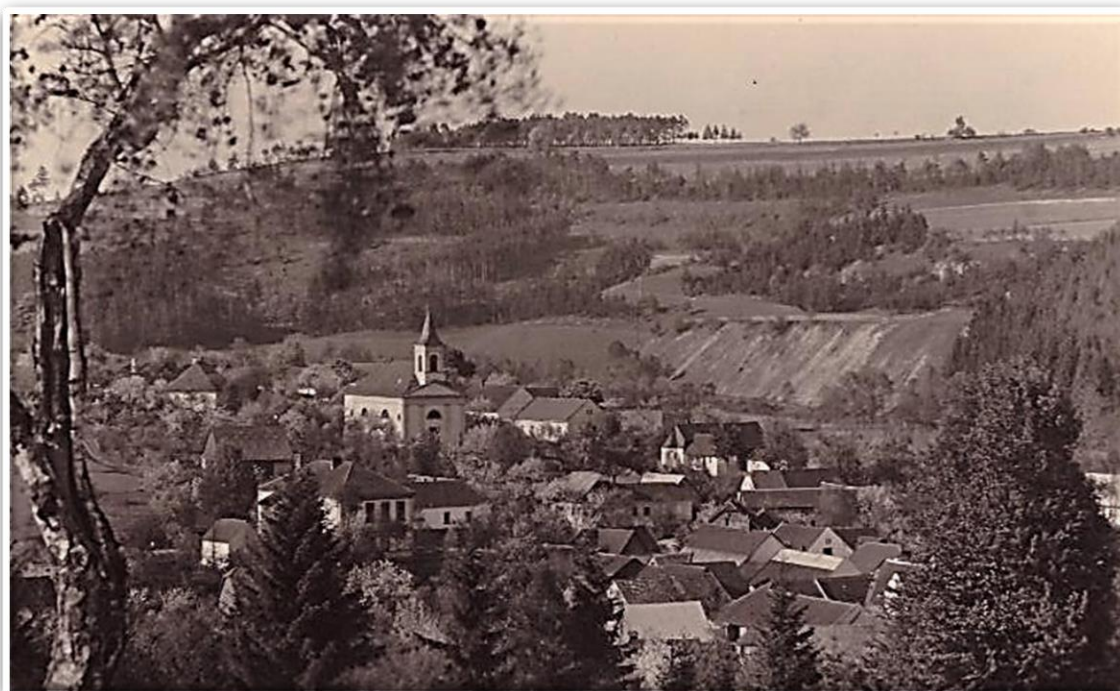
*Památka rodiny Doskočilovy z Prostředního Poříčí – nahoře uprostřed fotografie
P. Františka Neveselého, který v Bohuňově působil v letech 1887 – 1898*

P. František Neveselý – detail z výše uvedeného obrazu

Jedna z nejstarších známých podob interiéru kostela sv. Jiljí – stejná fotografie se nachází na výše uvedeném obraze; nedatováno

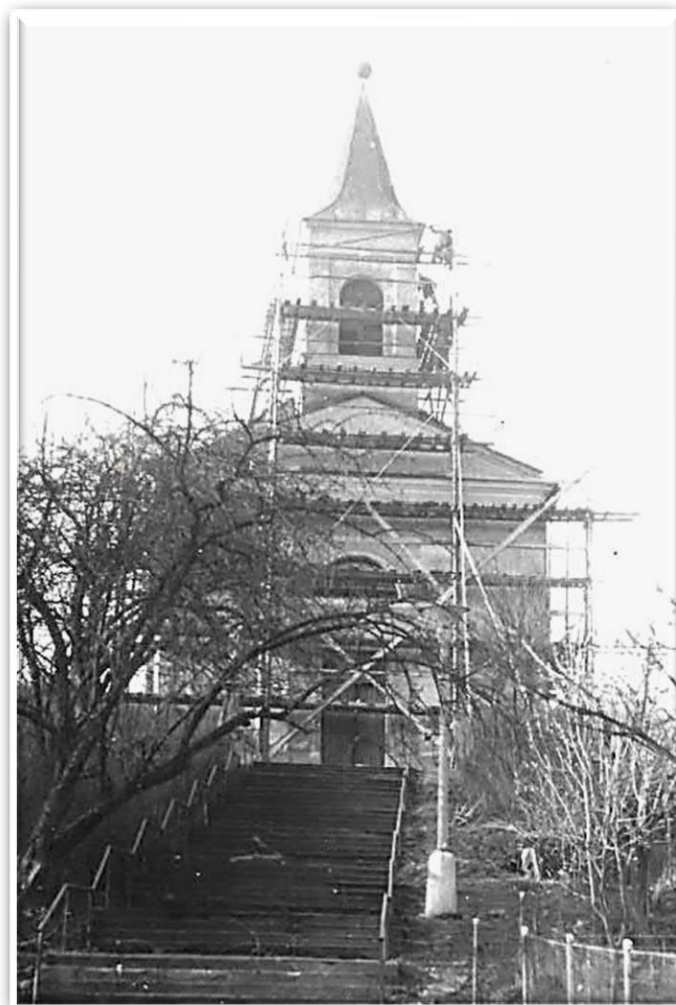

Pohled na kostel sv. Jiljí, 1945

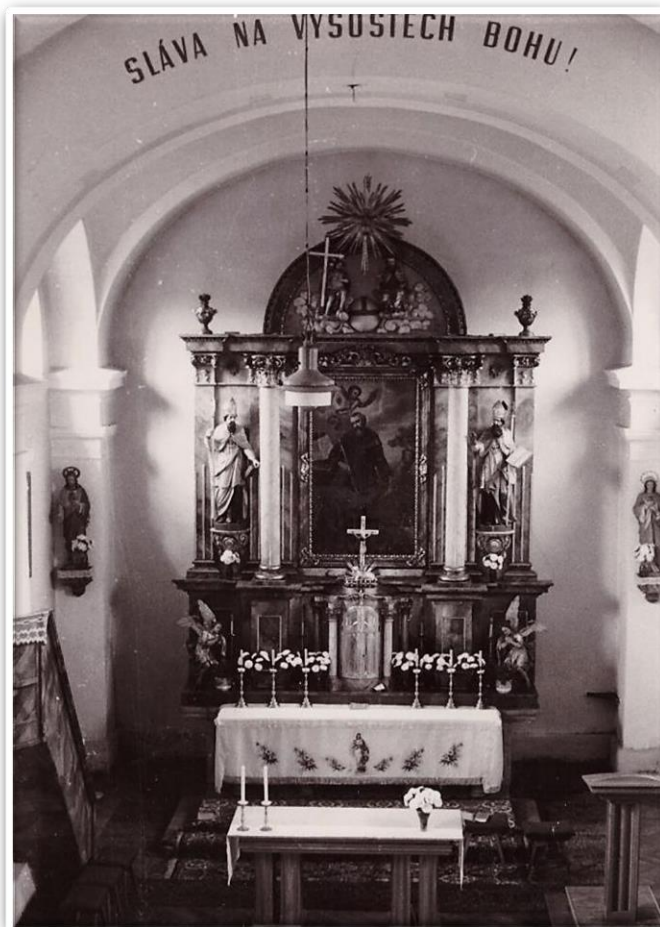

Jedna ze starších fotografií interiéru kostela sv. Jiljí. Na vítězném oblouku je viditelný nápis „Kristu, Králi ukřižovanému, pojdte, klanějme se Jemu“

REKONSTRUKCE KOSTELA V ROCE 1973

INTERIÉR KOSTELA SV. JILÍ PO REKONSTRUKCI PROVEDENÉ P. KLEMPOU

Boční oltáře svatého Josefa a Panny Marie

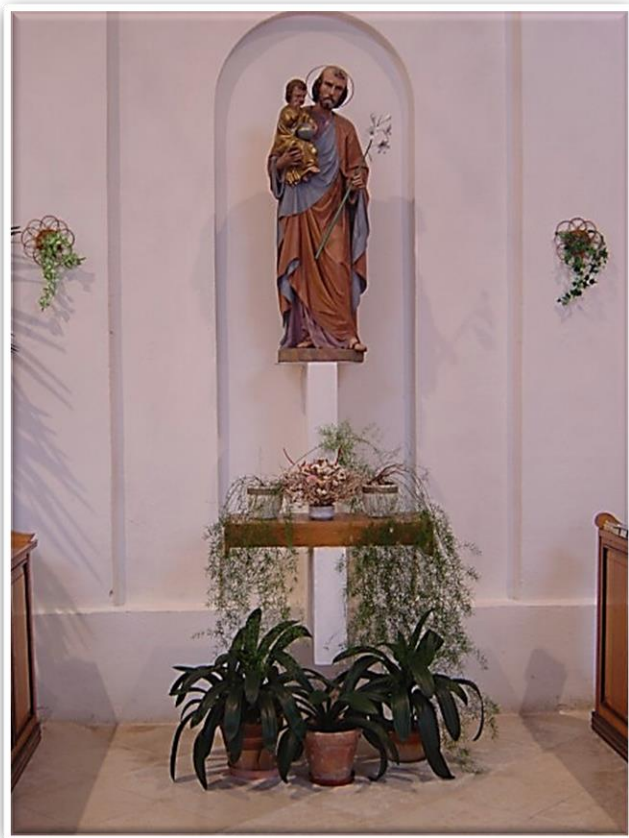

*Obětní stůl zhotovený Vladimírem Dlouhým z Bohuňova,
odstraněn během rekonstrukce počátkem 90. let*

CHRÁM SV. JILÍ PO ÚPRAVÁCH Z 90. LET, ZMĚNY PROVEDL P. ZDENĚK VEITH

Boční oltáře svatého Josefa a Panny Marie

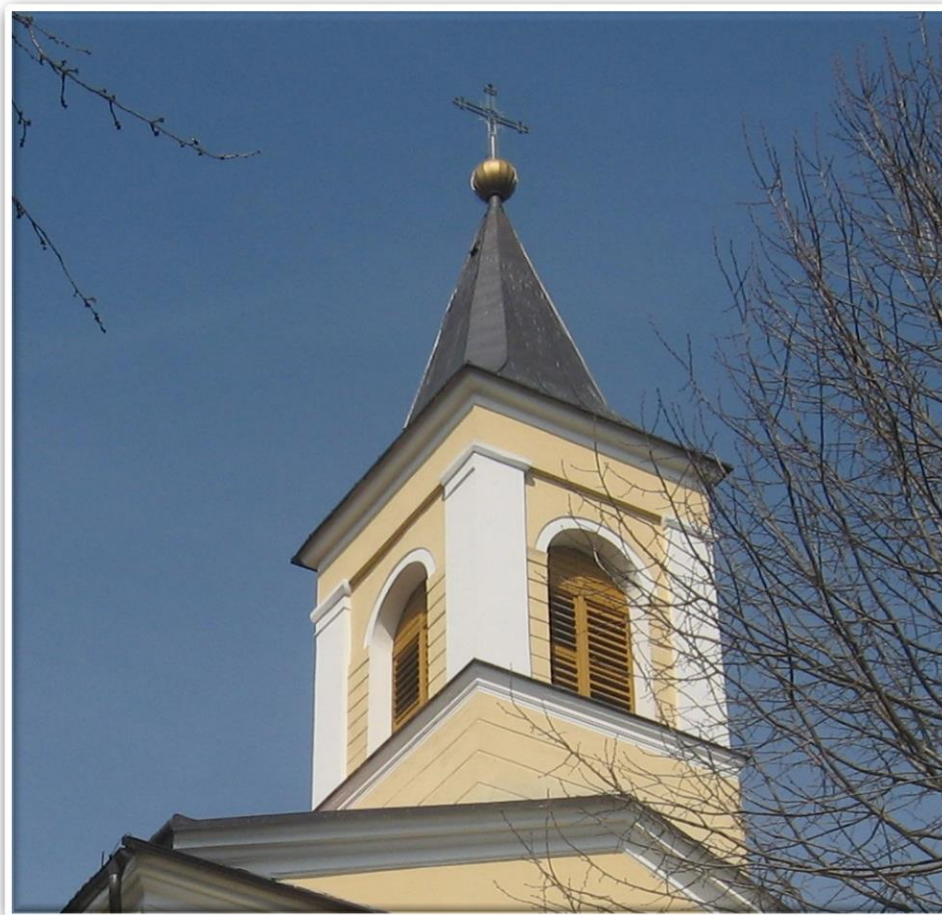
Boží oko ve štítu kostela - vytvořené P. Ladislavem Jurákem, odstraněné během generální rekonstrukce roku 2009

KOSTEL SV. JILÍ PO REKONSTRUKCI V ROCE 2009

ZVONY KOSTELA SV. JILJÍ

Věž kostela se zvoníci

„Velký“ (vlevo) a „malý“ zvon

POUŽITÉ PRAMENY, LITERATURA A FOTOGRAFIE

Prameny:

Farnost Bohuňov: Kronika farnosti Bohuňov, 2. díl.

Obec Bohuňov: Kronika obce Bohuňov, 1. – 3. díl.

Časopis Moravského musea zemského vydané Moravskou musejní společností, ročníky 1904, 1905.

Pakosta Oldřich: Popis návrhů obecní symboliky pro obce Bohuňov. Litomyšl 2016.

Plaček František ml.: Dokumenty nalezené v kopuli našeho kostela v Bohuňově. Bohuňov 2009.

Plevová Marie: Rešerše pramenů ke kostelu sv. Jiljí v Bohuňově. Biskupství brněnské. Brno 2019.

Plevová Marie: Bohuňov – zvony. Rešerše historických pramenů Biskupství brněnského týkající se zvonů kostela sv. Jiljí. Biskupství brněnské. Brno 2020.

Literatura:

Čandrlová Lenka: K duchovnímu životu v Podolí u Brna a vybraných okolních farnostech ve 20. století. Brno 2011.

Kafka Jan: Církevní politika KSČ a státu v severovýchodních Čechách v letech 1948 – 1960. Praha 2015.

Kol.: Velké jubileum – příležitost. Farnost Bohuňov 2000.

Pilnáček Josef: Staromoravští rodové. Velehrad 2004.

Poche Emanuel a kol.: Umělecké památky Čech 1 (A/J). Praha 1977.

Švejcar Stanislav: Politicko-správní vývoj obce Bohuňov v letech 1945 – 1971. Hradec Králové 2003.

Švejcar Stanislav: Několik kapitol z dějin farnosti Bohuňov. Bohuňov 2016.

Tenora Jan: Vlastivěda moravská, okres kunštátský. Brno 1903.

Webové stránky:

www.horniporici.unas.cz

www.lidova-architektura.cz

www.christnet.eu

www.relaxvpodhuri.cz

Použité fotografie:

- fotografická příloha Kroniky obce Bohuňov (pohlednice + staré fotografie obce a tzv. Zemské brány z Moravy do Čech, fotografie rekvizice zvonu za druhé světové války a svěcení nového zvonu v roce 1969, fotografie interiéru kostela po opravě provedené P. Klempou)
- archiv farnosti Bohuňov (fotografie a dokumenty nalezené v báni kostela při opravě v roce 2009, popsané fotografie z opravy věže kostela ve stejném roce, oprava varhan v roce 2015)
- Dominika Fritzová (fotografie z opravy kostela v roce 2009)
- J. Horák (chrám sv. Jiljí po úpravách provedených v 90. letech, dvě fotografie celkového pohledu na kostel umístěné ve fotografické příloze)
- Miroslav Pavlů (fotografie náhrobku Rožnovských z Křtěnova; toho času jsou fotografie součástí fotografické přílohy obecní kroniky)

- Bořek Procházka (fotografie průčelí kostela sv. Jiljí v roce 2011 + veškeré použité fotografie z primiční mše svaté P. Petra Kalase, 2011)
- Bronislav Šmatera (fotografie P. Zdeňka Veitha ze svatební mše svaté z roku 2008)
- Jan Vyplašil (fotografie P. Michala Polendy)
- archiv Františka Bačovského (fotografie jáhna Františka Bačovského)
- archiv Marie Kosmákové (fotografie představenstva obce Bohuňov kolem roku 1890, dvě nejstarší fotografie interiéru kostela ve fotografické příloze, kaple sv. Jiljí na Veselce, kaple Nejsvětější Trojice na Horním Poříčí, oltářní obraz kaple Nejsvětější Trojice na Horním Poříčí)
- archiv rodiny Doskočilovy z Prostředního Poříčí (druhá a třetí fotografie ve fotografické příloze)
- archiv rodiny Mendlovy (fotografie P. Zdeňka Veitha při poslední mši svaté v Bohuňově, 27. 7. 2014)
- archiv rodiny Plačkových (fotografie z opravy kostela v roce 1973, primiční mše svatá P. Miroslava Šudomy)
- archiv rodiny Vítkových (fotografie sestry Lygie při návštěvě v Bohuňově)
- archiv autora (úvodní fotografie, pohled na obec z Findeisovy stráně, fotografie interiéru kostela po úpravě v 90. letech, fotografie věže se zvonící a obou zvonů, fotografie současného stavu kostela – interiéru i exteriéru, fotografie obnovených soch kříže a Panny Marie z roku 2019, fotografie kněží bohuňovské farnosti, které autor získal zejména od místních farníků)
- www.clovekavira.cz (Martin Kalda – fotografie Aloise Nebojsy, Černovice, 1. 1. 2020; Iva Horálková – fotografie Věry Holasové, obláčka, Rajhrad, červen 2019)
- www.horniporici.unas.cz (mapa obcí Bohuňova a Horního Poříčí)
- <https://cs.m.wikipedia.org/> (kostel Nejsvětější Trojice v Mlázovicích)
- Facebook (P. Petr Kalas, 25. výročí založení Salesiánského střediska Štěpána Trochty)
- obrazové materiály týkající se P. Štěpána Koudelky pocházejí z rodinného archivu jeho bratra Josefa

OBSAH	
PODĚKOVÁNÍ	3
ÚVOD	4
FARNOST BOHUŇOV	5
BOHUŇOV	5
Kostel sv. Jiljí.....	7
HORNÍ POŘÍČÍ	13
Místní kaple	14
VESELKA	16
KNĚŽÍ V BOHUŇOVĚ PŮSOBÍCÍ	17
P. JOSEF MIKULÁŠEK	18
První světová válka	19
Mezi světovými válkami	20
Druhá světová válka	22
P. JAN PROCHÁZKA ANEB JEN VĚRNI JSOU JEŠTĚ VĚRNĚJŠÍ	25
P. LADISLAV JURÁK	26
P. JAN NEPOMUK KNOS	30
P. FRANTIŠEK KLEMPA	34
P. JAN KAFRDA	36
P. ZDENĚK VEITH	37
P. MICHAL POLENDÁ	40
PRIMICE VE 20. A 21. STOLETÍ	41
P. ŠTĚPÁN KOUDELKA	42
P. MIROSLAV SUDOMA	44
P. PETR KALAS	47
JÁHNI SPOJENÍ S FARNOSTÍ BOHUŇOV	50
RNDr. Alois Nebojsa.....	50
Mgr. František Bačovský.....	52
FARNOST BOHUŇOV, TO VŠAK NEJSOU JEN KNĚŽÍ, KTEŘÍ ZDE PŮSOBILI...	54
Milosrdná sestra Lygie; SCB, rozená Anna Vítková	54
O Anně Kašparové....	54
Nejnovější Boží povolání – Věra Holasová.....	55
NÁHROBEK ROŽNOVSKÝCH Z KŘTĚNOVA	56
DOKUMENTY NALEZENÉ V BÁNI KOSTELA BĚHEM OPRAVY V ROCE 2009	60
ZÁVĚR	73
FOTOGRAFICKÁ PŘÍLOHA	74

